

ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 5.

ΤΟΜΟΣ Β'.

22 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1892.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΥΣΙΩΔΟΥΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ

ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

(A. BRUNETIÈRE).

Α'.

Ἡ διὰ μίας λέξεως ἑκφρασις ἢ συνόψις τοῦ οὐσιώδους χαρακτήρου φιλολογίας καὶ τοσοῦτον εὐρείας, τοσοῦτον πλεονασίας πρὸ πάντων δὲ τοσοῦτον ποικίλης, ὅσον ἡ γαλλικὴ, θ' ἀπετέλει ἀναμφιβόλως τολμηρὰν καὶ ἀσύνητον ἐπιχείρησιν, ἥτις ἀπ' ἀρχῆς φαίνεται καταδικασμένη εἰς ἀχρηστίαν. Ὅποιαν πράγματι ἠδύνατό τις νὰ εὕρῃ σχέδιν μυθιστορημάτων τῆς Στρογγύλης Τραπέζης (Table ronde) ὡς τὸ Chevalier au Lion τοῦ Crestien de Troyes π. χ. πρὸς τὸν «Σιδουρογόν» (le Maître de Forges) ἢ τὸ Doit-on le dire? ἢ πρὸς ἄλλο τι κωμειδύλλον τοῦ Εὐγενίου Λαμπις (Eugène Labiche) ἢ τοῦ Ἐδμόνδου Γκονδινέ. (Edmond Gondinet). Τὰ πάντα διαφέρουσιν ἐν αὐτοῖς μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς γλώσσης, πολλῶ δὲ περισσώτερον οἱ συγγραφεῖς αὐτοὶ ἀπ' ἀλλήλων διαφέρουσι, ἵνα μὴ εἰπωμέν τι καὶ περὶ τοῦ χρόνου καὶ τόπου. Ἄν ὅμως ὑπὸ τὸ πρόσημα καθορισμοῦ τοῦ οὐσιώδους αὐτῆς χαρακτήρου ἀρχηται τινεσ ἀπαλείφων οὕτως ἀπὸ τῆς ἱστορίας φιλολογίας τινὸς πᾶν ὅ,τι ποικίλην ταύτην κατέστησε, τί ἐκ ταύτης θ' ἀπομείνῃ; Ὅποιον ἀσήμαντον ὑπόλοιπον; Τί φιλολογικὸν ἐκ ταύτης ὑπολειφθήσεται, ἢ τί ἱστορικὸν μόνον; Ἡμεῖς δὲ, ἀπὸ ἀναλύσεως εἰς ἀνάλυσιν χωροῦντες, τί ἐπὶ τέλος θὰ κατορθώσωμεν, εἰ μὴ ἀπολεπτύομεν μέχρις ἀεροποιήσεως, οὕτως εἰπεῖν, τὴν αὐτοκαλουμένην ἕλην τῶν ἡμετέρων παρατηρήσεων;

Ἡ εἰς τὴν ἀντίρρησιν ταύτην ἀπάντησις εἶνε εὐχερής. Ἄν μὴ εἶνε ἀπολύτως ἀληθές—διαρκούς καὶ μαθηματικῆς μάλιστα ἀληθείας, ἢ ἀκριβεία τῆς ὁποίας νὰ δύναται νὰ ἐξελεγχθῇ ἐν πάσῃ περιστά-

σει—ὅτι εὐρεία τις φιλολογία ἀποτελεῖ τὴν ἀρμοδίαν ἑκφρασιν τῆς μεγαλοφυίας φυλῆς τινος, ἢ δὲ ἱστορία αὐτῆς τὴν πιστὴν σύνοψιν τῆς ἱστορίας ὁλοκλήρου πολιτισμοῦ, τὸ ἐναντίον εἶνε ἀναμφιβόλως πολλῶ ὀλιγώτερον ἀληθές· ὅποιανδήποτε δὲ διαφορὰν κἂν ἠδυνήθησαν χρονικὰ διαλείματα ἑξακοσίων ἢ ἑπτακοσίων ἐτῶν νὰ προκαλέσωσι μεταξὺ ραψωδοῦ (trouvère) τοῦ ΙΒ' αἰῶνος καὶ συγχρόνου ποιητοῦ κωμειδύλων τῆς τρίτης δημοκρατίας, θὰ ὑπάρχῃ ὅμως ποιά τις σχέδις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους. Δὲν ἐπιτρέπεται ἄρα γε νὰ προσθέσωμεν ὅτι, ἐν μιᾷ Εὐρώπῃ, ὅπου ἀπὸ χιλιάδος μόνον ἐτῶν τοσαῦται φυλαὶ συνανεμίγησαν καὶ συνεχωνεύθησαν καὶ τοσαῦται συνθήκαι συνήθησαν καὶ διεδράσθησαν, ἂν αἱ μεγάλαι ἱστορικαὶ ἐθνικότητες ἔλαβον συνειδησὶν ἑαυτῶν ἐντὸς τῶν ἰδίων μεθοριῶν, ἀριθνητότερον ὅμως ἑαυτὰς ἐγνώρισαν διὰ τῆς ἰδίας φιλολογίας; Δὲν θὰ ὑπῆρχε ποσὼς Ἰταλία ἂν μὴ ὑπῆρχέ τι τὸ κοινὸν μεταξὺ Δάντου καὶ Ἀλφίερν, ὃν τρόπον δὲν θὰ ὑπῆρχε Γερμανία, ἂν μὴ ἐν τῇ καρδίᾳ παντὸς Γερμανοῦ ἐνυπῆρχέ τι ὡς καὶ σήμερον ἐτι ἐκ τοῦ Λουθήρου. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὅποιον καθορίζει τὸ ζήτημα καὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον νομιμοποιεῖ ἐπὶ τέλος τὴν διερευνῆσιν τοῦ οὐσιώδους χαρακτήρου φιλολογίας τινὸς εἶναι αἱ πραγματικαὶ συνέπειαι, αἵτινες φαίνονται προκύπτουσαι ἐκ ταύτης, εἶνε τὸ φῶς, ὅπερ ὁ χαρακτήρ οὗτος, καθορισθεὶς ἅπαξ, διαχέει κατὰ τινὰ τρόπον εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἱστορίας φιλολογίας τινὸς, εἶνε ἐκεῖνο ἐπὶ τέλος, ὅπερ διδάσκει ἡμᾶς τὴν διαδοχικὴν σύνθεσιν τῶν «ἐθνικῶν ψυχῶν».

Ἐπιθέσωμεν π. χ. ὅτι ὁ οὐσιώδης χαρακτήρ τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας εἶνε καλλιτεχνικός, ὅτι δηλ. δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν αὐτὴν καλλιτεχνικὴν φιλολογίαν. Ὁ μόνος οὗτος χαρακτήρ διακρίνει αὐτὴν, ἀποχωρίζει αὐτὴν πάραυτα πασῶν τῶν εὐρείων νεωτέρων φιλολογιῶν τῆς γαλλικῆς ὡς καὶ τῆς γερμανικῆς καὶ τῆς ἀγγλικῆς ὡς καὶ τῆς ἰσπανικῆς—ἐν αἷς ἀναμφιβόλως ἀφθονοῦσι τὰ καλ-

λιτεχνικά έργα, όπου όμως ολίγιστα θά εὔρητε κυρίως καλλιτεχνικά έργα σκοπιμῶς καὶ προεσκευασμένως καταρτισθέντα, ὁ ποιητὴς τῶν ὁποίων νὰ μὴ ἀπεισκόπησε κατὰ τὸν καταρτισμὸν αὐτῶν ὡς ὁ Ἀρίστος ἢ ὁ Τάσος εἰς τὴν ἐπιδιώξιν ποιητικῆς ἰδιοτροπίας ἢ τὴν πραγμάτων ὄνειρον καλλονῆς. Ἐν τῇ σημειώσει τοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος εὔρονται περιεκαλυμμέναι αἱ λανθάνουσαι σχέσεις, ἃς ἀείποτε ὡς γνωστὸν ἔσχεν ἡ ἰταλικὴ φιλολογία πρὸς τὰς ἄλλας τέχνας καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὴν ζωγραφικὴν ἢ μουσικὴν. Ὁ Ὁρκάνιας (Orcaña) ἀναφαίνεται ἐν τῷ ποιήματι τοῦ Δάντου, ὅταν δὲ ἀναγινώσκωμεν τὴν Ἱερουσαλήμ ἢ τὸν Ἀμίνταν δὲν νομίζομεν πράγματι, ὅτι παριστάμεθα ἐν τῇ μεταμορφώσει τῆς ἐποποιίας εἰς μέγα μελόδραμα; ἐντεῦθεν ἐπίσης ἐξηγεῖται τὸ γόητρον, ὅπερ ἡ αὐτὴ φιλολογία ἐξήσκησεν ἐπὶ τῆς φαντασίας τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀναγεννήσεως. Οἱ Ἴταλοι εἰσὶν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐπρομήθευσαν εἰς τοὺς συγχρόνους Φραγκίσκου τοῦ Α' καὶ Ἐρρίκου τοῦ Β'. Γάλλους καὶ εἰς τοὺς Ἀγγλους τῆς ἐποχῆς Ἐρρίκου τοῦ Η' καὶ τῆς Ἐλισάβετ τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς περὶ καλλιτεχνίας αἰσθήσεως αὐτῶν· ἂν δὲ ἡ ἰδέα τῆς κυρίας καὶ ἐμφύτου δυνάμεως τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς δὲν ἀποτελεῖ ὁλόκληρον τὴν Ἀναγέννησιν, δὲν ἀποτελεῖ ὅμως ἄλλως τὸ σπουδαιότερον ἴσως μέρος τῆς Ἀναγεννήσεως ταύτης; Ἀλλὰ τίς δὲν ἀνακαλύπτει εἰσέτι τὴν σχέσιν τῆς περὶ φιλολογίας, καθαρῶς καλλιτέχνης, ταύτης ἰδέας πρὸς ἐκεῖνο, ὅπερ οἱ Ἴταλοι ἀπεκάλεσαν ἥδη, διὰ τοῦ ὀνόματος Viriu, (καλλιτεχνικὸν τάλαντον), ὅπερ δὲν εἶνε ἡ ἀρετὴ, ὅπερ δὲ δύναται πολλακίς νὰ εἶνε τὸ ἐναντίον τῆς ἀρετῆς καὶ ὅπερ εἶνε ὡς φυσιολόγος ἢ κριτικὸς θά ἔλεγε τὸ γένος, οὐτινος ἢ ἰδιότης τοῦ ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ εἰδικοῦ (virtuosité) δὲν εἶναι εἰ μὴ ἰδιαίτερον τι εἶδος; τίς δὲ δὲν παρατηρεῖ κατὰ συνέπειαν τὸ πῶς καὶ διὰ τίνων γειτνιαζουσῶν ὁδῶν ὁ ὀρισμὸς τοῦ οὐσιώδους χαρακτῆρος τῆς φιλολογίας ἀσυναισθητῶς ἡμᾶς εἰσάγει εἰς τὴν γνῶσιν αὐτοῦ τοῦτοῦ ἰταλικοῦ χαρακτῆρος;

Δίδωμεν ἕτερον παράδειγμα καὶ εἰπώμεν ὅτι ὁ οὐσιώδης χαρακτῆρ τῆς ἰσπανικῆς φιλολογίας εἶνε ἡ ἰδιότης αὐτῆς ὡς φιλολογίας ἰπποτικῆς. Δὲν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἱστορία αὐτῆς καταυγάζεται ὑπὸ τῆς ἰδιότητος ταύτης ὡσεὶ ὑπὸ λάμπσεως φωτός. Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἐπικά ἔθματα τῆς συλλογῆς Romacero, μυθιστορίας τυχοδιωτικῶν κατορθωμάτων τοῦ τύπου τῆς Ἀμάδεως ἢ τῆς Ἀρτεμίδος τοῦ Montemayor δράματα τοῦ Calderon καὶ τοῦ Lope de Vega, ὡς τὸ le Médecin de son honneur ἢ Mudarrá le Batard, μυθικὰς πραγματείας, ἃς μυθιστορήματα, δολοπλόκον ἔχοντα ἢ ραδιοῦργον τὸν ἥρωα (picaresques), ὡς τὸ le Château de l'âme ἢ Lazarille de Tormes, ἀνακαλύπτωμεν τὸν δεσμόν, ὅστις συνδέει πρὸς ἄλληλα πάντα τὰ τοσοῦτον ποιητὰ ταῦτα ἔργα, τὸν συγγενικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα, τὸ κληρονομικὸν χαρακτηριστικόν, ὅπερ μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν κοινότητος, τὸ καστιλιανὸν τοῦτο ζήτημα τιμῆς (punto d'honore) ἢ ὑπερβολὴ τοῦ ὁποίου, ὅτε μὲν μέχρις ἔψους, ὅτε δὲ μέχρι γραφικότητος χωροῦσα, ἀδιαφόρως σχεδὸν βαίνει μέχρι τῶν ἀκροτάτων σημείων τῆς ἀφοσίσεως καὶ

τῆς μορίας. Ἐν τῇ ἡμετέρα νεωτέρα Εὐρώπῃ τῇ πολιτικῇ ἄμα καὶ βιομηχανικῇ, τῇ κερδοσκοπικῇ καὶ θετικῷ φρονι ἂν μὴ ἀπωλέσαμεν εἰσέτι καθ' ὁλόκληρον τὴν ἰδέαν τοῦ ἰπποτικοῦ, τοῦτο ὀφείλομεν εἰς τὴν ἰσπανικὴν φιλολογίαν· εὐχερῶς δὲ ἀποδείκνυται ὅτι, ἐκεῖνη, ἥτις διέσωσεν ἡμῖν ἐκ τοῦ πνεύτου μεσαιῶνος πᾶν ὅ,τι ἦτο ἄξιον νὰ ἐπιζῆσθῃ, εἶνε ἡ φιλολογία αὐτή. Οὐδεὶς θά δυνθῆ μετὰ πειστικότητος νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι ἀνωφελὲς εἶνε ἡ ἐπιβεβαίωσις τούτου—ἀνωφελὲς δὲ λέγω πρὸς ἀκριβεστέραν γνῶσιν, πρὸς ἀκραιότεραν κατανόσιν τῆς ἰσπανικῆς φιλολογίας, τοῦ ἱστορικοῦ προσώπου, ὅπερ διεδραμάτισε καὶ τῆς μεγαλοφυίας τῆς Ἰσπανίας αὐτῆς.

Δυσχερέστερος ἀποβαίνει ὁ καθορισμὸς τοῦ οὐσιώδους χαρακτῆρος τῆς γαλλικῆς φιλολογίας, οὐχὶ διότι ἡ ἔθνικὴ ἡμῶν φιλολογία εἶνε καθ' ἑαυτὴν πρωτοτυποτέρα ἄλλως ἢ πλουσιωτέρα ἐν γένει εἰς μεγάλα ἔργα καὶ μεγάλους ἄνδρας. Τολμηρότερα ἀξιώσις ταύτης δὲν θά ὑπῆρχε, διότι ἂν οἱ Ἴσπανοὶ στερῶνται Μολιέρου ἢ οἱ Ἀγγλοὶ Βολταίρου καὶ ἡμεῖς ὅμως στερούμεθα ἐν τῷ μέρει Σερβάντου καὶ Σαίξπηρου. Ἀλλ' ἡ γαλλικὴ φιλολογία εἶνε ἀναμφιδόλως ἡ πλουσιωτέρα ἢ ὀγκωδεστέρα, ἵνα μὴ εἰπώμεν ἢ γονιμωτέρα πασῶν τῶν νεωτέρων φιλολογικῶν τοῦτο συμβαίνει διότι ἡ γαλλικὴ φιλολογία εἶνε ἡ ἀρχαιότερα τῶν νεωτέρων τούτων φιλολογιῶν, εἰς τὸν τρόπον ὥστε ἄνευ τῆς ἐλαχίστης κενοδοξίας δυνάμεθα νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι οὔτε ὁ Δάντης ἐν Ἰταλίᾳ οὔτε ὁ Τσῶσαρ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπέκρουσαν ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ὤφειλον ὁ εἰς εἰς τοὺς ἡμετέρους Τρουβαδοῦρους (Troubadours) καὶ ὁ ἕτερος εἰς τοὺς ἀνωμύμους συγγραφεῖς τῶν ἀρχαίων ἡμῶν ἐμμέτρων μύθων (fabliaux). Ἀλλὰ μήπως δὲν εἶνε ταῦτοχρόνος καὶ ἡ εὐεργετικωτέρα πασῶν τῶν νεωτέρων φιλολογιῶν, ἢ ἄλλως ἢ ἔλκυστικωτέρα, ἥτις ἀείποτε, ὅτιδήποτε κἂν περὶ ταύτης λεθῆ, ὑπῆρξεν ἢ μᾶλλον ἀξιοπεριεργος τῶν ξένων φιλολογιῶν, ἥτις εἶναι ἡ ἀφθονώτερον ἐξ αὐτῶν ἐμπνευσθεῖσα καὶ ἥτις ἐπ' ἐλάχιστον ἐδίδεσθε νὰ μετατρέψῃ αὐτὰς δι' ἑαυτὴν εἰς ἄμα καὶ τροφήν; Ὁ Ρονζάρ (Ronsard) εἶνε σχεδὸν ἰταλὸς ποιητὴς, ὁ δὲ Κορνὴλλος, μετὰ χαρακτηριστικῶν Νορμανδοῦ εἶνε σχεδὸν ἰσπανὸς τραγικὸς, διότι ἂν μὴ ἐνεπνεύσθη ἐκ τοῦ Καλδερόν (Calderon) καὶ τοῦ Λόπε-δέ Βέγα, (Lope de Vega) ἐνεπνεύσθη ὅμως ἐκ τοῦ Σενέκα ἢ τοῦ Λουκανοῦ, (Lucain) οἵτινες ἀμφοτέρω ἐκ Κορδοῦνης κατήγοντο. Ἐχομεν ἐπίσης πεζογράφους ὡς τὸν Διδερό (Diderot), περὶ ὧν ἀπὸ αἰῶνος καὶ ἐπέκεινα συζητεῖται ἂν εἶνε γερμανικώτεροι ἢ ἀγγλικώτεροι τῶν ἡμετέρων Καμπανῶν. Ἐν τούτοις, ἂν μὴ ἐπιστήσωμεν τὴν ἡμετέραν προσοχὴν, θά ἴδωμεν πάραυτα ν' ἀναγινώσκονται ἐν Παρισίοις ῥῶσοι μόνον μυθιστοριογράφοι, οἱ Γοντσαρόφ, ἢ οἱ Σεδρίν, ὃν τρόπον δὲν θά βλέπωμεν παιζόμενα ἢ μελοδράματα, καθαρῶς σκανδιναυικά: ὡς τὴν Ἀγρίαν νήσσαν (le Canard sauvage) ἢ τὴν Δέσποιναν τῆς Θαλάσσης (Dame de la mer) . . . Προσθέσωμεν ὅτι ἡ γαλλικὴ φιλολογία, διεθνῆς ἢ κοσμοπολίτις ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην, φέρει τὸν χαρακτῆρα τοῦτον καὶ ὑπὸ τὴν ἐξῆς ἔτι ἐποχῆν, ὅτι οὐδεμία ἄλλη εἰμοιρεῖ τῆς τιμῆς τοῦ ὅτι ἐφειλάσσατο, οὕτως εἰπεῖν, ἐφ' ἑαυ-

τὴν πλείονας ξένους : Ἴταλους ἀπὸ τοῦ Βρουνέττου Λατίνου, (Brunetto Latini), τοῦ διδασκάλου τοῦ Δάντου μέχρι τοῦ Γαλιάνου (Galvani) τοῦ φίλου τῶν ἡμετέρων ἐγκυκλοπαιδιστῶν, Ἄγγλους ὡς τὸν Χάμιλτον (Hamilton) καὶ τὸν Τσέστερφιλντ (Chesterfield), Γερμανοὺς ἰδίᾳ ὡς τὸν Λεϊβνίτιον (Leibniz) καὶ τὸν μέγαν Φρειδερίκον (le Grand Frédéric). . . Ταῦτά εἰσι τὰ τοσοῦτον ποικίλην τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν καταστήσαντα, ἀλλὰ ταῦτα εἶνε ταυτοχρόνως καὶ ἐκεῖνα, ἅτινα δυσχερῆ καθιστῶσι τὸν διὰ βραχέων χαρακτηρισμὸν αὐτῆς.

B'.

Ἄν ὅμως ἐλεγέ τις ὅτι ἡ ἡμετέρα φιλολογία, πρὶν ἢ ὑπάρξῃ ἄλλο τι καὶ πρὶν ἢ καθορισθῇ διὰ πλεονεκτημάτων τάξεως καὶ σαφηνείας, λογικῆς καὶ ἀκριβείας, κομψότητος καὶ εὐπρεπείας, πλεονεκτημάτων, ἢ ἀπαριθμησὶς τῶν ὁποίων ἀπέδη σχεδὸν κοινοτάτη, εἶναι οὐσιωδῶς φιλολογία προάγουσα τὴν ἐνκοινωνίαν (sociable) ἢ κοινωνίαν (sociale), τοῦτο δὲν θ' ἀποτελῆ ἴσως τὴν ἐκφρασὶν ὀλοκλήρου τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἂν μὴ ἀπατώμεθα δὲν θὰ ὑπολείπεται καὶ αὐτῆς. Πεζογράφοι καὶ ποιηταὶ ἔτι — ἀπὸ τοῦ Crestien de Troyes, ὡς ἄρτι εἶπομεν, μέχρι τοῦ συγγραφέως τῶν Ταπεινῶν (Humbles) ἢ τῶν Οἰκειοτήτων (Inimités), κ. Φραγκίσκου Κομπέ (François Coppée), ἀπὸ τοῦ Φροασάρ (Froissart) ἢ Κομμύν (Commynes) μέχρι τοῦ συγγραφέως τοῦ Πνεύματος τῶν νόμων (Esprit des lois) καὶ τοῦ τῆς Περιήθων πρᾶγματείας (Essai sur les moeurs) — οὐδεὶς σχεδὸν ἐν Γαλλίᾳ ἔγραψε χωρὶς νὰ ἔχη ὑπ' ὄψει τὴν κοινωνίαν, ἅτε μηδέποτε διαχωρίζον τὴν ἐκφρασὶν τῆς ιδέας αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ δημοσίου, πρὸς ὃ ἀπετείνετο καὶ κατὰ συνέπειαν μηδέποτε διακρίνον τὴν τέχνην τοῦ γράφειν ἀπὸ τῆς τέχνης τοῦ καταπειθεῖν. «Αὐτοὶ οὗτοι οἱ ποιηταὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐλεγέ που ὁ Μποσουέ (Bossuet), οἵτινες εὐρίσκονται ἐν χερσὶν ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ ἐδιδάσκον αὐτὸν μᾶλλον ἢ ἕτερον. Ὁ διασημότερος τῶν κατακτητῶν θεώρει τὸν Ὀμηρον ὡς διδάσκαλον, διδάσκοντα αὐτὸν τὸ καλῶς ἄρχειν. Ὁ μέγας οὗτος ποιητῆς ἐξ ἴσου ἐδίδασκε τὴν πλήρη ὑπακοὴν καὶ τὸ εἶναι καλὸν πολίτην. Αὐτὸς τε καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι ποιηταὶ, ὧν τὰ ἔργα τοσοῦτον σοβαρὰ ὄσον καὶ τερπνὰ τυγχάνουσιν, ἐξυμνοῦσι τὰς ὠφελίμους μόνον εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον τέχνας, ἐπιδιώκουσι τὸ δημόσιον μόνον καλόν, τὴν πατρίδα, τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν θαυμασίαν ἐκείνην λεπτότητα (civilité) ἢ ἠρμηνεύσαμεν» Δὲν θὰ ἐπιτραπῆ ἡμῖν ἄρα γε νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ Μποσουέ, οὕτω πως χαρακτηρίζον τὸν οὐσιωδῆ χαρακτῆρα τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας — θεωρουμένης ὑπὸ τὴν σοβαροτέραν πῶς ἐποψῆν αὐτῆς, χωρὶς δὲ νὰ ληφθῶσιν ἐπαρκῶς ὑπ' ὄψει αἱ τοῦ Ἀριστοφάνους κωμῳδίαὶ καὶ τὰ τῆς Ἀνθολογίας ἐπιγράμματα — ὁ Μποσουέ, λέγομεν, ἀδυνασθήτως ὅπως ἐχαρακτήριζε ταυτοχρόνως τὸ ἴδιον φιλολογικὸν αὐτοῦ ἰδιαικὸν; Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀναφέρει αὐτόθι περὶ Αἰσχύλου ἢ Σοφοκλέους δὲν εἶνε ἥπτον ἀληθές, προκειμένου περὶ τοῦ Κορυνηλίου ἢ τοῦ

Βολταίρου — τοῦ Βολταίρου, ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὁποῖον δυνάμεθα καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ εἶπωμεν ὅτι διὰ τῆς ἐνασχολήσεως ταύτης τοῦ «ἐξυμνεῖν τὰς ὠφελίμους εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον τέχνας» ἐφθάρη τὸ θέατρον· ἂν δὲ ἠδυνάμεθα νὰ ἀμφιβάλλωμεν, ὅτι ἡ ἐνασχολήσις αὕτη ὑπῆρξεν ἡ ψυχὴ τῆς ἡμετέρας φιλολογίας θὰ ἤρσκον ὅμως, ἵνα πεισθῶμεν περὶ τούτου, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ποικιλία τῶν γεγονότων, ἅτινα ὡς κατωτέρω ῥηθήσεται, ἐρμηνεύει αὐτὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν φιλολογίας.

Οὕτω συμβαίνει ὥστε πάντα ἡδὴ τὰ πλεονεκτήματα, ὧν ἀνωτέρω ἐποιήσαμεθα μνείαν, ὡς τάξις καὶ σαφηνεία, λογικὴ καὶ ἀκριβεία, αὐστηρότης περὶ τὴν σύνθεσιν καὶ λεπτότης περὶ τὸ ὕψος, πάντα, λέγομεν, συνδέονται μετ' αὐτῆς ἢ μᾶλλον ἐξαοτώνται ἀπ' αὐτῆς ὡς τοσαῦτα ἀποτελέσματα ἐκ μιᾶς καὶ μόνης αἰτίας. Ἄν πᾶν ὅ,τι εἶνε ἀσαφές δὲν εἶνε γαλλικόν, τὸν λόγον τούτου δὲν πρέπει ν' ἀναζητήσωμεν ἐν τῷ ἀρχικῷ χαρακτῆρι τῆς γλώσσης ἢ ἐν οἰαδῆποτε λαθνοῦσῃ ἀρετῇ. Τὸ ἡμέτερον λεξιλόγιον καὶ ἡ ἡμετέρα σύνταξις, ἀναλύμενα ὡς πρὸς τὰ οὐσιωδῆ αὐτῶν στοιχεῖα καὶ καθ' ἑαυτὰ θεωρούμενα, οὐδὲν ἔχουσι τὸ προκαλοῦν μεγάλην διαφορὰν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ λεξιολογίου ἢ τῆς συντάξεως τῆς ἰσπανικῆς καὶ τῆς ἰταλικῆς. Ἡ αὐτὴ παρ' ἀμφοτέροις ἐπικρατεῖ ἀρχὴ καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐστίσεις ἢ αὐτὴ ἀνάπτυξις. Ἄλλ' ἐνῶ ἐν Ἰσπανίᾳ ἢ ἐν Ἰταλίᾳ οἱ συγγραφεῖς καὶ ἰδίᾳ οἱ ποιηταὶ, καταγινόμενοι εἰς τὸ νὰ καταστήσωσι τὴν γλῶσσαν θελκτικωτέραν καὶ ἀπαιλωτέραν, ἤχηροτέραν καὶ ὠραιότεραν δὲν ὑπεχώρουν ἔτι καὶ πρὸ τῶν ἐναντίων ἔτι ἄκρων τῆς ἀπομιμήσεως τοῦ Γογγόρα (Gongora, gongorisme) καὶ τοῦ Μαρίνου (Marini, marinisme), πάσῃ μάλιστα τῇ δυνατόει εἰς ταῦτα καταβαίνοντες, ἐν Γαλλίᾳ τούναντίον οἱ ἡμέτεροι συγγραφεῖς ἐν γένει καὶ οἱ πεζογράφοι ἡμῶν ἰδίᾳ ἐπεδιώκον εὐληπτότεροι νὰ καταστῶσι καὶ ν' ἀποδώσι τούτου ἕνεκεν ἀπὸ ἔργου εἰς ἔργον ἀπλοῦστεροι, σαφέστεροι καὶ μᾶλλον καθαροῦστεροι.

Ὁ Ριβαρὸλ (Rivarol) ποιεῖται ἐπὶ τούτῳ ἐν τῷ διασημῷ αὐτοῦ Λόγῳ περὶ τοῦ παγκοσμίου χαρακτῆρος τῆς γαλλικῆς γλώσσης (Discours sur l'universalité de la langue Française) εὐφυᾶ καὶ βαθεῖαν παρατήρησιν : «Σπουδάχετε λέγει, τὰς εἰς τὰς νεωτέρας γλώσσας μεταφράσεις τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Χάρις εἰς τὴν εὐχέρειαν, μεθ' ἧς πάσαι σχεδὸν αἱ ἄλλαι γλώσσαι συναρμολογῶνται πρὸς τὴν λατινικὴν ἢ ἑλληνικὴν, πιστῶς ἀποδίδουσι τὸ πρωτότυπον μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν σκοτεινῶν σημείων, ἢ δὲ μεταφράσις εὐδοοῦται μέχρι τέλους, καίπερ ἀποπλανηθεῖσα μετὰ τοῦ πρωτοτύπου ἀπ' ἀρχῆς. Τούναντίον ἡ γαλλικὴ μεταφράσις ἀποτελεῖ πάντοτε ἐρμηνείαν». Καλλιτέρα ἐκφρασις τούτου δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ, δι' ἐν τι μόνον δὲ ἐλέγχω τοῦτον ἐνταῦθα, ὅτι δηλ. ζητεῖ ἐν τῷ χαρακτῆρι τῆς ἡμετέρας γλώσσης αἴτιον, ὅπερ μοι φαίνεται ὅτι περιλαμβάνεται πρὸ πάντων ἐν τῇ ιδέᾳ, ἣν οἱ ἡμέτεροι συγγραφεῖς ἐσηματίσαν περὶ τῆς τέχνης αὐτῶν. Ἄν οἱ ἡμέτεροι συγγραφεῖς τοῦ III' αἰῶνος ἀπῆλλαξαν τὴν γαλλικὴν φρασεολογίαν ἐκ τῶν σο-

φῶν ἑλληνικῶν ἢ λατινικῶν γλωσσικῶν συνθηκῶν, τῶν περιοριζουσῶν αὐτὴν ἔτι, ἔπραξαν τοῦτο ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἀναγνώστην καὶ ὡς ὁ Μπουσέ ἐλεγεν ἐκ «λεπτότητος» — ἵνα καταστῶσι δηλ. τοῖς πᾶσι προσίτοι, οὐχὶ δὲ μόνον εἰς τοὺς συμπατριώτας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ξένους. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν ἐπόμενον αἰῶνα ἢ ἢ μᾶλλον γέουσα ζωηροτέρα καὶ σαφεστέρα φράσις τοῦ Βολταίρου ἀντικατέστησεν ἐν γένει τὴν εὐρυτέραν, πλουσιωτέραν καὶ ὀργανικωτέραν φράσιν τοῦ Πασκάλ (Pascal) καὶ τοῦ Μπουσέ τοῦτο ἐγένετο ἐκ «λεπτότητος» πάντοτε, διότι σκοπὸς τούτου εἶνε ἡ ἐπιτυχία νέων στρωμάτων ἀναγνώστων, ἥττον ἀνεπτυγμένων καὶ ἢ διαφῶτισις αὐτῶν, τοῦθ' ὕπερ εὐχερῶς ἀποδεικνυται. Κατὰ τὸν αὐτὸν ἐπίσης τρόπον ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς, ἂν οἱ ἡμέτεροι ρωμαντικοὶ διεξεδίκησαν τὸ δικαίωμα τοῦ χρησιμοποιοῦσαι ἐν τε τῷ πεζῷ λόγῳ καὶ τῇ ποιήσει λεξιλόγιον ἥττον «λεπτόν», ἥττον «ἐκλεκτόν» τὸν χαρακτῆρα, καὶ κατὰ συνέπειαν δημοτικώτερον τοῦ τῶν κλαδικῶν, ποῦ εὐρηται τὸ αἴτιον τούτου εἰμὴ ἐν τῇ «λεπτότητι», ἢν ἐφάνησαν ἔσθιν ὅτε παραβιάζοντες πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστῶσιν ἐν τῷ μέρει καταληπτοὶ ἐκ μέρους δημοσίου ἥττον «ἐκλεκτοῦ» καὶ ἥττον «εὐγενεοῦς», κατὰ συνέπειαν δὲ πολυαριθμότερον ἢ τὸ δημοσίον τοῦ Βολταίρου καὶ τοῦ Πασκάλ;

Ὁ πρῶτος καὶ κύριος σκοπὸς τῶν μεγάλων ἡμῶν συγγραφέων ὑπέβρε λοιπὸν ἀείποτε νὰ ἐπιτύχωσιν ἀναγνώστων. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον προοικάλεσαν ἢ παρεσκεύασε μόνον τὸν παγκόσμιον χαρακτῆρα τῆς γαλλικῆς φιλολογίας δὲν εἶνε ποσῶς ὁ παγκόσμιος χαρακτῆρ τῆς γαλλικῆς γλώσσης. Ἀλλὰ τοῦναντίον ὁ παγκόσμιος χαρακτῆρ τῆς γαλλικῆς φιλολογίας εἶνε ἐκεῖνο, ὅπερ ἐδημιούργησε τὸν παγκόσμιον χαρακτῆρα τῆς γαλλικῆς γλώσσης. Ἡ πεπολιτισμένη Εὐρώπη δὲν ἀνέγνω ποσῶς τὸν Ραμπελαί (Rampelais) καὶ τὸν Μονταίν (Montaigne) τὸν Βολταίρον (Voltaire) ἢ τὸν Ρουσσώ (Rousseau), διὰ τὸν λόγον ὅτι ἦσαν Γάλλοι, ἀλλ' ἐμελέτησε μᾶλλον τὴν γαλλικὴν, ὥστε νὰ δύναται ν' ἀναγινώσκῃ τὰς Πραγματείας (Essais) τοῦ Montaigne καὶ τὸ Κοινωνικὸν Συμβόλιον (Contrat social) τοῦ Rousseau. Ἡ συνέπεια εἶνε ἀρκετὰ φανερά. Ἄν ἡ γαλλικὴ γλῶσσα ἀπέθῃ σαφεστέρα καὶ λογικωτέρα, ἀκριβεστέρα καὶ λεπτοτέρα ἄλλης τινὸς δὲν ἦτο ὅμως τοιαύτη κατ' ἀρχὴν, οὐδ' ἐκέκτατο καθ' ἑαυτὴν ἐσωτερικόν τι αἴτιον, ὥστε νὰ καταστῇ τοιαύτη. Ὁλόκληρος ἡ τιμὴ τῆς τοιαύτης αὐτῆς διασφραγίδεως ἀνήκει εἰς τοὺς μεγάλους ἡμῶν συγγραφεῖς. Οὗτοί εἰσιν οἱ τοιαύτην αὐτὴν καταστήσαντες· ἂν δὲ τοιαύτην ταύτην κατέστησαν, τοῦτο ἐγένετο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν ἀκριβοτέραν εἰς τὸ πρόσωπον, ὅπερ θὰ διεδραμάτιζεν ἢ εἰς τὴν κοινωνικὴν ἐνέργειαν, ἢν πάντες ἢ σχεδὸν πάντες εἶχον ὀρίσει ἀείποτε εἰς τὴν φιλολογίαν.

Ἐντεῦθεν ἐρμυνεύεται ἐπίσης ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἡμετέρας φιλολογίας ἐν τοῖς ἠθεσιν ἐκείνοις, ἅτινα ἠδυνάμεθα νὰ καλέσωμεν κοινά: Ἐννοῶ ἐκεῖνα, ἅτινα ὑφίστανται τῇ συνεργείᾳ μόνον τοῦ δημοσίου καὶ ὡς θὰ ἔλεγέ τις τῇ εὐνοίᾳ τῆς συνεργείας αὐτοῦ. Ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ἑστῶς ἄνευ ἀκροατηρίου, θεάτρον ἄνευ θεατῶν, ἀλληλογραφία, χωρὶς νὰ ὑπάρχωσι δύο

τοῦλάχιστον ἀνταποκρινόμενα πρόσωπα· ἀδύνατον νὰ ὑπάρξωσιν ἠθικολόγοι χωρὶς νὰ ὑπάρχωσι αἰθουσαι συναστροφῆς. Λάβωμεν ἥδη ὑπ' ὄψει τὴν τοῦ ἁμβωνος εὐγλωττίαν. Ἄν ἐν οὐδεμιᾷ ἴσως γλώσσῃ ἀνεφάνη ποτὲ ἱεροκήρυξ εὐγλωττότερο τοῦ Μπουσέ καὶ σταθερότερο τοῦ Μπουρδαλοῦ (Bourdalaoue), τοῦτο συνέβη διότι ἀνεξαρτήτως τῶν προσωπικῶν αὐτῶν πλεονεκτημάτων οὐδεὶς κατενόησεν ἢ ἀνέπτυξε κάλλιον αὐτῶν ἐν ταῖς Διαδραματῶν (Sermons) αὐτῶν τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀρετὴν τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐν ἑτέρῳ ὅλως σεῖρῃ ἰδεῶν τὸν Ρακίνα (Racine) μόνον εἰς τὸν Ρενιάρ (Regnard) ἐκ τῶν δραματοποιῶν ἡμῶν καθορῶμεν νὰ μὴ ἐπιδίδωνται εἰς τὴν διόρθωσιν ἢ ποδαγέτησιν τῶν ἠθῶν, ἐνῶ τουναντίον πάντες οἱ λοιποὶ τοῦτο κυρίως ἀπεδοκίμησαν, Κορνιλιὸς τε καὶ Μολιέρος, Βολταίρος καὶ Δεστουῆς (Destouches) Μαριβῶ καὶ Μπωμαρσέ, Διδερό καὶ Μερσιέ, Δουμάς καὶ Οὐγκώ, ὁ συγγραφεὺς τῶν Πτωχῶν Λεονίων (Lionnes pauvres) καὶ ὁ τοῦ Demi-monde. Παρατηρήσατε πρὸς τούτοις τὰ ἀριστουργήματα τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος ἀπὸ τῆς Ἀστραίας τοῦ Ὀνορέ Δουφῆ (Honoré d'Urfé), ἵνα μὴ ἀνέλθωμεν ἀνώτερον, μέχρι τοῦ Germinal τοῦ κ. Ζολᾶ, ἵνα μὴ κατέλθωμεν χθαμαλωτέρων. Ἐν αὐτοῖς δὲν ἀναλύονται ποσῶς αἱ «ψυχικαὶ καταστάσεις», ὡς ἐν τῷ μυθιστορήματι τοῦ Ρίχαρδσον ἢ ἐν τῷ τοῦ Γεωργίου Ἐλιοτ, ἀλλὰ διαζωγραφοῦνται τὰ «ἦθη» τῆς κοινωνίας τῆς ἐποχῆς, εἰς ἣν ἀνάγονται. Τὰ καλὰ γαλλικὰ μυθιστορήματα, ἐξαίρεσει τοῦ Ἀδόλφου ἢ τοῦ Ρενέ. (Abolphe. René), ἅτινα δὲν εἶναι ἄλλως μυθιστορήματα, εἰσὶ πάντα κοινωνικὰ εἰκόνας. Τί δὲ νὰ εἴπω ἰδίᾳ καὶ περὶ τῶν μεγάλων ἡμῶν ἐπιστολογράφων: τῆς κ. Σεβινιέ (Mme de Sévigné), τῆς κ. Μαιντενῶν (Mme de Maintenon), τῆς κ. Δεφῶ (Mme Du Deffaud), καὶ τοῦ Βολταίρου; Ὅποια ἐνασχόλησις περὶ τοῦ «κόσμου» καὶ κατὰ συνέπειαν περὶ τῶν «ἄλλων»! Ὅποια φροντίς νὰ τέρψωσι, νὰ διδάξωσι ἢ νὰ εὐαρεστήσωσι! Τοῦτο δὲ μέχρι τοσούτου χωρεῖ ὥστε Ἀλληλογραφία πραγματικῶς ἰδιωτικὴ, οἷα ἡ τῆς δεσποινίδος Δελινάς (Mme de Lespinasse) ὅπου ἡ γράφουσα σκέπτεται περὶ τῶν συμφερόντων τοῦ ἰδίου μόνον πάθους, ἐκπλήσσει ἡμᾶς καὶ ἐμποεῖ κρότον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐπιστολικῆς ἡμῶν φιλολογίας. Ἄνευ δὲ τῆς κοινωνίας ἄνευ τῆς περιεργείας, ἢν οἱ κοινωνία διήγειρε πάντοτε παρ' αὐτοῖς, ἄνευ τῆς ψιλαφητικῆς ἠδονῆς, ἢν ἀείποτε ἠσθάνθησαν ἐν τῇ σημειῶσει καὶ τῶν ἐλαχίστων αὐτῆς ἐθίμων, ἐν τίνι σημειῶ θὰ εὐρίσκοντο οἱ ἡμέτεροι «ἠθικολόγοι», Λαρσφόουκῶλ (La Rochefoucauld) Λαβρουγιέρ (La Bruyère), Βαβενάργκι (Vauvenargues) καὶ Δουκλώ (Duclos) Σαμφόρ (Chamfort) καὶ Ριβαρόλ (Rivarol) Στενδάλ (Stendhal) καὶ Ζουμπέρ (Zoubert); Ἄν ποτε συγγραφεῖς ἠδύναντο νὰ εἰπῶσιν ὅτι διὰ τοῦ ἔργου αὐτῶν «ἀπέδιδον εἰς τὸν δημοσίον πᾶν ὅ,τι τοῦτο εἶχε δανείσει αὐτοῖς», οἱ συγγραφεῖς ἐκεῖνοι θὰ ἦσαν πάντως οὔτοι· τούτου δ' ἕνεκα ὑπάρχουσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες, παρὰ ταῖς ἄλλαις φιλολογίαις μᾶλλον ἐπειράθησαν νὰ ἀνταγωνισθῶσι πρὸς αὐτούς. Συγκρίνατε πρὸς αὐτοὺς μᾶλλον τὸν Ἀδδισον ἢ τὸν Σάφτμπεργκ.

Γ. Κ. Α.

(Ἐπειτα τὸ τέλος).

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΕΝ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ, ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΗ' ΚΑΙ ΙΑ' ΑΙΩΝΑ

Ἀνεκδότον δίπλωμα διδασκαλικόν.

Ὡς ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἐνταῦθα ἑταιρείας τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν ἀνεγράψαμεν (ἀρ. 3)· ὁ κ. Β. Μυστακίδης ἀνεκινώσατο ἐνδιαφέρουσαν μελέτην «Περὶ τῆς πνευματικῆς καταστάσεως ἐν Καππαδοκίᾳ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας». Τῆς ἀνακινώσεως ταύτης παρατιθέμεθα ὧδε ἀκριβῆ περίληψιν.

Ὁ κ. Μυστακίδης προσημαζόμενος ἤψατο καὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ γλώσσης καὶ ἐξήτασε τὰ κατ' αὐτὴν μόνον ὑπὸ ἱστορικὴν ἑποψίν καὶ ἐν ὀλίγοις, ὅσον τό τε ἀγγελθὲν ὅμα ἐπέτρεπεν ἄμα δὲ καὶ ὁ τῆς ἑταιρείας κανονισμός, καθ' ὃν μόνον θέματα πρὸς μελέτην δύνανται νὰ ληθῶσιν ὑπ' ὄψιν, ἀναγόμενα εἰς τὴν τῆς μεσολοχίας τοῦ ἔθνους ἱστορίαν καὶ τοὺς κάτω χρόνους, εἴτα δὲ ἐξικολοῦθησεν ἐπὶ λέξει :

«Ἀπὸ τῆς μακεδονικῆς ἐποχῆς, ὅτε ἤρξατο καὶ ἡ ἰδρυσις τῶν ἐλληνικῶν ἀποικιῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἐγχωρίων βασιλέων Ἀριαραθῶν καὶ Ἀριοβαρζανῶν ἢ διάδοσις τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης μεγάλως ἐποιήσατο προόδους καὶ ὀριστικῶς ἐν Καππαδοκίᾳ ἐγκατέστη. Ἐντεῦθεν μάλιστα μεθυστέρον καὶ εἰς Μεσοποταμίαν καὶ Συρίαν ἀποικισθῆσαν Ἕλληνες ἀνάσπαστοι ὑπὸ Τιγράνου καὶ ἐκεῖσε μετεδόθη ἡ γλῶσσα καὶ ἐπεκράτησε τῆς ἐγχωρίου. Πρὸς τῇ Ἑλληνίδι ὅμως διετηρήθη καὶ ἡ ἐγχωριος διάλεκτος, ἰδίᾳ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς στενῆς συναφείας καὶ ἐπαφῆς· διὸ βλέπομεν ὅτι οἱ λαοὶ οὗτοι ἐκαλοῦντο διγλωσσοὶ μὲν ἐπὶ τούτῳ, μιξοθάραβοι δὲ διὰ τὴν ἐκγονέαν Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων καταγωγὴν αὐτῶν. Ἡ διάκρισις αὕτη, τὸ διγλωσσὸν δηλαδὴ τούτων, μαρτυρεῖται ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν Ἀποστόλων διδαχῆς.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διδάσκουσι τὸ Εὐαγγέλιον ἐν Ἰκονίῳ καὶ ἐν ἐλληνικῇ γλώσσῃ· οἱ κάτοικοι ἐννοοῦσιν αὐτοὺς, ἀλλὰ φωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους Λυκαονιστὶ¹· διὰ τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς κυριαρχίας τῶν Ῥωμαίων αἱ ἐγχωριοὶ διάλεκτοι ὅλον ἐφθείροντο, ἀλλὰ ζήτημα εἶνε νὰ κριθῆ τίς πρότερον τῶν διαλέκτων τούτων καὶ τις βραδύτερον ἐξηλειφθῆ, πρᾶγμα, οὐτινος ἡ ἐξέτασις ἀφίσταται τοῦ σκοποῦ τῆς ἑταιρείας. Αἱ διατηρηθεῖσαι εἶνε μόνον ἡ τῶν Καππαδοκῶν καὶ ἡ τῶν Γαλατῶν μέχρι τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος, διότι ἐπὶ Στράβωνος ἤδη πολλὰ εἶχον ἀπολεσθῆ. Ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα διαδοθεῖσα ἐπὶ τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας καὶ διὰ τῆς ἰδρύσεως ἐλληνικῶν ἀποικιῶν, ὧν δώδεκα μόνον εἶχε καταστρέψει ὁ τῆς Ἀρμενίας βασιλεὺς τῶν βασιλέων Τιγράνης, ἐγένετο ἐν Καππαδοκίᾳ κοινὴ καὶ ἐπίσημος καὶ ἀντικατέστησε τὰς διαλέκτους, εἰ καὶ βεβαίως οὐχὶ καθαρῆς ἐλληνικῆς, ἀπθίς. Ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐξενίκησεν ἡ ἐλληνικὴ καὶ ἀπὸ τοῦ Δ' καὶ Ε' αἰῶνος οἱ αὐτόχθονες Καππαδοκαὶ ταύτη ἐχώρουντο,

μειγμένη ἰδιώμασι καὶ φράσεσι διαλεκτικαῖς· ἀλλὰ προήνεγκον ταύτην οἱ Καππαδοκαὶ ὡς σημειοῦται καὶ ὁ Φιλόστρατος, «παχεῖα τῇ γλώττῃ συγκροτούντες» μὲν τὰ σύμφωνα τῶν στοιχείων δυστέλλοντες δὲ τὰ «μικυνόμενα καὶ μικύνοντες τὰ βραχέα»¹, Ἡ μιξοθάραβος γλῶσσα διετηρήθη καθ' ὅλην τὴν βυζαντικὴν ἐποχὴν, καὶ μεθ' ὅλας τὰς διαφόρους περιπέτειας, ἄς διήλθεν ἡ χώρα, ἐν τισὶ μέρεσι καὶ χωρίοις λίαν ἀποκέντροις τῆς Καππαδοκίας διεδώθη ὡς ἐκ θαύματος. Ἰδίᾳ διετηρήθη σὺν τῇ θρησκείᾳ καὶ ἡ γλῶσσα ἐν τῷ ΝΑ. τμήματι τῆς χώρας μεταξὺ τῶν δυσπροσίτων κοιλάδων τοῦ Ἀντιταύρου καὶ τοῦ Κιλικίου Ταύρου. Θαῦμα εἶνε τῇ ἀληθείᾳ νὰ παρατηρῆ τις διερχόμενος ἀπὸ Νικομηδείας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ προχωρῶν δι' Ἀγκύρας μέχρι Καισαρείας βροχύτερον καὶ ἀνατολικότερον ἤτοι ἐντὸς τῆς χερσονήσου ν' ἀπαντᾷ ἀείποτε τουρκοφόνους κοινότητας χριστιανικὰς. Ἐὰν μὴ ὑπῆρχεν ἡ θρησκεία καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, τότε θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι εὐρίσκετο μεταξὺ ἑτεροθρήσκων, διότι τὰ ἐλληνικὰ μόνον ἐν τοῖς σχολαίσις ἀκούονται καὶ ἐν τοῖς τροπαρίοις τῆς ἐκκλησίας, ἅτινα ἄριστα καὶ καλλίτερον ἡμῶν τῶν ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν οἱ κάτοικοι γινώσκουσι. Τοῦτο δ' ἄλλως εἶνε ψευδὸν φαινόμενον, ἐξηγούμενον καὶ ἐκ τῆς ἀνατροπῆς τῶν τέκνων τῶν χωρίων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παρὰ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἱεροψάλταις—οἵτινες εἰρήσθω ἐνταῦθα δὲν γινώσκουσιν ἢ ἀναγινώσκουσι—καὶ ἐκ τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, ὅπερ εἶνε μᾶλλον ἀνεπτυγμένον ἐν τοῖς ἐνταῦθα τόποις, εἰς αὐτὸ δὲ τοῦτο ὀφείλεται καὶ ἡ ἐν θρησκευτικοῖς πράγμασιν ἐμμονὴ τῶν κατοίκων καὶ ἡ παρ' αὐτοῖς διάσωσις τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐν ᾧ π. χ. ὅλον τὸ εὐρὸν παρὰ τὴν Καισαρείαν πεδῖον ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν τὸ ὀροπέδιον τοῦ Ἀργαίου ὅπου ὑφίσταται καὶ ζῆ συμπαγῆς ὀρθόδοξης πληθυσμὸς διέρχεται τις χωρὶς ν' ἀκούσῃ ἐν ταῖς ἀγναιῖς οὐδὲ γρῦ ἐλληνικόν, αἰφνης εἰς τὰς δυσπροσίτους κοιλάδας τοῦ Ἀντιταύρου πρὸς τὰ ΝΑ. μέρη τοῦ Ἀργαίου ἀπαντᾷ κόμας καὶ χωρία ἐλληνόγλωσσα καὶ ἐν τισὶ πάλιν γλῶσσαν ἔχουσαν φοβεροὺς ἀρχαϊσμοὺς καὶ ρίζας λέξεων καὶ τύπων ἐλληνικωτάτων ἐμφανίζουσαν ὅμως καὶ πολλὰς τοπικὰς.

Παραλιπὼν δὲ ὁ ἀγορητής τας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰκονίου ἐλληνοφόνους κοινότητας, περὶ ὧν ἄλλοτε εἰδικώτερον λόγον ποιήσεται, ἀπαριθμεῖ τὰς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καισαρείας τοιαύτας κοινότητας, ὀρίσας ταύτας εἰς ὅκτω.

Ἐν τῷ δυτικῷ τμήματι τῆς ἐπαρχίας εἶνε ἡ Σινασός, ἡ Ζαλέλα, τὰ Ποτάμι² ἐν τῷ Βορείῳ τὰ χωρία Καριπλέρ καὶ Ἀπδοουραχμανλή, καὶ ἐν τῇ Νοτίῳ Τσοουκουργιούρτ, Ἀφθάρκιο³ καὶ τὰ Φάρασα³. Μετὰ τινὰς ἑτέρας συντό-

1) Σήμερον οἱ μαθητὰὶ κλ. προφέρουσι τὰ δύο σύμφωνα ππ, νν μμ κλ. ἐπίσης διπλασιάζουσι τὰ ὑγρά, π. χ., ἐλεῖνδς προφέρεται=ἰλλεῖνδς· τὸ τὰ ντὰ ὡς τὸ τουρκικὸν δ' ἄλ. Τὸ πρᾶγμα διὰ τῆς συστάσεως καλῶν δημοτικῶν σχολείων δύναται νὰ θεραπευθῆ.

2) Πατρὶς Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου ἀρχ. Μεγαριτσός, σήμερον τουρκιστὶ Δερέκιο.

3) Γλῶσσα τῶν Φαράσων ἐγένετο ὑποκείμενον μελέτης τοῦ κ. Καρολίδου, ἐκδότος πρὸ ἑπταετίας τὸ «Γλωσσά-

1) Πράξι: ΙΔ', 11 καὶ ἐξῆς.

μους παρατηρήσεις, ἐν αἷς παρατηρεῖ ὅτι ἑλληνοφώνοι τινες κοινότερες ἀπέβαλον νῦν τὴν φωνὴν αὐτῶν, ὡς τὸ Ἄνδαβάλκ, ἐπάγεται τάδε :

«Σήμερον ἐν τῇ ὀμιλουμένῃ τουρκικῇ γλῶσσῃ δύναται τις νὰ διακρίνῃ πλείστας ἑλληνικὰς λέξεις, ἐκκλησιαστικὰς πρὸ πάντων, αἵτινες κοσμοῦνται διὰ τουρκικὸν καταλήξων. Οὕτως ἠναγκάζετο ἐν τοιαύτῃ γλῶσσῃ νὰ γράψῃ τὰς κανονικὰς αὐτῆς διατάξεις καὶ ἐντολὰς ἢ Μ. Ἐκκλησία καὶ ὁ μητροπολίτης καὶ ἐν ταύτῃ νὰ κηρύττῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· οὕτω φέρονται τὰ κληρικὸς λ ἄ ρ, χρυστιαν λ ἄ ρ, ὀρθόδοξος λ ἄ ρ, ψαλιτήριον δ ἄ, εὐαγγέλιον δ ἄ, λόγος δ ἄ, συγγίλιον δ ἄ κτλ. τουτέστιν ἑλληνικὰ ὀνόματα κλίνονται, ἀλλὰ μετὰ πτωτικῶν καταλήξεων τῆς τουρκικῆς. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς τουρκικῆς εὐγλωτίας ἀπαντᾷ τις καὶ λέξεις μὴ ἐκκλησιαστικὰς ὡς ἀντιπολίτευσις, ἀντίκομμα, μάθημα καὶ πολλὰ ἄλλα».

«Ἐν τῇ τουρκικῇ γλῶσσῃ τὴν σήμερον ἀναγινώσκεται τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ὁ Ἀπόστολος οὐ μόνον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καισαρείας, ἀλλὰ καὶ τῇ τῆς Ἀγκύρας καὶ ἐν ἑσὶ τόποις τῆς ἐπαρχίας Νικομηδείας.... Ὁ ἀπιστῶν, λαβέτω τὸν κόπον νὰ μεταβῇ εἰς Σαπὰ ν δ ζ α ν ἢ εἰς Ἀ δ α π ο ζ ἄ ρ οὐ μακρὰν τῆς Νικομηδείας ἵνα πειθῆ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἡμετέρων διαβεβαιώσεων. Τὸ πρᾶγμα νῦν ἐμετριάσθη πῶς. Ἐν τῷ ἱερῷ τῆς μητροπόλεως ναῶ ἐν Καισαρείᾳ, τὸ εὐαγγέλιον ἀναγινώσκεται τουρκιστὶ ἐναλλάξ καὶ Ἑλληνιστὶ, ἐν τῷ ναῶ ὅμως τῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ὅπου ἴδρυται ἢ Ἱερατικὴ λεγομένη Σχολή, πάντοτε ἑλληνιστὶ, ὡς καὶ οἱ ἐκφωνοῦμενοι λόγοι ὑπὸ τῶν τελειοφοιτῶν, οἵτινες ὅμως μεταφράζοντες αὐτοὺς ἔπειτα εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς αὐτοκρατορίας ἐν ἑτέρων χωρίων ἐκκλησιαίς ἀπαγγέλλουσι τούτους, ὡς ἔχουσι τουρκιστὶ. Ἄλλοτε θόρυβος πολὺς ἐγένετο καὶ τὸ πλῆθος εἰς ὄργην ἐξεργήγυτο ἕαν ἐν ἐπισήμοις ἑρταῖς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ὁ Ἀπόστολος δὲν ἀνεγινώσκετο τουρκιστὶ ἵνα γένηται καταληπτόν. Ὁ νῦν μητροπολίτης Καισαρείας κ. Ἰωάννης, ἡμέτερος διδάσκαλος, ἐξηγεῖται τὸ Εὐαγγέλιον τουρκιστὶ ἄμ' ἀπαγγελόμενον ἑλληνιστὶ καθ' ἡμᾶς δὲ μητροπολίτης καὶ διδάσκαλος μὴ κατέχων καὶ τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν εἶνε ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκείναις ἀχρηστος».

Μετὰ δὲ τὰ προκαταρκτικὰ ταῦτα ἐπιλαμβάνεται εἰδικότερον τοῦ θέματος αὐτοῦ διὰ τῶν ἑξῆς :

«Σήμερον ποιούμεθα τὴν ἀνακινῶσιν τοιαύτην, λέγει, ἵνα ὄσο ἢ τρεῖς ἄνδρας ἐκ τῆς λήθης ἀναστήσωμεν καὶ τὸν προδύκοντα ἔπαινον αὐτοῖς ἀπονέμοντες, ἔπαινον ἀπ' αὐτῶν τῶν θεαρέστων αὐτῶν πράξεων προσερχόμενον, εἰς τὴν ἀληστον μνήμην παραδῶμεν. Τοὺς ἄνδρας τούτους παραδίδομεν εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην οὐ μόνον τῶν φίλων Καππαδοκικῶν ἢ τῶν Καισαρέων, ἀλλ' ἐν γένει πάντων τῶν ὁπωσδήποτε παρακολουθούτων μετὰ στοργῆς τὴν ἱστορίαν καὶ γραμματολογικὴν κίνησιν τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνων, οἵτινες δὲν ἔβουον τὰ ὄσα πρὸ τοιούτων ἀνακινῶσιν, τοῦναντίον δὲ γινώσκουσι νὰ τιμῶσι προσκινῶντες τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, οἵτινες

ἐστήριξαν τὴν ὀρθοδοξίαν διὰ τῆς οἰκοδομῆς ἱερῶν ναῶν καὶ τὴν παιδείαν, διὰ τῆς οἰκοδομῆς σχολείων καὶ ὑποστηρίξεως τῶν ἐν αὐτοῖς διδασκόντων.

Ἐν πρώτοις εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἸΗ' αἰῶνος τακτέον Νεόφυτον τὸν ἐκ Πάτμου, χρηματίζαντα μητροπολίτην Καισαρείας ἀπὸ τοῦ 1717 (;) μέχρι τοῦ 1734. Ὁ αἰδιμὸς ἀνὴρ διεδέξατο ἐν τῷ θρόνῳ τῆς πρωτοθρόνου ἐπαρχίας τὸν ἐπίσης ἐκ Πάτμου Ἱερεμίαν τὸν Γ', ἅμα τοὺς οἰκασκὰς τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως ἀναλαβόντα καὶ ἐπὶ τοῖς ἱκνεσί τοῦ ἀξιολόγου τούτου ἀνδρός ἔβαινε καὶ οὗτος μεθύστερον μετὰ Σεραφεῖμ τὸν ἀπὸ Νικομηδείας τὸν πατριαρχικὸν θρόνον κοσμῶν (1734—1740). Ὁ Νεόφυτος ἀπλοῦς τοὺς τρόπους καὶ ἀφέλης δὲν διεκρίντο μὲν ἐπὶ παιδείᾳ, ἀλλὰ ἐνεφεροῦτο ἐνθέου θρησκευτικοῦ ζήλου σπανίου. Οὗτος κατώρθωσεν ἀπὸ 1720—1729 νὰ οἰκοδομηθῇ οἴκους τοῦ Θεοῦ καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν νέους ἢ τοὺς ὑπάρχοντας μικροὺς νὰ ἀνακαινίσῃ. Εἰς τὴν στήριξιν τῆς τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ λατρείας ἐν τῇ ἑτεροφώνῳ ἐκείνῃ ἐπαρχίᾳ ἐνόμιζε, καὶ δικαίως, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἀναζωπυρῇ τὴν ὀρθοδοξίαν. Τούτου ἐνεκα βλέπομεν τὸν αἰδιμον ἄνδρα πανταχοῦ τῆς ἐπαρχίας ναοὺς ἀνεγειρόμενα ἢ καὶ ἐπισκευάσαντα, οὓς ἐνταῦθα ἀπαριθμοῦμεν πρὸς γινῶσιν τῶν πολλῶν χρονολογικῶς. Τοὺς ναοὺς τούτους πάντας κατὰ τὰς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ περιοδείας ἡμῶν ἐπεσκεψάμεθα. Ἐπ' αὐτοῦ ἐγένοντο :

- 1) ὁ ναὸς τῆς Σταυροπηγιατικῆς Μονῆς τῶν **Ταξιαρχῶν**, τῷ 1720.
- 2) ὁ ναὸς τοῦ **Ἁγίου Γεωργίου** ἐν τῷ παρὰ τὴν μονὴν ταύτην ὁμωνύμῳ χωρίῳ (Ἰουλίῳ 22—Αὐγούστου 22) τοῦ 1721.
- 3) ὁ ναὸς τοῦ **Ἀρχαγγέλου** ἐν Μουταλάσκῃ, τῷ 1722.
- 4) ὁ ναὸς τῶν **Ἁγίων Θεοδώρων** ἐν Κερμύερῃ τῷ 1725.
- 5) ὁ ναὸς τῆς **Θεοτόκου** (Γενέθλια) ἐν Βέζε, τῷ 1725.
- 6) ὁ ναὸς τοῦ **Ἁγίου Γεωργίου** ἐν Μουταλάσκῃ, τῷ 1727.
- 7) ὁ ναὸς τῆς **Κοιμύσεως τῆς Θεοτόκου** ἐν τῷ χωρίῳ Σκόπι, τῷ 1727.
- 8) ἡ μονὴ τοῦ **Τιμίου Προδρόμου** ἐν Ζινδζι-δερέ (τῷ Ἰανουαρίῳ), τῷ 1728.
- 9) ὁ ναὸς τοῦ **Ἁγίου Εὐσταθίου** ἐν Ἰνδζέ-δοῦ (πατριδί τοῦ νῦν Σεβ. μητροπολίτου), τῷ 1729, ἐπεκταθεὶς τῷ 1779 διὰ τοῦ παρεκκλησιῶν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.
- 10) ὁ ναὸς τοῦ **Ἁγίου Γεωργίου** ἐν Προκοπίῳ (Ὀργκιούπ), τῷ 1729.
- 11) ὁ ναὸς τῶν ἁγίων **Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης** ἐν Σινασσῶ, τῷ 1729.

12) Ἵσως καὶ ὁ ἐν Νεαπόλει ναὸς ἀνήκει τῇ ἐποχῇ τοῦ μακαρίτου ἀνδρός, διότι ἐπεσκευάσθη τῷ 1797 καὶ ἄλλοι, περὶ ὧν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὐρωμέν τι σαφές.

Τίς τῶν ἀναγνωστῶν δὲν συγκινεῖται πρὸ τοιαύτης ἐκτάκτου θρησκευτικῆς ἐργασίας τοῦ αἰδιμίου μητροπολίτου; Τίνι τρόπῳ οὗτος κατώρθου καθ' ἕκαστον ἔτος καὶ ἕνα οἶκον τῷ Θεῷ, τῇ ὀρθοδοξίᾳ καὶ τῷ ἔθνει νὰ προσφέρῃ ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις καὶ κατ' ἐκείνην τὴν δύσκολον ἐποχὴν; εὐκολώτατον ν' ἀπο-

κρινόμεθα. Πιστός τῷ αὐτοκρατορικῷ θεῶν θεράπων καὶ διὰ φιλίας συνδεόμενος στενῆς καὶ εὐκρινούς πρὸς τὸν τότε μέγα δυνάμενον βεζιρην καὶ γαμβρὸν τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ' (1703—1730) Ἰβραήμ πασᾶν (Δαριάτ) κατώρθωσε τὰ θεάρεστα ταῦτα ἔργα. Ὁ μέγας βεζιρὴς υἱὸς βοεβόδα τινὸς Ἀλῆ ἀγᾶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Καισαρείας, εὐδοκίμησας ἐν πολλοῖς τῆς αὐτοκρατορίας πράγμασι, συνεδέθη φιλία μετὰ τοῦ μπτροπολίτου καὶ τὰ νόμιμα αἰτήματα αὐτοῦ ἐπένευεν ἕνεκα τῆς ἀληθοῦς καὶ ἰσοβίου φιλίας ἣν πρὸς τὸν πατριάρχην Ἱερεμίαν τὸν Γ' ἐτρέφε, πατριάρχην ἀγαπήσαντα τὴν προτέραν ἐπαρχίαν καὶ τὸν συμπατριώτην αὐτοῦ διάδοχον ἐν τῷ τῆς Καισαρείας θεῶν καὶ μέχρις βωμοῦ ὑπὸ τῶν Καππαδοκῶν τιμηθέντα. Τοῦτου ἕνεκα βλέπομεν ὅτι μετὰ τῆς βεζιρείας τοῦ φιλοκάλου Ἰβραήμ πασᾶ τῷ 1730 λήγει καὶ ἡ εὐεργετικὴ τοῦ Νσοφύτου ἐνέργεια καὶ δράσις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἣν ἐπὶ τετραετίαν ἔτι θεαρέστως διέκρινεν».

(Ἐπαταί τὸ τέλος).

ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΑΘΩΜΙΛΗΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

κατὰ Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΝ*.

Παρά τοῖς παλαιοῖς ἡ μεριστικὴ γενικὴ ἐκφέρεται ἐνίοτε διὰ τῆς προθέσεως ἀπό, Θουκ. 1,116 *Ἀδῶν ἐξήκορτα γαυρὸ ἀπὸ τῶν ἐγορμουσῶν*, 3,112 *ἀλίγοι ἀπὸ πολίων ἐσώθησαν εἰς τὴν πόλιν*, Ξενοφ. Περ. 4,13 *ἀπ' αὐτῶν . . . οὐδέν τι ἀξιώ θανατίζεσθαι, καὶ τῆς ἐκ*, Ἡρόδ. 1,196 *τὴν ἐνιδεστάτην ἐκ πασέων*· τοῦτο παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις εἶναι συνηθέστατον. Ψαλμ. 105 *εἰς ἐξ αὐτῶν οὐχ ἐπελείθη*. Ἐπιστ. Κορινθ. Α', 10,17 *ἐκ τοῦ ἐνός ἄρτου μετέχομεν*. Καὶ ἐν τῇ δηρώδει γλώσσῃ ἐπεκράτησεν ἡ ἀπό. (Πρβλ. Winer Gramm. d. n. Sprach. 343).

Ἡ πρόθεσις διὰ κείται σπανίως παρὰ τοῖς παλαιοῖς εἰς δῆλων τελικοῦ αἰτίου, ὡς Δημοσθ. 7,12 διὰ τοῦτο, *ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται*, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοινῆς διαλέκτου ἡ τοιαύτη χρῆσις ἐπεξετάθη. Ἐπιστολ. Ἐβρ. 6,7 *τίκτουσα βοτάνη*· εὐθετορ ἐκείνοις, *δι' οὗ καὶ γεωργεῖται*. Ἰωσ. Ρωμ. Ἀρχ. 9,45 *διὰ τὸ κοῦροι εἶναι*—*ἵνα ὦσι*. Ἐπιφαν. 1,956 *διὰ τὸ ἐδολογηθῆναι με*—*ἵνα ἐνδογηθῆν*. Μπλαλ. 388 *διὰ τὸ τοὺς ἀέρας ἀλλόθαι* κτλ. Ὡς δὲ διὰ ἀντι χάριν, ἕνεκα ἀκινεῶ, οὕτως ἀντιστρέφως χάριν ἀντὶ διὰ εὐρηται, εἰς παράστασιν δηλ. οὐχὶ τελικοῦ, ἀλλ' ἀναγκαστικοῦ αἰτίου. Πολυβ. 4,6 *πάντων τῶν προειρημένων χάριν*. Μακκ. 1,6,13 *χάριν τούτων εὐρόν με τὰ κακά*—*διὰ ταῦτα*. Ἡ πρόθεσις διὰ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις ἴσα δύναται καὶ τῇ περὶ μετὰ γεν. Χρονικ. Πασχῆλ. 590 *εἶπερ αὐτῇ διὰ Μαρκανοῦ*—*περὶ Μαρκανοῦ*. Μπλαλ. 133 *ἀκούσασα διὰ τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα*, 466 *γράψαι Ῥωμαίοις διὰ Σέργιον*. Ἡ χρῆσις αὕτη σφίζεται ἔτι καὶ νῦν.

(*) Ἰδὲ ἀριθ. 4, σελ. 64—66.

Ἀντὶ τοῦ συγκριτικοῦ συνδέσμου ἡ εἶναι ἐν χρῆσει ἐν τῇ κοινῇ διαλέκτῳ ἡ πρόθεσις παρὰ μετὰ αἰτιατ. Ἐπιστολ. Ἐβρ. 3,3 *πλείονος γὰρ δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται* (= ἡ Μωϋσῆς), 11,4 *πίστει πλείονα θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκεν*, 12,24 *αἵματι ῥατισμοῦ κρείττονι λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἀβελ* κτλ.

Τὸ μόριον ἕως παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἦτο σύνδεσμος μόνον χρονικός, οὐδέποτε δὲ καταχρηστικὴ πρόθεσις. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ συνώνυμα αὐτῷ μόρια μέχρι, ἄχρι ἐλαμβάνοντο ὡς τε σύνδεσμοι καὶ ὡς προθέσεις, συγχύσεως ἐπιβούσης παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις, καὶ τὸ μόριον τοῦτο ὡς πρόθεσις (βλέπ. Λεξικὸν Ρασσω ἐν λέξει ἕως) χρῆσιμον ἐγένετο καὶ συνεδέθη μετὰ τῆς προθέσεως εἰς μετὰ αἰτιατικ., καθὼς καὶ αἱ προθέσεις ἄχρι καὶ μέχρι συνετάσσοντο ἐνίοτε παρὰ τοῖς παλαιοῖς μετ' ἄλλης προθέσεως, ὡς Ξενοφ. Ἀναβ. 5,1,1 *τῇ πορείᾳ τῇ μέχρι ἐπὶ θάλατταν*. Ἐντεῦθεν ἔχομεν Μακκ. 1,16,20 *ἔφυγον ἕως εἰς τοὺς πέτρους*, 2,59 *ἕως εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνελήθη*, ὅθεν τὸ δημῶδες ὡς ὁ τὸν οὐρανὸν κτλ. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα μόρια τίθενται ἐνίοτε ὁμοῦ δύο, ἀπὸ τότε (Εὐαγγελ. Ματθ. 16,21), ἀπὸ πέτρων (Ἐπιστολ. Κορινθ. Β', 8,10), ὡς ὅτι (αὐτίθι 11,21 λέγω ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν), ἔντεῦθεν δὲ καὶ τὸ ὡς ἥδιστα ἢ ὅτι ἥδιστα ἐλέγετο ὡς ὅτι ἥδιστα.

Ἴδιον τῆς κοινῆς διαλέκτου εἶναι ἡ χρῆσις ἐπιρρηματικῶν διορισμῶν ὅπου μόνη ἡ πρόθεσις ἀρκεῖ. Τοῦτο εἶναι ἑβραϊσμός καὶ εἰσέδου εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν διὰ τῆς μεταφράσεως τῶν Ο'. Ἐξοδ. 21,16 *ἔρριψε τὸ παιδίον ἐποκάτω μῆς ἐλάτης*. Ψαλμ. 9 *ἵνα τί, Κύριε, ἀγέστηκας μακρόθεν*; Γενεσ. 3,15 *ἔχθρα θήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικός*. (Ἐκ τούτου τὸ τῆς καθωμιλημένης ἀνάμεσα). Ψαλμ. 107 *ἐπάνω τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου*. 148 *τὸ ὕδωρ τὸ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν*. 43 *ἡ ἐντροπή μου κατεναντίον μου ἐστὶ*. 49 *παραστήσω πρὸ προσώπου σου*. Μακκ. 1, 12 *ἐρχομένους ἐξεναντίας*. Ἐπιστολ. Φιλιππ. 2,15 *ἵνα γένησθε ἀμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἀμόμητα μέσον* (κατ' ἄλλην γραφὴν *ἐν μέσῳ*) *γενεᾶς σχολιᾶς καὶ διεστραμμένης*. Χρον. Πασχ. 254 *ἐποκάτω τῆς θαλάσσης*. (Πρβλ. Winer Gramm. d. n. Sprach. 439).

Ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφ. ἐν τῇ Διαθήκῃ κείται ὑποτακτ. μετὰ τοῦ ἵνα ἢ ὅριστ. μετὰ τοῦ ὅτι, ὥστε ἔκτοτε ἤρξατο ἀφανιζόμενον τὸ ἀπαρέμφ. Ἴνα μεθ' ὑποτακτ. ἐν τῇ Διαθήκῃ δὲν ἐκφράζει μόνον τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς παρακλήσεως, τῆς ἐπιταγῆς κτλ. Πλείστα τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἀπαρεμφ. παραδείγματα ἐκ τῆς Διαθήκης κατέλεξεν ὁ Winer ἐν τῇ Γραμματικῇ αὐτοῦ ἐν σ. 314 κεξ. Τὰ παρακαλῶ ἵνα, δέομαι ἵνα, ἐντέλλομαι ἵνα, κайρός ἐστιν ἵνα, ὀρίξω ἵνα, ἀξίός ἐστιν ἵνα, πείθω ἵνα, θέλω ἵνα, πρέπει ἵνα κτλ. εἶναι συνηθέστατα. Καὶ αὐτὸ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ σκοποῦ ἀνελήθη δι' ὑποτακτ. μετὰ τοῦ ἵνα, Ἐξοδ. 17,2 *ὅς ἡμῖν ὕδωρ ἵνα πίωμεν*. Τὸ

δοκῶ πρὸς τοῖς πλῆκτοις συνετάσσεται ἀπχεμεφάτω, πρὸς δὲ τοῖς μεταγενετέροις ὄριστ. μετὰ τοῦ ὅτι. Εὐαγγελ. Ματθ. 26, 51 ἢ δοκεῖτε ὅτι οὐ δύναμαι; Λουκ. 12, 51 δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμενι δοῦναι; 13, 2 δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι . . . ἐγένοντο, ὅτι . . . πεπόνθασι. Καὶ τὸ οἶμαι ἀνελεύθη. Αὐρικιν. Λεξιπ. 24 καὶ οἶσθαι ὅτι πρῶτος ἔση αὐτός. Δημ. 24 οἰηθέντος ὅτι κατὰ τὸ κοινὸν καὶ αὐτὸς συντρέχει. Ἄλεξ. 265 οἶμαι δ' ὅτι καὶ τοῖς ἐντυγχάνουσι χρήσιμόν τι ἔχει δόξει ἢ γραφή. Περιεργον δὲ εἶναι ὅτι, τῆς κανονικῆς τοῦ ἀπχεμεφάτου χρήσεως; ὁσημέραι σπανιωτέρας καθισταμένης, ἢ σόλοικος αὐτοῦ χρήσις ἐν ταῖς πλαγίαις ἐρωτήσεσιν ἀναφαίνεται ἀντὶ τῆς ὑποτακτ. ἢ τῆς εὐκτικ. Θεοφαν. 265, 17 ὁ δὲ Χοσρόης ἠπόρει τί δρᾶται (ἀντὶ δράσεις), 435, 5 ἀποροῦντες τί εἴπωρ πρὸς τοῦτο (ἀντὶ εἰκῶσι). Προδρ. 4, 2 οὐκ εἶχον ὄν . . . τὸ τί προσαγαγεῖν σοι (ἀντὶ προσαγάγοιμι). Καὶ τὸ τοῦ Εὐαγγελ. Ματθ. 8, 20 οὐκ ἔχει πού τὴν κεφαλὴν κλίνει σόλοικος ἀντὶ κλινῆ, ὡς καὶ φέρεται ἐν τισι κώδιξιν. (Ἡβλ. Κ. Κόντον ἐν Γλ. Παρατηρ. σ. 495—499). Ἐκ τῆς ἀναλύσεως ταύτης τοῦ ἀπχεμεφ. ἀπὸ τοῦ 1^{ου} αἰῶνος εἶδε τὸ φῶς καὶ τὸ σύννηθες θά=θά.λε.ι.ῖ.να, θέ.λε.ι.ν.ά, θέ.ν.ά, θά.

Μ. Γ. ΚΕΦΑΛΑΣ.

(Ἀκολουθεῖ).

ΟΙ ΓΑΛΛΟΙ ΕΝ ΔΑΧΟΜΕΝΗ

Ἐν τῇ ἀκτῇ τῆς Ἄνω Γουινέας καὶ ἀκριβῶς ἐν τῇ βορείῳ περὶ τῆς ἐν τῇ δυτικῇ Ἀφρικῇ ὁμωνύμου κόλπου, ἐν τῷ τμήματι περίπου ἐκείνῳ τῶν ἀκτῶν τῆς δυτικῆς Ἀφρικῆς, ὅπερ εἶχαν ἀποτελέσει μικρὸν μετὰ τὸ 1453 τὸ νοτιώτερον ὄριον τῆς πυρετώδους ἐνεργείας τῶν πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ πρίγκηπος Ἐρρίκου πορτογάλλων θαλασσοπόρων, πρὸς τὴν χώραν δὲ τῶν Ἀσαντῆ ΒΔ καὶ τὴν ἀκτὴν τῶν ἀνδραπόδων πρὸς νότον, εὐρηται χώρα ἄγνωστος μὲν ἐντελῶς ὑπὸ τὴν χωρογραφικὴν αὐτῆς ἐποψίν, ἀ τε ἀνεξερευνητος τὸ πλεῖστον καὶ μετ' ἀνεξερευνητῶν χωρῶν πρὸς Β γενηζήσονται, πασίγνωστος ὅμως ὡς ἐκ τῶν τελευταίων περιπλοκῶν αὐτῆς μεθ' ἐνός τῶν πρωτίστων τῆς Εὐρώπης κρατῶν, μετὰ κράτους, κρατοῦντος ἐν χερσὶ τὰ σκῆπτρα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν φώτων.

Ἡ Δαχομένη, πλουσία καθ' ἑαυτὴν χώρα, φύσει εὐφορος εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἔδαφος νὰ μὴ ἔχη οὐδὲ τὴν ἐλάχιστην ἀνάγκην λιπάσματος καὶ οὕτω φύσει ὑποδοθηθεὶς τὴν περὶ μέλησιν τοῦ οὐσιώδους γεωργικῆς στοιχείου τῆς κτηνοτροφίας, εἶναι τελεματώδης καὶ ὑγρὰ ἀλλὰ καὶ κατὰ φύσιν συνεπῶς καὶ δασώδης, τῶν δασῶν αὐτῆς περιλαμβανόντων κολοσσιαῖα δένδρα ἐξ ἐνός κορμοῦ τῶν ὁποίων ἀποβαίνει δυνατὴ ἢ κατασκευὴ μονοξύλου, χωροῦντος 60—70 προσώπων αἰ ὑψικέρηνοι αὐτοφρεῖς μανόλιξι, μετὰ τῶν δίκην

λευκῶν περιστερῶν ἐπὶ τῶν κλάδων αὐτῶν ἀπείρων λευκῶν μυροβόλων ἀνθῶν διαχέουσι μεθυστικά ἀρώματα, ἄτινα ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐκ τῶν ἀπείρων πορτοκαλλεῶν καὶ λεμονεῶν καὶ πλείστων ἄλλων παραπλησίων δενδρουλλίων διαχουμένων μύρων, βλασκαμώδη τὸν ἀέρα καθιστῶντα, μυρορρυτον καὶ θαλερὰν τὴν ὅλην χώραν ἀπεργάζονται. Φοίνικες καὶ βανάναι καὶ γεώμηλα καὶ πέπωνες καὶ πλείστ' ὅσα ἄλλα πρόχειρον παρέχουσι τροφήν τοῖς Δαχομαίοις, οἵτινες ἐπ' ἐλάχιστον γινώσκουσι τὴν κρεωφαγίαν καὶ οἵτινες ὡς κύριον ἐνασχόλημα ἔχουσι τὴν διὰ τῆς γεωργίας ὑποδοθήσασιν μόνον τῆς μεγάλῃς παραγωγικότητος τῆς χώρας αὐτῶν, τὴν διεξαγωγὴν τοῦ μόνου αὐτῶν ἐμπορίου τοῦ φοινικελαίου, τὴν ὑφαντικὴν, χρησιμοποιοῦντες τὸν ἐν τῇ χώρῃ φυόμενον βάμβακα πρὸς ὑφανσιν ὑφασμάτων δι' ἰδίαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χρῆσιν, ὑφασμάτων, εἰς ἃ κατὰ προτίμησιν τὸ κυκνοῦν καὶ τὸ ἐρυθρὸν δίδουσι χροῶμα καὶ τὰ τοιαῦτα ἄλλ' οὐδ' ἐν ταῖς μεταλλουργικαῖς ὑστεροῦσι τέχναις διότι καὶ ὡς δεξιοὶ χρυσοχοοὶ περιγράφονται καὶ ὡς ἐπιτήθειοι σιδηουργοί. Ἄν ἤδη προσθέσωμεν εἰς ταῦτα καὶ τὰ φυσικὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τῶν Δαχομαίων, γνησίων μαύρων, βραχυσῶμων, ρωμαλέων, θαρραλέων, καρτερικῶν, ἀκαμάτων καὶ εἰς ἄκρον εὐκινήτων, ἀλλὰ καὶ δολίων μετ' ἰδιαζούσης δὲ πρὸς τὸ κλέπτειν τάσεως, φετιχιστῶν δὲ τὸ θρησκειμα καὶ ἥμιστα ὑπὸ κοινωνικὴν ἐποψίν προηγμένων, ἀντὶ ἐνδυμασίας τὴν ὄσφιν μόνην περιζωννύοντων, ἐν οὐδενὶ δὲ τιθεμένων, τὰς γυναίκας, ἃς δι' ἀγορᾶς μόνης προσκτῶνται, ὃν τρόπον καὶ εἰς οὐδὲν λογίζεται ἡ ζωὴ καὶ περιουσία αὐτῶν πρὸ τῆς θελήσεως τοῦ υπερτάτου αὐτῶν ἄρχοντος, ἂν ταῦτα λοιπὸν προσθέσωμεν ἡμιτελῆ καὶ πάλιν θὰ ἔχωμεν αὐτῶν εἰκόνα, ἣτις συμπληρωθήσεται μόνον διὰ τῆς προσθήκης καὶ τοῦ κυριωτέρου στοιχείου τῆς βαρβαρότητος αὐτῶν. Τὸ στοιχεῖον τοῦτο εἶναι τὸ τοῦ αἰσθητάτος τῆς σκληρότητος καὶ θηριωδίας, οἷον κατφαίνεται ἐν ταῖς ἀνθρωποθυσίαις, ταῖς ἀνθρωπίνους ταύταις ἐκατόμβαις, αἵτινες θεωροῦνται παρὰ τοῖς Δαχομαίοις ὡς ἡ μόνη ἐμπρέπουσα τιμὴ κατὰ τὸν θάνατον ἀτόμου, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τοιούτων θυμάτων ἀξίαντος ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τοῦ ὑπὲρ οὗ θυσιασθήσονται νεκροῦ. Ἐπόμενον λοιπὸν ἦτο ὅτι εἰς τρισχιλίαις πολλαῖς ἀνέρχοντι αἱ τοῦ βασιλέως σύζυγοι, ἀφοῦ εἴθισται αἱ πλείστα τῶν συζύγων τούτων νὰ θυσιαζῶνται κατὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ πρὸς τιμὴν τοῦ μεταστάντος. Ἄλλως οὐδεμίαν ἐπίσημον παρέρχεται τελετὴ ἄνευ ἀνθρωποθυσίας. Ὅπόσον δὲ τέρπεται ὁ Δαχομαῖος ἐν τῷ βδελυκτῷ τούτῳ θεάματι τῆς τοῦ ὁμοίου καὶ πλησίον αὐτῷ ἐξοντώσεως, τεκμήριον αὐτῆς αὐτῆς ἢ διακόσμησις τῶν τοῦ ἀνακτόρου τοίχων δι' ἀνθρωπίνων κεφαλῶν ὡς καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἐκ κρανίων πίνει ὕδωρ ὁ βασιλεὺς, ᾧ τινι οἱ αὐλικοὶ καὶ λοιποὶ ἐν στάσει, πληρέστατα πρὸς τὴν ἀγριότητα αὐτῶν ἀνταποκρινόμενῃ, τετραποδίζοντες καὶ ἔρποντες μόνον προσπελάζουσιν.

Ἦτο λοιπὸν δυνατὸν, λαός, ὑπὸ τοιαύτας συνθή-
κας ἀναπτύξεως εὐρισκόμενος ἐν τῇ ἐσχάτῃ δὲ τοῦ
πολιτισμοῦ βαθμίδι παραχμένων, νὰ συμβιβασθῇ μετὰ
κράτους, κραταιοῦ καὶ πεφωτισμένου, ἄλλης δὲ νὰ
τύχη ἀπαντήσεως κατὰ τὴν ἀγέρωχον στάσιν τῶν
ἰθυντόρων αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ἰπ-
ποτικῆς Γαλλίας ἢ τῆς διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου λίαν
ἄλλως συνετιστικῆς;

Ἦτο δυνατὸν ἵνα, τὴν ἐπιούσαν αὐτὴν τῆς ὑπο-
γραφῆς συνθήκης, ὑποδέχεται ὁ ἀφρικανὸς ἡγεμὼν
τοὺς ἀντιπροσώπους ταύτους οὐχὶ ὑπὸ τὸν ἐμπρέ-
ποντα αὐτοῖς τίτλον, ἀλλ' ὑπὸ τύπον ὥστε νὰ νομι-
ζωσιν οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ, ὅτι ἐκ τοῦ κέντρου αὐτοῦ
τῆς Εὐρώπης προσῆλθον οἱ λευκοὶ ἵνα υποβάλλωσι τὰ
σέβη αὐτῶν τῶ τῶν Ἀμαζόνων ἄρχοντι; Ἡ γαλλικὴ
σημαία ἐξυβρίσθη· ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε
τὴν ἐκδίκησιν τῆς ἀφρικανικῆς ταύτης σκαιότητος,
τὸ δὲ δημόσιον ἐν Γαλλίᾳ φρόνημα ἐξηγέρθη ὑπὲρ
τῆς διατηρήσεως τῆς τιμῆς τῆς ἐθνικῆς σημαίας καὶ
ἡ Γαλλία ἀνετίθει εἰς χεῖρας δεξιοῦ, φλεγματώδους
καὶ εἰδικώτατα πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν συναρμοζομέ-
νου ἄξιωματικοῦ, τὴν εἰς Δαχομαίην ἐκστρατείαν.
Ὁ ἄγγλος οὗτος τὴν καταγωγὴν, ὑποστρατήγου
δὲ βαθμὸν ἤδη φέρων Δόδ, τὴν στρατηγικὴν σύνεσιν
μετὰ τοῦ ἀγγλικοῦ συνενῶν φλέγματος, θραλλέως
δ' ἐπὶ τὸ ἔργον χωρήσας, τρισὲς ἀπέδωκεν εἰς τὴν
ἐπιστήμην τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν ἰδίαν χώραν ὑπε-
ρεσίας: εἰς τὴν ἐπιστήμην μὲν διότι, συνεπεῖχ τῆς
ἐκστρατείας, ἦν ἐπεχείρησε, διατρέξας ἄγνωστον
κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον χώραν, νέον διήνοιξεν
ἔδαφος εἰς μεταγενεστέρως ἐρεῦνας καὶ ἀσφαλεστέραν
κατέστησε τὴν πρὸς τὰ ἀνατολικώτερα καὶ τὰ βό-
ρεια διερευνησίν τῶν γειτνιαζόντων τῇ Δαχομέῃ ἄ-
γνώστων μερῶν, δικαίως οὕτω δημιουργῶν τῶ ὀνό-
ματι αὐτοῦ ἐμπρέπουσαν αὐτῶ θέσιν παρὰ τῶ τοῦ
Φαιδέριπ καὶ τοῖς ὀνόμασιν ὀλοκλήρου χορείας τῶν
Γάλλων, ὅσοι οὕτως ἢ ἄλλως ἐν τῇ Δ. Ἀφρικῇ ἐνήρ-
γησαν· εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, διότι ὅποιαιδέποτε
κἂν ὑπῆρξαν αἱ ἀφορμαὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης
ἀναποφεύκτως ἐν τῶν κυρίων ἀποτελεσμάτων τῆς
ἐκστρατείας αὐτοῦ ἔσται ἡ ἀπόσπαισις χιλιῶδων ὄλων
ἡμιαγρίων ἀπὸ τῆς ὠμότητος τῆς ἐλαφρῆ τῇ καρδίᾳ
καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τελέσεως θεαρέστου πράξεως
διενεργουμένης ἀνθρωποθυσίας καὶ ἡ εἰς τὰς τρίβους
τῆς ὑπερόχου κοινωνικῆς μορφώσεως καθοδήγησις
μυριάδων ψυχῶν, βεβυθισμένων ἤδη εἰς τὸ σκότος
τῆς δεισιδαιμονίας καὶ βαρβαρότητος· εἰς τὴν χώραν
αὐτοῦ τέλος διότι, νικηφόρος χωρῶν μετὰ τῶν ἀπα-
ραμίλλου στρατιωτικῆς καρτερίας ἀνδρῶν αὐτοῦ,
ὑπερνιαχ μυρία ὅσα τοπικὰ προσκόμματα ὡς καὶ
σκοπίμως παρεμβαλλομένας αὐτῶ ὑπὸ τῶν ἐν Εὐρώ-
πῃ ἀντιπάλων δυσχερείας — ἀντιπάλων παραγνωρι-
ζόντων τὰς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς χριστιανικῆς
μορφώσεως ἀπαιτήσεις, τεκμηριούντων δὲ διὰ τῆς
ἐπιμέμπτου καὶ ἡμιστά τιμητικῆς αὐτῶν πολιτείας,
ὅπόσον ἐπιπόλαιος καὶ ἐπιπλαστος εἶναι πολλάκις

ἡ μόρφωσις, ἐν χώρῳ, θεωρουμένας ὡς σχολαῖς καὶ
φωτωρίοις τῶν παιδείας καὶ ὑπερόχου ἀναπτύξεως
δεομένων — καὶ ἐπὶ πτωμάτων πατῶν εἰσδύει εἰς
τὴν Κάναν ἢ Καναμίαν, τὴν ἱεράν ταύτην πόλιν
καὶ κατοικίαν τῶν φετιχιστῶν ἱερέων, καταλαμβάνει
τὰ ἐν αὐτῇ λαβυρινθοειδῆ τοῦ Μπεχανζὲν ἀνάκτορα
καί, εἰς οὐδὲν λογιζόμενος καὶ αὐτὰς τὰς φοβερω-
τέρας τῶν ἀνδρῶν πολεμιστριάς, ἀφικνεῖται πρὸ τῆς
εὐρείας καταφύτου δι' ἐκατέρωθεν λεωφόρου, δι' ἧς,
ὑπὸ μαγευτικωτάτην φυσικὴν καλλονὴν προσλαύνων,
πληττει ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ τὸ ἐπὶ πτωμάτων
ἰδρυμένον βασιλεῖον καὶ ἀποσπᾷ οὕτω διὰ τὴν ἰδίαν
χώραν εὐρὺ ἔδαφος ἑτοιμον πρὸς παντοδαπὴν καλ-
λιέργειαν καὶ διαμόρφωσιν ἐπ' ἀγαθῶ νικητῶν τε
καὶ ἡττημένων.

Ἄλλ' αἱ ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπηρεσίαι τοῦ
ἐξόχου τούτου μαχητοῦ ὑπερόχον ἐν τῇ ἱστορίᾳ θὰ
καταλάβωσι θέσιν, ὅση διὰ τῆς ἐκστρατείας ταύ-
της ἀδύνατον νὰ ληθῇ ὅτι ἀποικιακὴ ἐνεργεῖται
ὑπὸ τῆς Γαλλίας πολιτικῆ, τοῦ γαλλικοῦ δημοσίου
ἀρχῆθεν ὑπὲρ τῆς διασώσεως τῆς τιμῆς τῆς γαλλικῆς
μόνον σημαίας διατεθέντος καὶ οὐδαμῶς εἰς ἔδαφικὰς
κατακτήσεις ἀποσκοπήσαντος. Ἄλλως πολλάκις ἐν
τῶ τύπῳ διετυπώθη ὅτι ἀρκοῦσι τῇ Γαλλίᾳ αἱ το-
σαῦται αὐτῆς ἀποικίαι, αἱ ἐξαιρέσει τῆς Ἀλγερίας
πληγὰς μόνον καὶ δαπάνας αὐτῇ προκαλοῦσαι, μα-
κρὸν δ' ἀπαιτοῦσαι χρόνον ἵνα, εἰς ἣν καὶ ἡ Ἀλ-
γερία σήμερον περιωπὴν ἀναγόμεναι, ὑποδοθηθῶσι
κατὰ τι τὴν μητρόπολιν. Καὶ οἱ ὑπὸ τὴν ἔποψιν
δὲ τῆς μεταναστεύσεως διακρίσις τοῦ γαλλικοῦ ἀπὸ
τῶν γειτόνων αὐτῶ λαῶν συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἐπὶ τὰ
κρεῖττω μᾶλλον διαρρυθμίσεως τῶν κεκτημένων ἢ
τῆς προσθήκης νέων ἀποικίων. Οὕτως ἂν πυρὶ καὶ
σιδήρῳ οἱ τοῦ Δάν, τοῦ βορείου δηλονότι τριτημορίου
τῆς Δαχομέης ἄρχοντες, τὰ τῆς κεντρῶς καὶ νο-
τίου Δαχομέης φύλα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ λήξαντος
αἰῶνος καταβαλόντες, κατακτητῶν δίκην μέχρις αὐ-
τοῦ τοῦ Ὁκεανοῦ προσεπέλασαν, οἱ νῦν ἐκ τοῦ αὐτοῦ
Ὁκεανοῦ προσερχόμενοι καὶ διὰ τῶν φώτων τοῦ νεω-
τέρου πολιτισμοῦ τεθωρακισμένοι, τὴν ἀντίστροφον
δὲ ἀκολουθοῦντες ὁδόν, πυρὶ καὶ σιδήρῳ ἐπίσης τὴν
εἰς αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν τῆς χώρας ἄγουσαν δια-
νοίξαντες, ἔπραξαν τοῦτο πρὸς τιμωρίαν μᾶλλον καὶ
καυτηριασμὸν τῆς ἐν οὐ παικτοῖς σκαιότητος, καθο-
δήγησιν δὲ μυριάδων ἀτυχῶν πλασμάτων εἰς τὰς
τρίβους τῆς θρησκευτικῆς, κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς
μορφώσεως, ἐξυπηρετουμένου οὕτω τοῦ καλῶς ἐν-
νοουμένου πολιτισμοῦ, ἐφ' ᾧ ἀείποτε διεκρίθη καὶ
διακριθήσεται ἡ ἰπποτικὴ Γαλλία. Οὕτως, ὃν τρό-
πον ὁ βασιλεὺς Δαχομέ, ὡς λέγεται, ἐπιθυμῶν ν' ἀ-
παθανάτισθαι τὴν μνήμην τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πατρός,
καταλαβόντος τῶ 1727 τὴν χώραν, ἐφ' ἧς τὸ τοῦ
Μπεχανζὲν βασιλεῖον ἱδρύται, ἐβυσίασε 350 ἀνδρας
καὶ γυναῖκας, σημεῖώσας οὕτω διὰ τοῦ ὀνόματος αὐ-
τοῦ τὴν βδελυρωτέραν ἐποχὴν, ἀφ' ἧς ὡς θεσμός
πλέον τὸ τῶν ἀνθρωποθυσιῶν ἔθιμων ἐν τῇ χώρᾳ

ἐπεκράτησεν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ κατάληψις τοῦ περιπέστου χρυσοτεύκτου θρόνου τοῦ Μπεχανζέν ὑπὸ τοῦ γάλλου στρατηγοῦ καὶ ἡ ἐξ Ἀβομέης εἰς Πόρτο Νόβον ἀποστολὴ αὐτοῦ, ἵνα ὡς δῶρον τῷ φίλῳ τοῖς νικηταῖς φρονοῦντι βασιλεῖ Τόφφα προσενεχθῆ, θ' ἀποτελέσῃ πιθανῶς ἀρετηρίαν νέου βίου τοῦ ἡμιχαρίου ἀλλ' εὐφροῦς τούτου λαοῦ καὶ σελίδα αἰσιωτέρας ἐποχῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Δαχομῆς.

Γ. Κ. Α.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΡΩΣ

ὑπὸ Paul Bourget*.

Παρά τὴν στενοχωρίαν τῆς πρώτης ἡμέρας—ἴσως μάλιστα ἐνεκα ταύτης—ὁ Λαυρέντιος τὸ δευτερον ἐπεσκέψατο τοὺς ἐν τῇ ὁδῷ Βαλζάκ, εἶτα τὸ τρίτον, εἶτα καὶ τὸ τέταρτον, ἐάν δὲ ἡ περιέργεια νὰ κατανοήσῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς κυρίας δὲ Βέλδ ἐν ταῖς πρὸς τὸν Γεράρδον σχέσεσιν αὐτῆς διετηρεῖτο ἐν αὐτῷ ζωηρᾷ, ἥδη ἤρξατο νὰ μίγνηται αὐτῇ καὶ ἀκροῦντως σπουδαία δόσις τῆς συγκεχυμένης ἐκείνης συμπαθείας, ἡ ὁποία εἶναι δείγμα τῆς γενέσεως διαρκῶν αἰσθημάτων. Τὰ αἰσθήματα μάλιστα ταῦτα ἐντὸς ὀλίγου προσέλαβον τοιοῦτον χαρακτῆρα ὥστε, ἐάν ὁ Ἥλιος κατῆρχετο εἰς τὰ βλάητα τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ μὴ ὁμολογήσῃ τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ. Μετὰ τὴν δευτέραν ὁμοίως περίοδον τοῦ βίου, ὅταν ὁ ἄνθρωπος δὲν διαγράφῃ ἐαυτῷ προγράμματα πάθους, τὰ ὁποῖα εἶτα πραγματοποιεῖ ἐκ καθήκοντος, δὲν εἶναι σπάνιον νὰ σχηματίξῃ τις ὅπως ἐναντίας φαντασιώδεις ἰδέας ἐπὶ τῶν αἰσθηματικῶν σχέσεων, ἃς συνδέει. Ὡς ἐν τῇ ἐφημερικῇ ἡλικίᾳ ἐνομιζόμεν αἰωνίας τὰς στιγμιαίας ἐντυπώσεις, κατὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρώτης νεότητος, νομίζομεν ὅτι οἱ ἔρωτες ἡμῶν εἶναι ἦσαν ἐπίμονοι τῆς πραγματικότητος. Ὁ Ἥλιος ὁμοίως ἦτο λίαν αὐστηρὸς ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς φιλίας εἰς τρόπον ὥστε θεώρει ἐαυτὸν ἀνίκανον νὰ ἀγαπήσῃ δι' ἐρωτικῶν αἰσθημάτων τὴν ἐρωμένην φίλου εἰσαγαγόντος αὐτὸν εἰς τὸν οἶκόν του καὶ δεικνύοντος αὐτῷ ἀπερίφριστον ἐμπιστοσύνην. Φεῦ! πόσον ἀνεπαίσθητος καὶ πόσον κατασπαρμένη ἄνθεσιν εὐώδεις ἐστὶ ἡ κλιτύς, ἡ ὁποία ἄγει ἡμᾶς ἐκ τῆς συμπαθείας, πρὸς ἀγχίστροφον πνεῦμα γυναικός, εἰς τὸ πρὸς αὐτὴν πάθος! Ἀργότερον—ὅταν ὁ κακὸς δαίμων κατακλύσῃ ἡμᾶς ἐξ ὀλοκλήρου, ἐν τῇ γεννωμένη οἰκειότητι ἡμῶν πρὸς ἐκείνην, ἣν οὐδέποτε ὠφειλομεν ν' ἀγαπήσωμεν ἀναγνωρίζομεν τὴν ἐνοχὸν ἡμῶν ἐρωτικὴν μέθην. Μετ' ὀκτῶ ἐβδομάδας ὁ Ἥλιος Λαυρέντιος, ὅστις βαθυηδὸν παρεσύρη εἰς βαθμὸν ὥστε καθ' ἐκάστην νὰ

βλέπῃ τὴν κυρίαν δὲ Βέλδ, δὲν ἠδύνατο ἔτι ν' ἀναμετρήσῃ τὴν θέσιν, ἣν ἡ γυνὴ ἐκείνη κατέσχεν ἐν τῇ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης κενῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Ἐγίνωσκε καλῶς ὅτι δὲν ἔστενοχωρεῖτο πλέον, ἐγίνωσκεν ὁμοίως ἐπίσης ὅτι ἀντὶ νὰ σπουδάζῃ καὶ μελετᾷ ὡς παρατηρητῆς τὴν κατάστασιν τῆς Κλάρας καὶ τοῦ Γεράρδου, ἀπεδέχετο αὐτὴν ὡς ἦν καὶ εὕρισκετο, μεθ' ὅλων τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν ἐλλείψεων αὐτῆς. Ἀλλ' ἐν ποίᾳ γωνίᾳ τῆς ἐκνεναυρισμένης καρδίας αὐτοῦ θὰ εὕρισκε τὴν δύναμιν ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν ἐλκυστικότητά, ἣν ἐξήσκει ἐπ' αὐτοῦ ἡ εἰσπνοὴ τῶν σχεδὸν ἄλλων ἐκείνων ἀτόμων, ἅπερ ἀποτελοῦσι τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ οἶονεὶ τὸ φυσικὸν καὶ ἠθικὸν ἄρωμα μιᾶς γυναικός—ἀτόμων λεπτοτάτων, τὰ ὁποῖα περιεπτάμενα περὶ τὴν Κλάραν ἐκλύπτον καὶ περιέβαλλον αὐτόν, τὸν φιλοσοφοῦντα, διὰ νύκτας θείας καὶ ἡδονικῆς;

Ἀπὸ τῶν πρώτων ἐπισκέψεων αὐτοῦ, εὕρισκεν αὐτὴν σχεδὸν πάντοτε μόνην καὶ δὲν ἐξεπλήσσετο λίαν διὰ τοῦτο, μαντεύων ἥδη ἀκροῦντως τὰς ἐνδομύχους σκέψεις αὐτῆς ὥστε νὰ κατανοήσῃ οἷαν δυσχέρειαν ἐδοκίμαζε γυνή, υπερέφρωνος ἀλλὰ πεπτωκυῖα, περὶ τὴν σύναψιν τῶν νέων αὐτῆς σχέσεων. Βραδύτερον ἐμαθῆν ὅτι ἐδέχετο κρύφα τὰς πρωίας μίαν τῶν φίλων αὐτῆς τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας μείναςκην πιστὴν μεθ' ὅλας τὰς προλήψεις τὰς ὁποίας ἔχει ἡ ὑποκρισία τῶν αἰθουσῶν διὰ τὰ δεδηλωμένα σφάλματα. Ὁ Ἥλιος ἔμαθῆν ἐπίσης ὅτι ὁ Γεράρδος ἐδοκίμασε νὰ εἰσαγάγῃ ἐν τῇ ἐγκαταλελημμένη ἐκείνῃ φωλεᾷ δύο τῶν ἀρχαίων αὐτοῦ συναδέλφων. Εἶχον ὁμοίως ἀπκρέσει εἰς τὴν Κλάραν συνεπιεῖξ τινῶν τῶν μὴ διακαρινομένων ἐκείνων σφαλμάτων ἐν τῇ συμπεριφορᾷ, σφαλμάτων ἐπὶ τοῖς ὁποίοις αἱ γυναικῆς καθίστανται μᾶλλον εὐαίσθητοι ὡς ἐκ τοῦ λεπτεπιλέπτου τῆς μὴ ἐπισημοποιημένης κοινωνικῆς αὐτῶν θέσεως. Εἶχε λοιπὸν κατανοήσῃ νὰ ζῆ μόνη ἐν τῇ σιγῇ τοῦ πολυτελοῦς ἐκείνου μικροῦ μεγάρου, σχεδὸν ἄνευ οὐδεμιᾶς σχέσεως, διότι μόλις ἠδύνατο νὰ δώσῃ τις τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς τρία ἄτομα γηραλαῖα, ἅπερ ἦσαν μεμακρυσμένοι καὶ πτωχοὶ συγγενεῖς αὐτῆς, ἦτοι εἰς μίαν χήραν καὶ δύο γέροντας ἀγχιμούς, οἱ ὁποῖοι ἐπιπτον ὡς ἀερόλιθοι, ἀπαξ μὲν τῆς ἐβδομάδας, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν Γεράρδον δὲν ἀπητοῦντο μεγάλα προσπάθειαι ὅπως κατανοήσῃ τις ὅτι ἀπέφευγε τὴν μονοτονίαν τῶν κατὰ μόνας διαλέξεων. Ὑπὸ ταύτην ἡ ἐκείνην τὴν ἀφορμὴν ἐξήρχετο καὶ ἔμεινεν ἔξω τοῦ μεγάρου ὅλον τὸ μεταμεσημβριανὸν διάστημα. Καὶ ἡ Κλάρα διήρχετο ὀλοκλήρους ἡμέρας ἐν τῇ μικρᾷ κυανοχρόῳ αἰθούσῃ, ἣτις τόσον ταχέως ἀπέβη διὰ τὸν λαυρέντιον τὸ κέντρον τοῦ κόσμου! Διὰ τοῦ εὐπίστου καὶ μωροπίστου ἐκείνου ἐγωϊσμοῦ ὅστις ἀποτελεῖ τὸν κύριον χαρακτῆρα, πολλῶν συζύγων—ἐγωϊσμοῦ, ὃν καθίστα ζωηρότερον κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην δικαία ἐκτίμησις τῆς τιμιότητος τῆς Κλάρας—ὁ Γεράρδος ἐσυνειθῆσεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ χρησιμοποιοῖ

(*) Ἴδε ἀριθμ. 4 σελ 68—70.

τάς ἐπαλλήλους ἐπισκέψεις τοῦ φίλου ὑπὲρ τῆς πρὸς ἀνεξαρτησίαν ἐπιθυμίας αὐτοῦ. «Ὁ Ἥλιος θὰ σᾶς κρατήσῃ συντροφικῶν, ἔλεγεν εἰς τὴν κ. δὲ Βέλδ, καὶ οἱ δύο ἔχετε τὰ φυσικὰ τῶν γάτων, δύνασθε νὰ μείνετε ἀκίνητοι ὀλόκληρον ἑβδομάδα ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ δωματίου. Ἐγὼ ὅμως ὁμοιάζω τὰ λαγωνικά, πρέπει νὰ πηγαίνω ἀδιακόπως . . . ». Ἡ Κλάρα ἔκλινε τὴν κεφαλὴν χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ, ὁ δ' Ἥλιος ἠγείρετο ὅπως ἀναχωρήσῃ, ἔπειτα ὅμως ἔμεινε. Ἡ θέλησις αὐτοῦ ἦτο ἀνίσχυρος ἀπέναντι τῆς δυνάμεως τῆς ἐλκυστικότητος, ἣν ἐκέκτητο ἡ παρουσία τῆς γυναικὸς ἐκείνης. Ἡ γυνὴ ἐκείνη ἐκέκτητο ἰδιαζόντως καὶ κυρίως τὸ ἐξῆς εἰς ὃ ἠδυνάττει τις ν' ἀντιστῇ ὅτι, ἐκέκτητο τὴν μαγευτικὴν ἐκείνην δύναμιν ἐπιδράσεως, ἣτις αἰχμαλωτίζει μᾶλλον ἢ ταράσσει τὸν νοῦν, σὺν διαρκεί καὶ μεθυστικῇ κεντρομολῶν δυνάμει ἐν τῇ συμπεριφορᾷ ἐν γένει καὶ ταῖς χειρονομίαις. Οὐδεμίαν ἔκκαμνε κίνησιν ζωηροτέραν τῆς ἄλλης, ἡ δὲ νωθρότης ἐκείνη παρήγεν ἀποτέλεσμα ἁρμονίας, ὅπερ ἀπεικονίζετο ἐν τῇ γενικῇ φυσιογνωμικῇ ὀλοκλήρῳ τῆς μικρᾶς αἰθούσης. Ἀπὸ τῶν ἀενάως ἀνανευμένων ἀνθέων, τὰ ὅποια ἐκόσμουσαν τὰ πολλὰ καὶ μικρὰ δοχεῖα τὰ τοποθετημένα τῆδε κἀκείσε μέχρι τοῦ τρόπου τῆς τακτοποιήσεως τῶν βιβλίων ἐν τῇ χαμηλῇ βιβλιοθήκῃ, μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ τρόπου τῆς τοποθετήσεως δοχείων τινῶν ἀπαστραπτάντων ἐπὶ τῶν θέσεων τοῦ λεπτοῦ ἀγγλικοῦ ὑέλωτοῦ ἐπίπλου, τὸ πᾶν ἐν τῷ ἀσύλω ἐκείνω, ὅπερ ἐφώτιζε μόλις φῶς ἐξουδετερούμενον ὑπὸ τοῦ καταβιβαζμένου παραπετάσματος, συνεφώνει πρὸς τὸν χαρακτήρα τῆς ἡσύχου καὶ γαληνιαίας ἐγκλειστοῦ. Ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, τεθειμένου κατὰ πλάτος τῆς αἰθούσης, τὰ τετράδια τῆς μουσικῆς ἦσαν ἀνοικτά. Τὸ πῦρ ἔκαίεν ἐν τῇ ἐστίχ πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν ἔντασιν καὶ σχεδὸν πάντοτε ἡ Κλάρα ἐκάθητο ἐν τῇ αὐτῇ θέσει παρὰ τὴν ἐστίαν, ἐπὶ ἐπιμήκουσ καθέκλας ἐπεστρωμένης δι' ἀρχαίου μεταξωτοῦ ὑφάσματος χρώματος ροδολευκοῦ μετὰ γραμμῶν ἀργυρῶν. Οἱ πόδες αὐτῆς κατὰ τι μακροί, ἐπανεπαύοντο ἐπὶ ἰδιαιτέρου ὑποβαστάσματος, ἐνῶ ἄλλα ὅμοια ὑπεστήριζον ὀπισθεν τοὺς ὤμους αὐτῆς, μᾶλλον ὑψηλοὺς καὶ πλατεῖς ἢ στενοὺς καὶ προσπίπτοντας. Τὰ εὐχάριστα ὅμως ἐκείνη ἐλαττώματα παρεῖχον αὐτῇ ἐκείνην τὴν θεῖαν σκαλιότητα, τὴν ἰδιαιτέραν ἐκείνην χάριν, ἣτις ἤρρεσκεν ἐν αὐτῇ μᾶλλον τῆς ἐντελείας τοῦ παρ' ἄλλαις ἀπαντῶντος σωματικοῦ σχηματισμοῦ. Εἰργάζετο πάντοτε πλέκουσα ἢ ἀναγινώσκουσα. Ἄλλ' εἶτε διὰ τοῦ ἄκρου τῆς χρυσῆς αὐτῆς δακτυλίδος ὅθι τὴν βελόνην ἐπὶ τοῦ πλεκτοῦ ἐφ' οὗ ἐκέντα καὶ ὅπερ ἦν τεταμένον ἐπὶ τοῦ πλαισίου, εἶτε περιέφερε διολισθαίνουσαν ἀνὰ μέσον τῶν σελίδων τοῦ βιβλίου αὐτῆς τὴν λεπίδα τοῦ ἐκ μελανοῦ μαργαροστράκου μαχαιριδίου αὐτῆς, πάντοτε ὁ αὐτὸς βραδὺς καὶ εὐχάριστος ρυθμὸς καὶ τῶν ἐλαχίστων αὐτῆς κινήσεων ἀπεκάλυπτε φύσιν σιγῆλῃν καὶ ρεμβώδη, ἣν βῦθος εἰς σκέψεις μὴ διακοπτόμενον ἐφαί-

νετο ὅτι θὰ ἐπροστάτευε κατὰ πάσης ἐπαφῆς πρὸς τὰς κτηνωδίας ἢ τὰς χυδαιότητας τοῦ βίου.

Κατ' ἀρχάς, ἡ μονάζουσα ἐκείνη γυνή, μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Ἥλια Λαυρεντίου ἔτεινε πέπλον προφυλακτικόν, ὃν ὁ νεαρὸς ἀνὴρ δὲν ἐδοκίμασε νὰ ἀνεγείρῃ. Δὲν ἔτεινεν αὐτῇ τὴν χεῖρα οὔτε κατὰ τὴν ἀφιξίν, οὔτε κατὰ τὴν ἀπέλευσίν του, ἐὰν δ' ἐκείνος ἔπαυε συνδιαλεγόμενος, ἐκείνη οὐδέποτε ἔρριπτεν εἰς μέσον ἀντικείμενον νέας συνδιαλέξεως. Ὁ Ἥλιος Λαυρεντίος ἠὲ χάριστήθη ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς αὐτῆς ταύτης, ὡς ἀργότερον ἠὲ χάριστήθη ὅταν ἡ Κλάρα παρητήθη τὴν ἐπιφυλακτικότητα αὐτῆς ταύτην. Οὐχὶ διότι εὐρίσκετο ἐν τῇ ἠθικῇ ἐκείνη καταστάσει ἀνδρὸς, ὅστις ἐν ἐκάστῳ γεγονότι ἔστω καὶ λεπτοτάτῳ εὐρίσκει νέαν ἀφορμὴν ν' ἀγαπήσῃ πλείστορον ὅ,τι ἤρξατο ν' ἀγαπᾷ. Ἀλλὰ διότι ἐν τῇ λίαν λεπτῇ θέσει ἐν ἣ ἡ Κλάρα εὐρίσκετο πεπλεγμένη, τὸ φοβεῖσθαι ἀπότομον οικειότητα ἀπετέλει ἰδιαζόν γνώρισμα ἀρετῆς τῆς καρδίας αὐτῆς. Τοιουτοτρόπως ὁ Ἥλιος μετὰ προσοχῆς παρατηρῶν πάντοτε καὶ τὰ ἐλάχιστα τεκμήρια, εἶδεν ὅτι κατὰ τὰς πρώτας ἑβδομάδας τῆς οικειότητος ἡ Κλάρα ὑπεδέχετο αὐτὸν πάντοτε ἐν περιβολῇ περιπάτου ὡσεὶ ἦν ἔτοιμος νὰ ἀναχωρήσῃ, κἄν τε προετίθετο νὰ διέλθῃ τὴν ἡμέραν ὀλόκληρον οἴκῳ. Εἶτα, τούναντίον, καὶ μολονότι διὰ σιωπηρᾶς συμφωνίας ἀνέμενε τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, εὐρίσκειν αὐτὴν ἐν περιβολῇ οικιακῇ καὶ φέρουσαν μικρὰ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας. Ἐκείνος τότε ἐρωτώμενος ἐν ποίᾳ περιβολῇ εὐρίσκειν αὐτὴν θελκτικωτέραν θὰ εὐρίσκετο ἐν δυσχερεῖ θέσει ὅπως ἀπαντήσῃ. Διότι μετὰ τῆς τοῦ περιπάτου ἐσθῆτος αὐτῆς, κοντῆς ὀλίγον καὶ τῶν λεπτῶν ὑποδημάτων κεκοσμημένων δι' ἐριούχου βαθέος χρώματος καὶ πλατέων κομβίων ἐκ μέλανος μαργαροστράτου ἀπετέλει οἶον εἰπεῖν ἐν σύνολον, ὡς ἔλεγε κατὰ νοῦν, ἦτοι τὸ θελκτικὸν καὶ ζωηρὸν ἐκεῖνο παρῆσθημα γυναικὸς ἀποτελοῦσης ἐν ὅλον μετὰ τῶν ἐνδυμάτων αὐτῆς. Ἐνίοτε τὸ νεανικὸν τῆς περιβολῆς καὶ τοῦ ὄλου ἐν γένει παρεῖχον εἰς τὴν ὑπερτρακονταετίδα ἐκείνην πικρισιανὴν ὕφος μαθητρίας ἐν ἐξόδῳ. Ἐνῶ τούναντιον ἐν τῇ μακρᾷ οικιακῇ αὐτῆς ἐσθῆτι, πρὸ πάντων δὲ ὅταν τὴν οὐρανὸν αὐτῆς ἐτοποθετεῖ περὶ τοὺς πόδας ἐφαίνετο μᾶλλον ἡλικιωμένη καὶ προσελάμβανεν ὕφος ὄφρος προζενούῃ ἀνησυχίαν καὶ χαύνωσιν. Κατ' ἀμφοτέρως ὅμως τὰς ἀμφιέσεις αὐτῆς, διετέλει πάντοτε ἡ ἀπλή καὶ ἀγνοτάτη ἐκείνη γυνή, ἡ καθαρὰ καὶ ἀπρόσβλητος εἰς βαθμὸν ὅστε νὰ φαίνεται ἀδύνατον νὰ μὴ ἔζησεν ἐν τῷ κόσμῳ ὅλως ἀκηλίδωτος. Ἡ ἰδέα ὅτι ἡ θέσις αὐτῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ δὲν ἦτο κεκανονισμένη διαλύετο ἀμέσως, ἅμα ὡς ἐπλησίαζέ τις πρὸς αὐτὴν, καθὼς ἐπίσης καὶ ὅταν ἔβλεπέ τις αὐτὴν παρὰ τὸν Γεράρδον, ἡ ἰδέα, ὅτι ἐνοχὸς δεσμὸς ἦτο δυνατὸν νὰ τοὺς συνενοῖ.

(Ἀκολουθεῖ).

A. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ.

Ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἐν Παρισίοις ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γραμμάτων ἀνεφέρετο ὅτι ὁ διαπρεπὴς ἑλληνιστὴς κ. A. Croiset ἐν τῇ ἐτησίᾳ δημοσίᾳ συνεδρίᾳ αὐτῆς ἀνεκοινώσατο μελέτην «περὶ τῆς τέχνης καὶ τῶν ἠθῶν ἐν τοῖς νέοις λόγοις τοῦ Ὑπερείδου». Ἐπανερχόμενοι εἰς τοῦτο, παρατίθεμεν μικρὰν περιληψίν τῆς μελέτης τοῦ συγγραφέως τῆς *Ἑλληνικῆς Φιλολογίας*. Ὁ κ. Croiset ἀναπτύσσει μέρος, ὅπερ διετέλει ὃν ἀρκούντως ἀσαφές περὶ τοῦ ρήτορος; ὃν ἡ ἀρχαιότης περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο. Πρὸς τῇ βιαιᾷ καὶ ἀπαρμιλλῶ ὁρμῇ τοῦ Δημοσθένους, παρὰ τὴν ρέουσάν χάριν τοῦ Λυσίου, τὴν μικρὸν ἐπιδεικτικὴν γλαφυρότητα τοῦ Ἰσοκράτους, τὴν λαμπρὰν εὐχέρειαν τοῦ Αἰσχίνου ὁ Ὑπερείδης κατέλαβεν ὄντως θέσιν λίαν ζηλωτὴν δι' εὐτυχῶς συμμετρίας διαφορῶν ιδιοτήτων, ὧν κυριωτάτη ἡ ἀγχίνουα. Οὕτω περίπου διετύπωσε τὴν γνώμην αὐτοῦ ὁ διαπρεπὴς ἑλληνιστὴς, καθ' ἣν ἔχομεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν περιληψίν.

* *

Βεβαίως οἱ παρακολουθοῦντες τὰς πρακτικὰς τῶν ἀκαδημιῶν καὶ τὸν ἐν Εὐρώπῃ περιοδικὸν τύπον διακρίνουσιν ὅτι ἡ μελέτη τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος τὰ μάλιστα ἀπασχολεῖ τὸν ἐν ταῖς ἐπιστήμασι καὶ τοῖς γράμμασι ἐξέχοντα κόσμον, αἰετοπε ἀνευρίσκοντα κινῶν τι ἐν αὐτῇ καὶ αἰετοπε ἀνακαλύπτοντα ἐν αὐτῇ ἀλήθειαν τέως ἄγνωστον. Ἐν ἄλλοις δὲ ἀπὸ εἴκοσι καὶ πλέον ἐτῶν ἰδρυταί, ὡς γνωστόν, ἐν Παρισίοις καὶ Σκόλλοις πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ. Τοῦ προσφιλοῦς τούτου Συλλόγου ἐλάβομεν ἄρτι τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν σύγγραμμα τῶν μηνῶν ἰουλίου μέχρι Σεπτεμβρίου (Tom. V. N° 19). Τὸ τεῦχος τούτου ποικίλας τε ἀμα καὶ σοβαρὰς ἐνέχει μελέτας, ἀπάσας ὑπόθεσιν ἐχούσας τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα. Δεῦτε κατατάξωμεν αὐτὰς ὧδε: Α' Φιλολογικὸν τμήμα: Ch Wessely καὶ Ch. Ruelle, Ὁ μουσικὸς πάπυρος τοῦ Εὐριπίδου (Le Papyrus musical d'Euripide). V. Henry, Μῦθοι τινὲς φυσιολογικοὶ παρεγνωρισμένοι (Quelques Mythes naturalistes méconnus). Théodore, Reinach, Ἀπόσπασμα νέου ἱστορικοῦ τοῦ Μεγάλ. Ἀλεξάνδρου (Un fragment d'un nouvel historien d'Alexandre le Grand). F. de Mély, Τὸ περὶ ποταμῶν σύγγραμμα τοῦ Πλουτάρχου (Le traité des fleuves de Plutarque).—Β' Σημειώσεις καὶ ἔγγραφα: A. E. Contoléon, Ἐπιγραφή τοῦ Μπαϊνδῖρ (Μικρὰ Ἀσία) (Inscription de Baïindir). Paul Tannery, Ὁ Ψελλὸς περὶ τῶν ἀριθμῶν (Psellos sur les nombres). Alfred Croiset, L. Herbst περὶ Θουκυδίδου (L. Herbst sur Thucydide).—Γ' Χρονικά: Ἐπιγραφικὸν δελτίον (T. Reinach). Ἑλληνικὴ ἀνταπόκρισις (X.). Πρακτικὰ τοῦ Συλλόγου, ὄρωρεα βιβλίων.—Δ' Βιβλιογραφία.

Ταῦτά εἰσι τὰ περιεχόμενα τοῦ ἀρτιφανοῦς τεύχους, περιεχόμενα, ὧν πρόσωπον προβάλλεται ὁ μουσικὸς πάπυρος τοῦ Εὐριπίδου, ὃς, ἀνήκων εἰς ἀρχιδουκιανὴν συλλογὴν, ἦν ἐκτεθειμένος ἐν τῇ οὐ πρὸ πολλοῦ κλεισθείσῃ Μουσικῇ καὶ Θεατρικῇ ἐκθέσει ἐν Βιέννῃ. Ἡ γραφή τοῦ παπύρου τούτου ἐστὶν ἀρχαιοτάτη, οὐδαμῶς δὲ ἀποδειλιᾷ ὁ περὶ αὐτοῦ γράφων ν' ἀναγκάγη αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ Αὐγούστου, κατ' αὐτὸν τοῦτον τὸν χρόνον καθ' ὃν Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεὺς ἔγραψε τὸ οὐχὶ ἄμοιρον σπουδαιότητος χωρίον, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὴν μουσικὴν τοῦ Ὀρέστου, στιχ. 140 καὶ ἐξῆς. Ἐν τῇ διατριβῇ δὲ ταύτῃ τῶν σοφῶν γαλατῶν παρατίθεται καὶ πανομοιότυπον ἀποσπάσμα-τος τοῦ χειρογράφου.

Ἐκ τῶν πρακτικῶν δὲ ἀρνούμενοι, παρατίθεμεν ἐν ταῦθα τὰ ὀνόματα τῶν ἀποτελούντων τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου τούτου κατὰ τὸ νῦν ἔτος, εἰσὶ δὲ τὰδε: Henry Houssaye (διαδεξάμενος ὡς πρῶτος ἀντιπρόεδρος τὸν Ἐρνέστον Renan κατ' ἀπρίλιον, ὅτε καὶ, ἀναλαμβάνων τὴν προεδρείαν, ἐξέφρασεν αὐτῷ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Συλλόγου), πρῶτος ἀντιπρόεδρος Collignon (ὁ γνωστός συγγραφεὺς τοῦ Βίου τῶν ἀρχαίων), δεύτερος ἀντιπρόεδρος Schlumberger (ὁ γνωστός ἐκδότης τοῦ περὶ Φωκᾶ σπουδαιότητος συγγραμματος), γραμματεὺς Παῦλος Girard, ὑπογραμματεὺς. Hauvette, ταμίης Magnabal καὶ σύμβουλοι ἐπὶ τριετίαν οἱ Croiset, Foucart, Decharme, E. Pottier, Cidel, P. de Nolhac, Huit.

Ἐκ τῶν πρακτικῶν ἐπίσης σημειούμεθα ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Περὶ Ἑλλάδος τῆς σήμερον* συγγραμματος κ. Gaston Deschamps ἀνεκοινώσατο ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 28 ἀπριλίου, περὶ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἐπαρχίαις τῆς Τουρκίας.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ δὲ σελίδι τοῦ τεύχους φέρεται, ὡς τὴν τελευταίαν ὄραν γνωσθεῖσα, ἡ ἀγγελία τοῦ θανάτου τοῦ πρώην προέδρου τοῦ Συλλόγου, τοῦ ἐνδόξου γαλάτου συγγραφέως Ἐρνέστου Renan, διὰ συγκινητικῶν ἀνθῶν περιβαλλομένη.

* *

Ἀπὸ τῶν κατὰ πνεῦμα συγγενῶν ἡμῖν Ἑλληνιστῶν τῆς Δύσεως, οἵτινες πλέον ἡμῶν ἀναδιφῶσι τὰριστουργήματα τῶν ἡμετέρων προγόνων, ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὰ ἡμέτερα. Γνωστόν ἐστὶ ὅτι ὁ ἐν Ἀθήναις Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσὸς ἐκδίδωσι μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα, ὁμώνυμον αὐτῷ. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο μέχρι τοῦ νῦν, ὁμολογητέον, πολλὰς ἔσχε περιπετείας, διὸ καὶ ὑπέστη μέχρι τοῦδε πολλὰς μεταμορφώσεις. Ἀλλ' ἀπὸ τινος ὁ Σύλλογος οὗτος, σπουδαίως σκεψάμενος ἐπ' αὐτοῦ, ἔγνω ἵνα ῥυθμίση αὐτὸ ἀξίως τοῦ προσορισμοῦ καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ, τούτου δ' ἔνεκα καὶ ἀνέθηκεν αὐτὸ ἀπὸ ἔτους περίπου τῷ ἐν Ἀθήναις ἐγκρίτω λογογράφῳ, τῷ ἐπὶ χάριτι διακρινόμενῳ κ. Χαρ. Ἀννίνῳ, ὃς ὁμολογουμένως συνετέλεσεν εἰς τὴν καὶ αὐθις ἀνάδειξιν τοῦ περιοδικοῦ συγγραμ-

ματος τοῦ Παρρασῶ, ὅπερ ἠτύχησε καὶ πρότερον νὰ ἴδῃ καλὰς ἡμέρας. Ἄλλ' ἔναγχος τῷ κυρίῳ Ἀννίῳ συνεμερίσθη τὴν διεύθυνσιν τοῦ Παρρασῶ καὶ ὁ ἀρχαῖος καὶ δικακεκρμένος δημοσιογράφος καὶ πρῶην γυμνασιάρχης κ. Χριστόφορος Σαμαρτσίδης, ὁ τοσοῦτον τερπνὸς ποιητὴς καὶ λογογράφος. Ὁ τοιοῦτος σύνδεσμος οὐ μόνον τοὺς δύο τούτους ἀγαπητοὺς λογίους συνδέει, ἀλλὰ καὶ τὸν Βόσπορον τῷ Ἰλισῶ, διότι ὁ μὲν τῶν διευθυντῶν ἐν Ἀθήναις, ὁ δ' ἕτερος ἐν Κωνσταντινουπόλει θὰ διατρίβῃ, ἀμφοτέρου δὲ θὰ παρίστανται συνηνωμένοι διὰ τοῦ Δικροφύρου Παρρασῶ. Τῆς τοιαύτης συνεργασίας παρήχθη ἤδη τὸ πρῶτον ἔργον, ἔστι δὲ τοῦτο τὸ φυλλάδιον τοῦ Σεπτεμβρίου, ὅπερ παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ὡς φοινῖξ ἐκ τῆς τέφρας ἀναγεννηθείς, θαλερὸς μὲν καὶ χάριτι πεπυκασμένος, ἀλλ' ἄμικ ὑπὸ μάλῃς φέρων τὴν σοβαρὰν τήθενον τῆς ἐπιστήμης. Τὸ τοιοῦτον ἀποδείκνυσι τὸν σκοπὸν τοῦ ἀναγεννηθέντος Παρρασῶ, σκοπὸν ὃν ἐκθύμως ἀσπαζόμεθα καὶ ἐφ' ᾧ τείνομεν τὴν χεῖρα τοῖς ἀγαπητοῖς συναδέλφοις καὶ συγγαίροισιν αὐτοῖς ἐκ ψυχῆς.

Ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι *Theologische Literaturzeitung* ἐδημοσιεύθη ἄρτι κρίσις περὶ τοῦ α' τόμου τοῦ Ζωγραφείου ἀγῶνος, ἥτοι τῶν μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ζώντων ἐν τῷ νῦν Ἑλληνικῷ λαῷ, ὃν ὁ Ἑλλην. Φιλολογικὸς Σύλλογος ἐξέδωκεν. Ἡ κρίσις αὕτη ἔχει τὸ ἐξῆς ἰδιόχρον, ὅτι κρίνει τὴν ἐν τῷ τόμῳ ἐναποτεθησαυρισμένην γλωσσικὴν ὕλην ὑπὸ ἔποψιν θρησκευτικῆν καὶ ἐξάγει ἐξ αὐτῆς συμπεράσματα περὶ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἰδοὺ ὁ ἐπίλογος τῆς εἰδικῆς ταύτης κρίσεως, τῆς ὅπως πρωτοτύπου: «Ἐν τοῖς προτεταγμένοις περιωρίσθην ἐν τῇ διὰ παραδειγμάτων παραστάσει τῶν προεχουσῶν σχέσεων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ βίου πρὸς τὸν τοῦ λαοῦ. Ἐκ τοῦ βιβλίου πλείω ἔτι θ' ἀρισθῆτις, βουλόμενος νὰ κρίνῃ περὶ τῆς εὐλαθείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Πιστεύω ὅτι τὰ προταχθέντα πληρέστατα ἀκοῦσιν, ὅπως συστήσωσι τὸ προκαείμενον σύγγραμμα πᾶσι τοῖς θέλουσι νὰ κρίνωσι τὴν νεολογικὴν ἐκκλησίαν. Τὸ σύγγραμμα παρέχει ἀκριβῆ βᾶσιν πρὸς κρίσιν».

Πρὸ τίνος χρόνου ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ἡ Ἀγανίκη Ἰω. Μαζαράκη, ἥτις μετὰ θάνατον ἀνεφάνη ὅτι ἦν ποιήτρια, μετριοφρόνως δ' ἀπέκρυπτεν αὕτη ζῶσα τὸ τάλαντον αὐτῆς τοῦτο, ὅπερ, ἂν μὴ ἔξοχον, δὲν ἀπολείπεται τοῦ τῶν τὸ μονοπάλιον τῆς ποιήσεως διεκδικούντων καὶ δόξης στέφανον ἀξιούντων. Ἀφέλεια ἰδίᾳ καὶ χάρις καὶ ἀγνότης ψυχῆς χαρακτηρίζουσι πάντα τὰ ποιήματα ὅσα ἐδημοσιεύθησαν μετὰ θάνατον ἐν ταῖς ἀθηναῖαις ἡμερῶσι καὶ ὅσα ἡμεῖς ἀνεγνωμεν. Εἰ δὲ που σφάλλεται περὶ τὸ μέτρον, τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὴν μὴ ἐπεξεργασίαν τῶν ποιημάτων ὑπὸ τῆς ποιητρίας, οὗ ἔνεκα ἴσως καὶ ἀπέφυγε τὴν

δημοσίευσιν. Γυνὴ ἀσχολουμένη περὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς, δὲν ἠκαίρησε νὰ ἐπιθεωρήσῃ ἄπερ ἐν ὄρχ σχολῆς ἔγραφεν. Ἐκ τῶν ποιημάτων τῆς αἰοιδίου Ἀγανίκης παρκατιθέμεθα τόδε·

Ἡ φεύγουσα εὐτυχία.

Εἶσαι ὠραῖον ὄνειρον, ὦ πλάνος εὐτυχία
καὶ διελεύθης ὡς σκιά, ὡς πρωϊνὴ μαγεία
καὶ ἔρμαιον τῶν στεναγμῶν πικρῶς μ' ἐγκαταλείπεις
καὶ τότες λύπησ.

Ἦ εὐτυχία, σύντροφε τῶν παιδικῶν μας χρόνων
τὴν πρώτην μας νεότητα ἐκαίην στέφεις μόνον,
ὁπότεν τὴν ἀξίαν σου, μικροὶ δὲν ἐννοοῦμεν,
δὲν σὲ ζητοῦμεν.

Καὶ φεύγεις ὡς τὰ ὄνειρα τοῦ ταλαίπωρου βίου,
φεύγεις ταχεῖα ὡς ἀκτὶς χειμεριοῦ ἡλίου
καὶ σὲ ποθοῦμεν ὡς αὐτὴν τὴν ὥραν τὴν ὑστάτην,
πλὴν φεύγεις. . . . μάτην!

Τ' εἶσαι λοιπόν; πῶς λέγεται; τί ἔγινες; εἶπέ μου,
ποῦ φεύγεις, φεύγεις πάντοτε μὲ πτέρυγας ἀνέμου
καὶ σπεύδομεν οἱ δυστυχεῖς ἐπὶ τὰ βήματά σου,
τὰ θύματά σου;

Σ' ἐζήτησα εἰς μέγαρα κ' εἰς στέγας ἀχυρίους,
ἀλλ' εἶρον παντοῦ δάκρυα καὶ στεναγμοὺς πυρίνους
καὶ μόνον, μόνον εὐτυχεῖς τοὺς παιδικούς μας χρόνους
φεῦ! εἶδα μόνους

Εἰς πέλαγος δυστυχιῶν, κινδύνων καὶ ὀδύνης
καὶ αἰ ὀλίγαί πνίγονται στιγμαὶ τῆς εὐφροσύνης,
τινὲς σταγόνας ἡδονῆς ἢ ὕχνη, ναί, μὰς δίδει,
πλὴν μὰς προδίδει

Τὰ πλούτη, ἡ δόξα καὶ αὐτὸς ὁ πανδαμάτωρ ἔρωσ
τῆς σκοτεινῆς μας στέφουσιν ὑπάρξεως ἐν μέρος,
ἢ θλιψὶς πλὴν ὡς ἀκνῆα τὴν τέρψιν περιβάλλει
τὴν καταβάλλει.

Καὶ εἶνε, εἶνε ἡ ζωὴ μὰ πάλη αἰωνία,
ὅπου παλαίει ἡ ἐλπὶς καὶ ἡ ἀπελπισία
κ' εἶνε παλαίστρα τὰ πτωχὰ πολυπαθῆ μας στήθ
κι' ὁ τάφος. . . λήθη!

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 26)7 νοεμβρίου τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ὁ κ. Tisserand ἀνακοινοῦται τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰ ἐξαγόμενα τῶν ὑπὸ τοῦ Sy, τὴν 6)18 ὀκτωβρίου, γενομένων παρατηρήσεων ἐπὶ τοῦ κομήτου τοῦ Barnard ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ τῆς Ἀλγερίας, καθ' ἃς ὁ κομήτης οὗτος εἶχεν ἀσθενέστατον φῶς, διάμετρον 20" περίπου καὶ μόλις διακρινομένην μικρὰν κεντρικὴν συμπύκνωσιν.

Νέα δὲ ἐκθεσις τοῦ Schulhof, ὑπολογίζαντος ἐκ δευτέρου τὴν περιόδον τῆς περιφορᾶς τοῦ κομήτου

τούτου, ἐπὶ τῆ βάσει τῶν ὑπὸ τοῦ Bigourdan καὶ τοῦ Scohrig γενομένων ἐσχάτως παρατηρήσεων, ἐπιβεβαιοῖ τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ διατυπωθεῖσαν πιθανόνητα ὅτι ὁ κομήτης τοῦ Barnard εἶνε βραχείας περιόδου καὶ ὅτι στενὴ συνάφεια ὑφίσταται μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ κομήτου τοῦ Wolf 1.

Ὁ κ. A. Ricco συμπληροῖ τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Walle sand κατὰ Σεπτέμβριον ἐ. ἔ. ὑποβληθὲν ὑπόμνημα περὶ τῆς τελευταίας ἐκρήξεως τῆς Αἴτνης.

Ὁ κ. Ricco, πλὴν ἄλλων φαινομένων, ἀναφέρει ὅτι μετὰ τὸν σχηματισμὸν ὠγυγῆς τινὸς καὶ τὴν ἐμφάνισιν στομιῶν τινῶν, ἐξ ὧν, ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἀνεδόθη σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν λάβα, τὸ κέντρον τῆς ἐκρήξεως μετετέθη πρὸς ἀνατολὰς καί, κατ' ἀρχάς, ἀπετελεῖτο ἐκ τριῶν κώνων διατεταγμένων περιπίου κατὰ διεύθυνσιν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον καὶ ἐκ τετάρτου τινὸς κειμένου ἀπέναντι τῆς νοτιοανατολικῆς πλευρᾶς τοῦ μεσημβρινοτέρου τούτων· οἱ δύο τελευταῖοι οὗτοι κρατῆρες ἀνέρριπτον λάβαν, συντριμμια πετρωμάτων καὶ καπνόν· οἱ πρὸς βορρᾶν κείμενοι δύο ἄλλοι ἀνέρριπτον μόνον ἀερίας ὕλας καὶ συντριμμια. Πλὴν τούτων, ὑπῆρχον καὶ εἰσέτι ὑπάρχουσι, πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν τῶν κώνων τούτων, στόμα ὀλίγον ὑψηλὰ, ἐξ ὧν ἐξέρρε μόνον λάβα. Τέλος, τὴν νύκτα τῆς 30/11 πρὸς τὴν 31/12 αὐγούστου, ἐσχηματίσθη νέον στόμιον ἐν σχήματι κρατῆρος πρὸς βορρᾶν τοῦ πρώτου βορειοτέρου κώνου, κατὰ δὲ τὴν 5/17 μέχρι τῆς 6/18 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἐσχηματίσθη ἕτερον στόμιον μεταξύ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου κώνου.

Ἐν συντόμῳ, τὸ συμπέρασμα τῆς μελέτης τοῦ κ. Ricco εἶνε ὅτι αἱ δύο λεπτομέρειαι τῆς ἐκρήξεως τοῦ 1892, ἥτοι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀξονος τῆς ἐκρήξεως κατὰ τινὰ ἀκτῖνα τῆς Αἴτνης περιπίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐμφάνισις αὐτῆς ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κλιτύος τοῦ ὄρους, ὡς τοῦτο ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῶν ἐκρήξεων τοῦ 1883 καὶ 1886, προέρχονται ἐκ τῶν συνθηκῶν τῆς συστάσεως καὶ ἀντιστάσεως τῶν πλευρῶν τοῦ μεγάλου ἠφαιστείου.

Τὰ ὑπὸ τοῦ L. de Coppet ἐσχάτως γενομένα πειράματα ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας τοῦ μεγίστου τῆς πυκνότητος τῶν ἐν ὕδατι διαλύσεων τοῦ οἰνοπνεύματος δεικνύουσιν ὅτι ἡ ταπεινώσις τῆς θερμοκρασίας τῆς πήξεως τῶν διαλύσεων τοῦ οἰνοπνεύματος εἶνε ἐπαισθητῶς ἀνάλογος πρὸς τὸ ἐνεχόμενον ποσὸν τοῦ οἰνοπνεύματος συμψώνως πρὸς τὸν νόμον τοῦ Bagden. Ἀλλ' ἡ ταπεινώσις τῆς θερμοκρασίας τοῦ μεγίστου οὐδόλως εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν ποσότητα τοῦ οἰνοπνεύματος.

Προκειμένου περὶ τῶν διαλύσεων αἰτίνας ἐνεχούσι μικρὰν ποσότητα οἰνοπνεύματος, δὲν ὑπάρχει ταπεινώσις θερμοκρασίας, ἀλλὰ τούναντίον, ἀνὺψωσις τῆς θερμοκρασίας τοῦ μεγίστου τῆς πυκνότητος.

Ὁ κ. Balland ἐξετέλεσεν ἐπὶ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ

διπυρίτου διάφορα περιέργα πειράματα, ὧν τὰ ἀξιολογώτερα πορίσματα εἶνε τὰ ἑξῆς :

α) Ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ θερμοκρασία τοῦ ἄρτου κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀπὸ τοῦ κλιβάνου ἐξόδου αὐτοῦ κυμαίνεται πάντοτε μεταξύ 97⁰ καὶ 100⁰· ἡ θερμοκρασία αὕτη ταπεινοῦται βαθμυδὸν καὶ μόλις μετὰ 5 ἢ 6 ὥρας ὁ ἄρτος λαμβάνει τὴν θερμοκρασίαν τοῦ περιβάλλοντος.

β) Ὅτι τοῦ ἄρτου ἡ ψιξί(ψίχα) ἐνέχει 38—49 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ὕδατος, τὸ δὲ φλόγωμα 16—25 0/0· ὅθεν ἐπιταί ὅτι, ὑπὸ ἐποψίν θερπτικότητος, 100 γρμ. φλόγωματος ἰσοδυναμοῦσι πρὸς 135 γρμ. ψιχός.

γ) Ὅτι ὁ λόγος τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ πρὸς τὸ τοῦ ἐν τῷ φλόγωματι ἐνεχομένου ὕδατος εἶνε ἀνεξάρτητος τοῦ βάρους τοῦ ἄρτου καὶ τῆς μορφῆς αὐτοῦ.

δ) Ὅτι, ἀντιστρόφως, τὸ ποσὸν τοῦ ἐνεχομένου ὕδατος μεταβάλλεται ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ἀπὸ τοῦ κέντρου ἀποστάσεως τοῦ ἐξεταζομένου τμήματος τοῦ ἄρτου.

ε) Ὅτι τὸ ποσὸν τοῦ ἐν τῷ ἄρτῳ ἐνεχομένου ὕδατος ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ βάρους τοῦ ἄρτου τούτου· ἄρτος στρογγύλος τῶν 1500 γρμ. ἐνέχει ἀναλόγως περισσότερον ὕδωρ ἢ ὅσον ἄρτος στρογγύλος τῶν 750 γρμ., ἢ ὅσον ἄρτος ἐπιμήκης τοῦ αὐτοῦ βάρους. Ὅθεν ἐπιταί ὅτι οἱ ἄρτοι οἱ ἐχοντες ἐπιμήκεις τὸ σχῆμα εἶνε προτιμώτεροι τῶν στρογγύλων τοῦ αὐτοῦ βάρους ὡς θερπτικώτεροι.

ς) Ὅτι τὸ ἐν τῷ στρατιωτικῷ διπυρίτῳ ἐνεχόμενον ὕδωρ κυμαίνεται, κατὰ τὰς ἐποχάς, μεταξύ 11 καὶ 14 0/0. Εὐρίσκεται δὲ διανεμημένον ὁμοειδῶς εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ ἄρτου ἀνευ διακρίσεως.

ζ) Ὅτι ὁ ἀπὸ τοῦ κλιβάνου ἐξερχόμενος ἄρτος, τιθέμενος εἰς τόπον ξηρὸν καὶ καλῶς ἀερίζομενον, ξηραίνεται βραδέως ὥστε νὰ περιέχη ἐπὶ τέλους μόνον 12—14 0/0 ὕδατος, ἥτοι ὅσον συνήθως ἐνέχει ὁ σίτος καὶ τὸ ἄλευρον.

η) Ὅτι ὁ χρόνος τῆς ἀποξηράνσεως κυμαίνεται μεταξύ 30 καὶ 40 ἡμερῶν προκειμένου περὶ τῶν ἄρτων τῶν 750 γρμ., μεταξύ δὲ 8 καὶ 10 ἡμερῶν διὰ τοὺς μικροὺς ἐπιμήκεις ἄρτους τῶν 70—100 γραμμαρίων.

Τὸν οὕτως ἀπεξηραμένον τοῦτον ἄρτον προτείνει ὁ Baland νὰ χρησιμοποιώσιν ἐν τῷ στρατῷ ἀντὶ τοῦ ἐν χρήσει διπυρίτου, ὡς ἀναμφισβητῆτως ἀνώτερον ἐκείνου.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — Οἱ Παρίσιοι φωτίζονται τό γε νῦν διὰ 175000 ἡλεκτρικῶν λαμπτήρων περίπου, τιθεμένων εἰς ἐνέργειαν ὑπὸ τῶν κεντρικῶν σταθμῶν διὰ δυνάμεως 17500 ἰππων.

Ἐκ δὲ τῶν 85000 οἰκιῶν τῶν Παρισίων μόνον 20,000 φωτίζονται διὰ φωταερίου, οὗτινος ἡ δαπανηθεῖσα ποσότης τῷ 1891 ἀνῆλθεν εἰς 283 ἑκατομμύρια κυβικῶν μέτρων.

— Ἡ ἐν Παρίσιος ἐπιδημία τῆς χολέρας θεωρεῖται λί-

1) Ἄππος = συνθηματικὴ μονὰς πρὸς μέτρησιν τοῦ ὑπὸ τῶν μηχανῶν παραγομένου ἔργου· ἰσοδυναμεῖ πρὸς 75 χιλιογραμμόμετρα (ὧν ἕκαστον παριστᾷ ἔργον ἀπαιτούμενον πρὸς ἀνύψωσιν 1 γρμ. εἰς ὕψος 1 μ. ἐν 1 λ') καὶ ἐπομένως ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἔργον δι' ὃ ἀνυψοῦνται 75 γρμ. εἰς ὕψος 1 μ. ἐν 1 λ'.

1) Ὁ κομήτης οὗτος κατατασσόμενος μεταξύ τῶν περιόδικων κομητῶν, ὧν μία μόνη ἐμφάνισις εἶνε γνωστῆ, ἀνεκαλύφθη τῷ 1884 καὶ ἔχει διάρκειαν ἀστρικῆς περιόδου 6,775 ετη.

ξασα. Τὰ πλείστα τῶν θυμάτων, μὴ ἀνελθόντων εἰς 2000, ἀνήκουσιν εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις· δύο ἀνωμαλῖαι ἀναγράφονται: α) ὅτι τὸ 13ον τμήμα, τὸ πτωχότερον τῶν Παρισίων καὶ μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἐπιδημιῶν συνήθως προσβαλλόμενον, πολὺ ὀλίγον προσεβλήθη ὑπὸ τῆς χολέρας· β) δὲ ὅτι ἡ μᾶλλον ὑπὸ τῆς ἐπιδημίας προσβληθεῖσα ζώνη τῆς πόλεως, ἡ ἔκρη, εἶνε ἀκριβῶς ἐκείνη ἣτις οὐδέποτε λαμβάνει ὕδωρ τοῦ Σηκουάνα, ἡ δὲ παρακειμένη εἰς ταύτην 2α ζώνη, ἡ κατὰ δεύτερον λόγον βαρέως προσβληθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐπιδημίας, δὲν εἶχε λάβει ὕδωρ τοῦ Σηκουάνα ἢ πολλὰς ἐβδομάδας πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς νόσου.

— Ὁ πεπολιτισμένος κόσμος ἐχρησιμοποίησεν ἔρια, ὡν τὸ ποσόν, τῷ 1890, ἀνῆλθεν εἰς 900 ἑκατομμύρια χγ. Ἡ παραγωγή τοῦ 1879 ἦτο μόνον 700 ἑκατομ., χγ., ἦτοι ἐντὸς 10 ἐτῶν ἠξήθη κατὰ 30% περίπου. Ἡ μεγαλύτερα παραγωγή ὀφείλεται εἰς τὰς χώρας τοῦ Λαπλάτα, εἰς τὰς ἀποικίας τῆς Αὐστραλίας καὶ τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας.

— Ὁ κ. Voeikof, στηριζόμενος καὶ ἐπὶ τοῦ Glaisher γενομένων παρατηρήσεων ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀποφαίνεται ἐν τῇ Meteorologische Zeitschrift ὅτι οἱ χειμῶνες τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου γίνονται ἡπιώτεροι. Ἐν τῇ Β. καὶ κεντρικῇ Ρωσίᾳ, ἡ ἐπικρατοῦσα γενικῶς γνώμη εἶνε ὅτι οἱ χειμῶνες εἶνε ὀλιγώτερον ἢ ἄλλοτε βαρεῖς. Οὐδὲν ἦττον, οἱ χειμῶνες τοῦ Καυκάσου καὶ τοῦ Τουρκιστάν ἦσαν δριμύτεροι, αἱ δὲ χρονολογίαι τῆς πῆξεως καὶ τήξεως τοῦ Οὐδσωνος δεικνύουσιν ὅτι ἡ μεταβολὴ δὲν ἦτο τοπικὴ, ἀλλ' ὅτι γενικώτερον τὸ ψῦχος ἠξήθη πρὸς βορρᾶν τοῦ 40οῦ παραλλήλου. Αἱ ἐν Πετροπόλει ἀπὸ τοῦ 1744 μέχρι τοῦ 1890 γενομέναι παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας, δεικνύουσιν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ψυχρῶν ἡμερῶν ἐπαισητῶς ἠλαττώθη κατὰ τὸ πλάτος τοῦτο καὶ ὅτι, ἀπὸ τοῦ 1828 μέχρι τοῦ 1890, αἱ ταπεινὰ θερμοκρασίαι ἦσαν σπανιώτεροι ἢ ἄλλοτε, μόλις ἀνερχόμεναι ἐν γένει εἰς τὸ ἥμισυ τῶν κατὰ τὸ τέλος τοῦ τελευταίου καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος παρατηρηθεισῶν.

— Κατὰ τοὺς πίνακας τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ γραφείου τῆς στατιστικῆς τῷ 1891, ἐπὶ 6885 ἀποβιωσάντων εἰς ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 20 ἐτῶν, ἐν ταῖς 15 πολυανθρωποτέραις πόλεσι τῆς Ἑλβετίας, 425 (366 ἄνδρες καὶ 59 γυναῖκες), ἦτοι 6% περίπου, ἀπέθανον ἐξ ἀλκοολισμοῦ. Ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν τούτων στηριζόμενοι εὐρίσκομεν ὅτι, καθ' ὅλην τὴν Ἑλβετίαν, ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων τοῦ ἀλευρίου τούτου πάθους ἀνῆλθε, τῷ 1891, εἰς 2500.

— Αἱ ἐργασίαι πρὸς συνένωσιν τοῦ Ἀτλαντικοῦ μετὰ τοῦ Βιρηνικοῦ Ὠκεανοῦ διὰ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς διερχομένης διὰ τῶν Κορδιλλιέρων τῶν Ἀνδεων ἐξακολουθοῦσι μετὰ δραστηριότητος. Ἡ σιδηροδρομικὴ αὕτη ὁδὸς εἶνε χωρισμένη εἰς δύο τμήματα, τὸ τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας, μήκους 182 χμ., καὶ τὸ τῆς Χιλῆς, μήκους 64 χμ. Τὸ τμήμα τῆς Ἀργεντινῆς εἰρίσκειται ἐν τῷ τελειοῦσθαι, τὸ δὲ τῆς Χιλῆς, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν σήραγγες 3 χμ. μήκους, πιθανῶς θὰ συμπληρωθῇ μετὰ 3 ἢ 4 ἔτη.

ματος ὀδοντωτοῦ διὰ τὴν διάβασιν τῶν δρεινοτέρων μερῶν. Τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς γραμμῆς θὰ κεῖται εἰς 3500 μ. ἀπὸ τοῦ ἐδάφους κατακόρυφον ἀπόστασιν.

— Μεταξὺ τῶν ἐσχάτως γενομένων ἀξιολόγων πειραμάτων ἐπὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ψύχους κατὰ τὰς ζυμώσεις, ὑπὸ τοῦ d'Arsonval, καὶ ἐπὶ τῆς δραστικότητος τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ κατὰ τὰς λίαν χαμηλὰς τεχνητὰς θερμοκρασίας, ὑπὸ τοῦ Dastre, διακρίνονται τὰ ὑπὸ τοῦ Raoul Pictet πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν γενομένα.

Κατὰ ταῦτα, πέραν τῆς θερμοκρασίας τῶν—150⁰ οὐδεμία χημικὴ ἀντίδρασις λαμβάνει χώραν ἐάν, ἐν παραδείγματι, ὑπὸ τοιαύτην θερμοκρασίαν, τεθῶσιν εἰς ἐπαφὴν θειῶκον οξὺ καὶ κάλι, ἡ μεταξὺ αὐτῶν ἔνωσις δὲν γίνεται· προστιθεμένου δὲ βάμματος ἠλιοτροπίου, τοῦτο διατηρεῖ τὸν κυανῶν αὐτοῦ χρωματισμὸν. Παραδόξως δέ, τὰ φαινομενικῶς ἀδρανῆ ταῦτα σώματα ἀναλαμβάνουσι τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν ἅμα δι' αὐτῶν διεθθῆ ἠλεκτρικὸν τι ρεῦμα. Ἀξιοπαρατήρητον εἶνε ὅτι τὸ ρεῦμα διέρχεται διὰ πάντων τῶν σωμάτων εἰς θερμοκρασίαν—150⁰, ἅπαντα τὰ σώματα εἶνε εὐηλεκτραγωγά· δὲν ὑπάρχουσι μονωτήρια. Ἡ ὑπὲρ τοιαύτην θερμοκρασίαν ἐξαφάνισις τῶν φαινομένων τῆς χημικῆς συγγενείας δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐπιτυχῶς πρὸς παραγωγὴν ἐντελῶς ἀμιγῶν χημικῶν σωμάτων. Τοιαῦτα, ἀπολύτως ἀμιγῆ, παρεσκεύασεν ἡδὲ ὁ Pictet, τὸ οἰνόπνευμα, τὸ χλωροφόρμιον, τὸν αἰθέρα καὶ τὴν γλυκερίνην.

— Ἐσχάτως ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ O. P. Hay, ἐν Βασιγκτών, τετρασελίδων βιβλιᾶριον, περιγράφον παρατηρήσεις τοῦ συγγραφέως καὶ ἄλλων ἐπὶ παραδόξων ἰδιοτήτων ἀμερικανικῆς τινὸς σαύρας, τοῦ γένους *Phrynosoma*. Τὸ ἔρπετόν τοῦτο, ὑπὸ τῶν Μεξικανῶν καλούμενον «ιερός φρύνος» ἰσχυρῶς ἐρεθιζόμενον, ἐκσφενδονίζει ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποδερματώσεως αἷμα ἄφθονον εἰς ἀκρετὴν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπόστασιν. Ὁ κ. Hay θεωρεῖ τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐκούσιον καὶ σκοπὸν ἔχον τὴν ἄμυναν τοῦ ζῴου, καθ' ἣν ἀκριβῶς ἐποχὴν τοῦτο, ἐστερμημένον τοῦ δέρματος αὐτοῦ, ἀσθενῆ παρέχει ἀντίστασιν κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τῶν πτηνῶν ἢ τῶν ὄψεων. Προέρχεται δὲ κατ' αὐτὸν τὸ αἷμα ἐκ τῶν αἱματοφόρων τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀγγείων συγκαινωνούντων μετὰ τινος ἐνδοκρανίου κοιλότητος φερούσης μυϊκὰς ἴνας, συστελλομένης δὲ ταύτης, ἡ πίεσις τοῦ αἵματος αὐξάνει καὶ ἐντεῦθεν ἐπέρχεται ῥῆξις τῶν ἐπιπολῆς μικρῶν ἀγγείων τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ὅπωςδὲποτε τὸ ζήτημα εἶνε λίαν περίεργον καὶ χορῆσον ἰδιαίτησας μελέτης. Παρόμοιον φαινόμενον παρατηρήθη πρὸ εικοσαετίας ἐπὶ πολλῶν σαυρῶν τοῦ αὐτοῦ εἴδους ὑπὸ τοῦ J. Wallace, κατὰ δὲ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος φαινόμενον δὲν εἶνε μόνιμον οὐδὲ ἀναφαίνεται εἰς ἅπαντα τὰ ἄτομα τοῦ εἴδους τούτου.

H. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

Ὁ σιδηρόδρομος οὗτος εἶνε στενός, πλάτους 1 μ. μετὰ τμή-

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΒΕΡΔΗ.—*Επάνοδος ἐπὶ τῆς Διονυσίας, ἔργον εἰς πράξεις τέσσαρας, τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ υἱοῦ.*—*Ἡ Καμελιόφορος, δράμα εἰς πράξεις πέντε, τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ υἱοῦ, τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.*—*Ἀρεταίς ἢ τὸ ἄγκλημα ἐν ἐπνοσασίᾳ, δράμα εἰς πράξεις πέντε, τοῦ Δεννέτῃ.*—*Λουίζα Μόλλερ, τοῦ Schiller.*—*Χρονικά.*

Ἐπανερχομαι εἰς τὴν Διονυσίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ υἱοῦ, ἥτις ἀνεβιδάσθη ἐπὶ τῆς δεικνῆς τοῦ ἡμετέρου θεάτρου Βέρδη τῷ παρελθόντι σαββάτῳ, καὶ περὶ ἧς βραχεία εἶπον ἐν τῇ προτέρᾳ μου Ἐπιθεωρήσει, ἐπανερχομαι, διότι θαυμάζω καὶ ἀγαπῶ τὸν Δουμᾶ, ὅσον οὐδένα τῶν νεωτέρων ἀντιπροσώπων τῆς ρωμαντικῆς δραματικῆς ποιήσεως, ἐπανερχομαι, διότι ἡ Διονυσία ἐνέχει τοσαύτας ἀρετάς, διότι εἶνε ἔργον, ὅπερ ἐξόχως μοὶ ἀρέσκει, εἶνε ἔργον περὶ οὐ πολλὰ ἐγράφησαν. Ὁ νῦν κριτικὸς τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων», τῆς συντηρητικωτάτης καὶ ἐγκρίτου τῶν Παρισίων ἐφημερίδος, Jules Lemaitre, γράφων τῷ 1885 ἔκτενῇ καὶ ἐμβριθῇ μελέτῃν περὶ αὐτῆς ἐν τῇ «Πολιτικῇ καὶ Φιλολογικῇ Ἐπιθεωρήσει» (Revue Bleue), κατέλαβεν ὅκτω περίπου τῶν εἰς μέγα τέταρτον σελίδων αὐτῆς, ὁ δὲ τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο κόσμων» κριτικὸς Louis Ganderax ἀφιέρωσε τρισκαίδεκα σελίδας τῇ tragédie domestique καὶ τῷ drame moral, ὡς χαρακτηρίζει τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ ἐξόχου ἀκαδημαϊκοῦ, ἄλλοι δὲ ἀλλαχοῦ ἐπίσης μελέτας κοινωνικὰς τε καὶ ψυχολογικὰς κατεχώρισαν, πάντες δέ, καὶ οἱ ἀντιφρονούντες τῷ Δουμᾶ, ἀνεκέρυξαν αὐτὸ ὡς ἔξοχον ἔργον. «Πάντες γινώσκουσιν, λέγει ὁ Lemaitre, τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τί ἐστὶ Διονυσία ἢ Διονυσία (Denise) ἐστὶ πάντως λίαν καλὸν δράμα, ἐνδιαφέρον, ἐλκύον τὴν τοῦ νοῦ ἔντασιν μέχρι κοπώσεως καὶ μέχρις ἐξερθετισμοῦ τινος, δράμα τοῦ βελτίστου Δουμᾶ, τοῦ τὰ μάλιστα πυκνοῦ, τοῦ τὰ μάλιστα ποικίλου, τοῦ τὰ μάλιστα θαρραλέου, τοῦ τὰ μάλιστα ρυθμικοῦ, τοῦ τὰ μάλιστα δεξιῦ καὶ τοῦ τὰ μάλιστα ἀνθρωπίνου. Τῆς μεγίστης σημασίας τοῦ ἔργου τούτου ἀπόδειξις αἱ ἀτελεύτητοι συνδιαλέξεις καὶ συζητήσεις, ἃς ἐξήγειρεν ἀμέσως περὶ αὐτό. Δύναται τις νὰ ὀμιλῇ ἐπὶ ὥρας χωρὶς νὰ ἐξαντλήσῃ τὸ θέμα, τοσοῦτον ἐστὶ τοῦτο πλούσιον καὶ τοσοῦτον ἡ διεξαγωγή αὐτοῦ ἐστιπροσωπική. Τὸ ἔργον ἐστὶ τοσοῦτον ζωνρὸν καὶ τοσοῦτον πλήρες, ὥστε ἅμα ἰδόντες τινὸς αὐτὸ, αἱ ἰδέαι ἐπιφαίνονται κατὰ πληθος, πιέζονται, σπευδοῦσι πᾶσαι ὁμοῦ νὰ ἐξεέλθωσιν. Ἀλλὰ πρέπει πρῶτον νὰ ποιήσω περιλήψιν τοῦ δράματος χάριν ἐκείνων, οἵτινες οὐπω γινώσκουσιν αὐτό». Καὶ ταῦτα μὲν λέγει ὁ κ. Lemaitre ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς μελέτης αὐτοῦ, καταλήγων δὲ ἐπιπροστίθῃσι, πλέξας πρότερον τὸ ἐγκώμιον τοῦ Δουμᾶ: «Γινώσκετε πολλὰς κωμωδίας μᾶλλον σοβαρῶς ἐφελευσάσας καὶ μᾶλλον ἐξεγερτικὰς τοῦ *Demi-Monde*, τοῦ *Fils naturel* καὶ τῆς Denise; Γινώσκετε ἐξ αὐτῶν ἔργον, ὅπερ ἐνέχει ταυτοχρόνως πλείονας συγκινήσεις καὶ ἰδέας: ὅπερ καταλείπει ὑμῖν ἥττονα χρόνον πρὸς σκέψιν, βλέπουσιν αὐτὸ καὶ ὅπερ ἀναγκάζει ὑμᾶς ἐπὶ μᾶλλον νὰ σκεθῆτε, ἀναγινώσκοντας αὐτό;» «Ὅτι δὲ τὸ ἔργον ἀνεγνώσθη ἐπίσης, φανεροῦται καὶ ἐκ τούτου ὅτι ἡ ἐκδοσίς, ἣν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἔχω, γενο-

μένη τῷ 1888, ἐστὶν ἡ τριακοστὴ τρίτη, οὐ πρὸ πολλῶν δ' ἡμερῶν ὁ Δουμᾶς ἐξέδωκεν ἐν ἰδίῳ τόμῳ μετὰ προλεγομένων τὴν Διονυσίαν καὶ ἄλλα δύο ἔργα αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Ganderax, ἀποπερατῶν τὴν μελέτην αὐτοῦ, ἐπιλέγει: «Οὔτε μελόδραμα, οὔτε θεσίς, ἀλλὰ «*tragedie domestique*» καὶ «*drame moral*» ἐστὶν ἡ Διονυσία. Ὁ καλλιτέχνης καὶ ὁ ἠθικολόγος, ὁ παρατηρητὴς τοῦ βίου καὶ ὁ δικαστὴς αὐτοῦ, ὁ ζωγράφος καὶ ὁ μεταρρυθμιστὴς αὐτοῦ, οἱ δύο οὗτοι ἀντίπαλοι οὗς πολλὰκις εἶδομεν παλαίοντας ἐν τῷ Δουμᾶ, νὰ φέρωσιν αὐτὸν ἐναλλάξ ὁ μὲν ἐπὶ τοῦ δέ, αἱ δύο αὐταὶ μεγαλοφυΐαι συνεφιλιώθησαν ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ.

«... Ἐνεμείναμεν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου μᾶλλον παρὰ εἰς τὸ ἐγκώμιον ἢ τὴν κατάκρισιν τῶν λεπτομερειῶν, ὅπερ ἐπὶ μᾶλλον θὰ ἔτερεπεν. Εὐτυχεῖς ἂν ἠδυνήθημεν νὰ καταστήσωμεν καταληπτόν ὅτι ἡ Διονυσία, καίπερ ἰδανικῆς καθαρῶς συλλήψεως, ἐστὶν ἔργον ἀνθρωπίνον ὑπὸ τὴν διττὴν σημασίαν—διττῶς ὠραῖον—, τῆς λέξεως». Οὕτω κρίνει ὁ ἄλλοτε κριτικὸς τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο κόσμων», τὸ ἔργον τοῦ Δουμᾶ, ὅπερ ἕτερος κριτικὸς περιέφημον (fameuse) ἀποκαλεῖ. Καὶ ἀληθῶς ἐγένετο τοιοῦτον. Ἐνέχει πρόσωπά τινα, οἷα τὸ πρωταγωνιστοῦν, ἡ δεσποινὶς Διονυσία Brissot, ἡ ἡρωϊκὴ καὶ ἐκπεσούσα μὲν, ἀλλὰ τῇ σώφρονι αὐτῆς πολιτεία μετὰ ταῦτα ἐξαγνισθεῖσα διὰ τοῦ ὡς ἀναδόχου Thouvenin, ἀναβαπτισθεῖσα τῇ ἐξομολογήσει, ὁ κόμης Ἀνδρέας Bardannes, τίμιος χαρακτήρ, ὁ Thouvenin, ὁ αὐστηρὸς καὶ ἀπνῆς ἠθικολόγος, ὁ Brissot, ἀπόμαχος στρατιωτικὸς, τιμημένος παρασῆμῳ, τιμωτάτος δέ, καὶ ἡ ἀθῶα καὶ ἀφελὴς Μάρθα. Οἱ χαρακτῆρες οὗτοι προεκάλεσαν πολλὰς κρίσεις καὶ συζητήσεις, οὐχὶ ὅμως παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἐν Εὐρώπῃ, πανταχοῦ τοῦ κόσμου. Παρ' ἡμῖν οὐδεμία συζήτις, οὐδεμία κρίσις πραγματικὴ περὶ τοῦ ἔργου, τοῦ εἶδους αὐτοῦ, οὔτε περὶ αὐτοῦ τοῦ μεγάλου ζητήματος, ὅπερ τίθησι καὶ λύει ὁ ζωγράφος τοῦ βίου Δουμᾶς. Μάτην προσεπάθουν, περιερχόμενος τὰς αἰθούσας τοῦ θεάτρου Βέρδη κατὰ τὰ διαλείμματα, ν' ἀκούσω ἰδέαν τινά. Οὐδεμίαν. Οἱ πάντες ἀπεθαύμαζον τὸ ἔργον, εὐρισκόν αὐτὸ ὠραῖον, λαμπρόν, ἀλλὰ πλεον τοῦτου οὐδέν. Φανεροὶ ἄρα γε τοῦτο ὅτι ἔχουσι δίκαιον ἐκεῖνοι, οἵτινες λέγουσι περὶ ἡμῶν ὅτι στερομέθα παρατηρήσεως; Ἡ μόνη παρατήρησις, ἥτις ἐγένετο κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Διονυσίας ὡς καὶ τῇ ἐπιούσῃ τὴν τῆς Καμελιόφορου ἐστὶν ὅτι τὰ τοιαῦτα ἔργα δὲν προσελκύουσι κόσμον. Τοῦτο θεωρῶ προσβολὴν τοῦ φιλοκάλου τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, διότι τοῦτο θὰ εἶπη ὅτι ἀποστρέφεται αὐτὰ τὰ ἔργα, ἅπερ ἐν ταῖς ἐπιφανεστάτοις θεάτροις ἐδιδάχθησαν, ἅπερ ὡς ἄριστα πανταχοῦ ἀνεκέρυχθησαν καὶ προαιρεῖται, ἔργα ἀγνώστων συγγραφέων, ὡς τὰ Κόκκινα Πανταλόνια, ἔργα καταδιόζοντα τὴν τέχνην ἀπὸ τὰ αἰθέρια αὐτῆς ὑψηλὰ εἰς τὰ θωματὰ τῶν ὑπηρετριῶν καὶ τοὺς λαχανοκίπους. Ἐὰν οὕτως εἶχε οὐδέποτε θὰ κατωρθοῦμεν νὰ ἀποκτήσωμεν καλὸν θεάτρον, οὐδέποτε οἱ ὑποκρίται θὰ προσδεύσωσι, διότι ἀναγκάζομεν αὐτούς

νά διδάσκωσιν ἔργα, ἄπερ καὶ αὐτοὺς ἐξευτελιζοῦσι τε καὶ βλάπτουσι.

Τὴν Διογυσία ν διεδέξατο ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆ ἐπιούσῃ, κυριακῇ, ἐν τῷ αὐτῷ θεάτρῳ τὸ ἔργον τῆς νεότητος τοῦ Δουμᾶ, ἡ Καμελιόφορος (Dame aux Camélias), ἣν θά προετιμῶμεν ἐπιγραφομένην Μα γ δ α λ η ν ἡ ν. Τὸ δρᾶμα ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1852, ἄγοντος τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ τὸ εἰκοστὸν ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ (ἔγεν. τῷ 1824), ἐδιδάχθη δὲ ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Παρισίων Vaudeville, ὑποδουμένης τὸ πρόσωπον τῆς Μαργαρίτας Gautier τῆς Doche, τὸ δὲ τοῦ Armand τοῦ Fechter. Τὸ δρᾶμα ὡς γνωστὸν ἔχει ὡς πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον τὴν Μαρίαν Duplessis, τὴν διάσημον ἐπὶ ὠραιότητι καὶ πλούτῳ Μαγδαληνήν, ἥτις γεννηθεῖσα ἐν χωρίῳ τινὶ τῆς Νορμανδίας ἀπέθανε προῶρος ἐν Παρισίοις τῷ 1846. Ἐπὶ ταύτης ὁ Δουμᾶς συνέταξε μυθιστόρημα, τὴν Dame aux Camélias, κληθεῖσαν οὕτω διότι ἔνεκα τῆς νευρικῆς αὐτῆς καταστάσεως οὐδενὸς ἄνθους τὴν εὐωδίαν ἠνέχετο, ἐκρῆτο δὲ καμελίαις μόναίς. Τὸ μυθιστόρημα ἐστέθη ὑπὸ μεγίστης ἐπιτυχίας, ἐφ' ᾧ καὶ μετέτρεψεν αὐτὸ ὄνεαρὸς συγγραφεὺς εἰς δρᾶμα. Διὰ τοῦτου δὲ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ θέατρον, ἐν ᾧ τοσαύτας ἔδραψε δάφνας ὥστε νά λογιζῆται ὡς ὁ κυριώτατος τροφοδότης τῆς Γ α λ λ ι κ ῆ ς - Κ ω μ ο δ ι α ς, ὡς ὁ κρᾶτιστος ἀντιπρόσωπος τῆς νεωτέρας ῥομαντικῆς σχολῆς, ὡς ὁ λέων τῆς γαλλικῆς ἀκαδημίας, ὡς ἀπεκάλεσεν αὐτὸν βιογράφος αὐτοῦ τις, βαδίζων ὡς κατακτητῆς ἐπὶ τοῦ παρισινοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ ὁ πατήρ αὐτοῦ ἔχει τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ, ἐφ' οὗ δὲ ἐλπίζει ὅτι θά ἐγείρωσι καὶ τὸν ἑαυτοῦ. Ὁ Δουμᾶς γινώσκει τὸν ἄνθρωπον, ἐπουλοῖ τὰς πληγὰς τῷ ἐρυθρῷ σιδήρῳ, ἐστὶ ἀπνῆς χειρουργός, ὅστις ποιεῖται τὸν ἀσθενῆ αὐτοῦ οὐρλιαζόντα, καὶ τίθησι χαλύβδινον δάκτυλον ἐπὶ τῶν χαινουσῶν πληγῶν. Τί θά ἐγίγνετο ἄνευ αὐτοῦ ἡ Γαλλικῆ-Κωμῳδία; ἀνακράζει ὁ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν τῷ «Φιγαρῷ» σκιαγραφῆσας αὐτόν. Ἐδῶκεν αὐτῇ τὴν Etrangère, ἔργον λαμπρότατον, ἔργον ἐν ᾧ φέρεται μία τῶν θαυμασιωτέρων δυωδιδῶν τοῦ ἔρωτος ἐξ ὧν ποτε ἠκούσθησαν, ἐδωρήσατο αὐτῇ τὴν Διογυσία ν καὶ τὴν Francillon καὶ ὑποσχεῖται τῷ θεατρικῷ κόσμῳ καὶ τοῖς πολλοῖς θαυμασταῖς αὐτοῦ τὸν Chemin de Thèbes ἡ Dame aux Camélias ἔσχε καὶ τότε τὸ εὐτύχημα, ὅτι ἐμελοποιήθη ὑπὸ τοῦ ἐξόχου μελοποιοῦ Βέρδν τῷ 1856. Πᾶσι γνωστὴ ἐστὶν ἡ Traviata, μελόδραμα εἰς πράξεις τρεῖς. Ἐν τῷ μελόδραματι ἡ Μαργαρίτα Gautier φέρεται ὡς Violetta Valery καὶ ἡ χρονολογία τοῦ δράματος ὄρισται τῷ 1700. Καὶ τὸ δρᾶμα τοῦ Δουμᾶ ὡς καὶ τὸ μελόδραμα τοῦ Βέρδν εἰσι γνωστὰ πᾶσιν, ἐφ' ᾧ καὶ τὰ μέχρι τοῦδε εἰρημένα ἀρκοῦντα νομιζῶ, πρὸς ὑπόμνησιν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἱστορίας τοῦ κατὰ τὴν παρελθούσαν κυριακὴν ἀναδιδασθέντος ἔργου ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ δραματικοῦ θιάσου ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου Βέρδν.

Εἶπομεν ἤδη ὅτι πρώτη διέπλασε τὸν χαρακτῆρα τῆς Μαργαρίτας ἡ Mme Doche, μετ' αὐτὴν δὲ ἡ δεσποινὶς Patti, ἡ Nilsson εἶτα, ἡ Σάρρα Bernhardt, ἡ ἐν Βιέννην ἠνθησαυροῦσα Duse (κατὰ Σάργραν) καὶ ἄλλαι. Βεβαίως ἡ διάπλασις τοῦ χαρακτῆρος οὐχὶ ὑπὸ πασῶν ὁμοίως ἐν πᾶσιν ἐγένετο, διότι ἄλλη ἄλλως ἐν

ταῖς λεπτομερείαις ὑπεκρίνατο. Περὶ τῆς παρ' ἡμῖν ὑποδουμένης ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδν τὴν Μαργαρίταν δεσποινίδος Αἰκατερίνης Βερώνης μετὰ θάρρους λέγω ὅτι αὐτὴ ἐστὶν ἀξία συγχαρητηρίων, ὅτι ὡς ἀντελήθηται τοῦ χαρακτῆρος, μᾶλλον πρὸς τὴν ἰστορίαν τῆς Duplessis σύμφωνον μετὰ τέχνης ἀπέδωκεν αὐτόν. Ἀπὸ τῆς τρίτης, ἀφ' ἧς ἰδίᾳ ἀναπτύσσεται τὸ δρᾶμα, μέχρι τῆς ἑπτάτης, ἡ δεσποινὶς Βερώνη κατέδειξεν ὅτι κέκμηται καλλιτεχνικῶς ἀρετὰς οὐ τὰς τυχοῦσας, ἐπομένη δὲ τῇ τῆς Λεκουβρέρ σχολῆ, φεύγει τὰς ὑπερβολὰς. Ἡ κατὰ τὴν πέμπτην πρᾶξιν ἀγωνία ἐπαίχθη κάλλιστα. Μετὰ λύπης δὲ παρατήρησα ὅτι ἡ δεσποινὶς Βερώνη δὲν ὑπεδοθήθη ἐπαρκῶς ὑπὸ τοῦ ὑποδουμένου τοῦ πρόσωπου τοῦ Ἀρμάνδου κ. Πεταλά, ὃν γινώσκω ὡς ἐκ τῶν καλῶν ὑποκριτῶν τοῦ ἡμετέρου θεάτρου. Οὐχ ἦπτον ἐν τῷ συνόλῳ ἡ διδασκαλία τῆς Καμελιόφορου διεξήχθη κάλλως, κάλλιστα δὲ ἡ τῆς Διογυσίας. Τινὰς τῶν ὑποκριτῶν τοῦ ἑλληνικοῦ θιάσου παρακαλῶ νά προσέχωσιν εἰς τὸ λέγειν αὐτῶν, νά φεύγωσι τὴν μονότονον ἀπαγγελίαν, νά χρωματίζωσι τὰς φράσεις καὶ νά ἀποδιδῶσιν εἰς τὰς λέξεις τὴν προσήκουσαν ἐκάστη σημασίαν. Τὸ πρᾶγμα εἶνε δυσχερέστατον, ὁμολογῶ τοῦτο· καὶ ἐν τῇ Γαλλικῇ-κωμῳδίᾳ πολλὰκις ὑποκρίται πρώτης δυνάμεως ἀποτυγχάνουσιν, ἀλλ' ἄμα γενομένης παρατηρήσεως διορθοῦνται. Δὲν ἀπαιτῶ τὸ τέλειον, ἀλλὰ τὸ δυνατόν.

Τῇ ἐσπέρᾳ τῆς τρίτης ἐδιδάχθη ἡ Ἄρτεμις ἡ τὸ ἔγκλημα ἐν ὑπνοβασίᾳ, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε, ὑπὸ τοῦ D'Ennery. Τὸ δρᾶμα τοῦτο ἐν οἷς ἔχω καταλόγους δὲν ἀναφέρεται, ἀλλ' οὔτε καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ Larousse. Μέχρι τοῦ νῦν ἐδιδάχθη πολλάκις ὑπὸ τοῦ θιάσου, ὃν ὁ γηραιὸς μύστικος τῆς τέχνης τοῦ Θεσπίδος κ. Ἀλεξιάδης διευθύνει. Οὐδὲν κακὸν περὶ αὐτοῦ, ὅπερ εὐχαριστεῖ πολλοὺς, ἐμοὶ δὲ φέρε ἄνιαν, θά εἶπω. Τὸ Martyre, πέρυσι διδαχθὲν ἐν ταῦθα ὑπὸ τοῦ θιάσου τῆς κ. Théo de Bolsheim ἠγροσεν. Ἐν τῇ Ἄρτεμιδι ἐπιτυγχάνει ὁ κ. Δημοσθένης Ἀλεξιάδης, ἀναδείκνυται ὁποῖος ἐστὶ, κάτοχος τοῦ θεάτρου. Τὴν ὑπνοβασίαν ἰδίᾳ ὑποκρίνεται μετὰ φυσικότητος, συγκινεῖ δὲ τὸ ἀκροατήριον. Ἡ δὲ δεσποινὶς Αἰκατερίνη Βερώνη καὶ ἐν τῷ δράματι τοῦτο μετὰ πλεισθῆς τέχνης παίζει. Καλῶς ἔπαιξε καὶ ἡ κ. Βονασέρα καὶ ὁ κ. Παρασκευόπουλος.

Τῇ ἐσπέρᾳ τῆς πέμπτης ὁ θιάσος ἀνεδίδασεν αὐθις ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου Βέρδν ἐν τῶν ἔργων τῆς περιπετειώδους νεότητος τοῦ Σιλλέρου, τοῦ ἐτέρου τῶν μεγάλων ποιητῶν τῆς Γερμανίας, τὴν Λο υ ῖ ῥ α ν Μ ὕ λ λ ε ρ, ὅπερ ἀπολοῦσθαι αὐτὸς ὀπομητής, παιθόμενος τῇ συμβουλῇ τοῦ Ifland, Π ρ α δ ι ο υ ρ γ ι α ν καὶ ἔ ρ ω τ α (Kabale und Liebe). Εἰ καὶ δὲ ἡ Π ρ α δ ι ο υ ρ γ ι α καὶ ὁ Ἔ ρ ω ς ἐδημοσιεύθη μετὰ τὴν Συνωμοσίαν τοῦ Φιέσκου (1783), ἦν τοσοῦτον ἐπιτυχῶς μετέφρασε πρὸ τινῶν ἐτῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὁ ἑλληνοστὴς πρίγκηψ διάδοχος τῆς Σαξωνίας-Μάινινγκεν Βερνάδος, τῷ 1784, δύναται ὅμως νά θεωρηθῆ ὡς ἄμεσος συνέχεια τῶν Ἀ η ὀ τ ῶ ν.

Ὁ θιάσος ἐστὶ πολλῶν ἐπαίνων καὶ συγχαρητηρίων ἀξιος ἐν βραχεῖ χρόνῳ διαστήματι τοσαῦτα καὶ το-

σοῦτον καλά ἔργα διδάξας. ἔξαγγείλας δὲ διὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ σαββάτου τὴν Ἄδρια νὴν Λεκου-δρὲρ τοῦ Scribe, περὶ ἧς ἐν τοῖς τέσσαρσι προτέροις φύλλοις ἔκτενῃ ἐποιήσαμιν λόγον.

ΧΡΟΝΙΚΑ.—Ἐν τῷ ἐν Παρισίαις Μεγάλω-Θεάτρῳ διδάσκαται κατ' αὐτὰς ἡ Σαπρώ, κομψοδία εἰς πράξεις πέντε τῶν κ.κ. Alphonse Daudet καὶ Adolphe Belot, ἧς ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς δηλοῦται ἡ ὑπόθεσις ἐρεῖδεται ἐπὶ τῆς μεγάλης τῆς Λέσθου ποιητρίας.

— Ἐν Παρισίαις τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας, οὕτως εἰπεῖν ἐστὶ τὸ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Μελοδράματος ἄρτι ἐκτελεσθὲν μελόδραμα εἰς πράξεις τρεῖς τοῦ Saint-Saens *Samson et Dalila*, οὗ τὰ ἔπη ἀνήκουσι τῷ Ferdinand Lemaître. Τὸ ἔργον δὲν εἶνε νέον. Ἡ νῦν ἐπανάληψις αὐτοῦ ἐστέρθη ὑπὸ μεγίστης ἐπιτυχίας.

— Ἡ Miss Lottie Collins, ἧτις ἐξήγειρε τὸ Λονδῖνον διὰ τοῦ περιφρήμου αὐτῆς ἄσματος Ta-ra-ra-boomde-by, μετέβη εἰς Νέαν Ὑόρκην, ὅπου θριαμβευτικῶς ἐγένετο δεκτῆ. Ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου Standard, ἐν τῷ ψάλλει, τῆ μετρῆ 4,000 φρ. καθ' ἑβδομάδα ὅπως ψάλλῃ δέκα λεπτὰ καθ' ἑκάστην. Οἱ δὲ διευθυνταὶ τοῦ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Casino-Théâtre ἠθέλησαν νὰ συνεννοηθῶσι μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Standard, ὅπως ἡ Miss Collins ἀνέλθῃ καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἑαυτῶν θεάτρου, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπήτησε 5,000 φρ. καθ' ἑβδομάδα. Δέκα λεπτὰ τὴν ἐσπέραν ἀνέρχονται εἰς ἑβδομήκοντα λεπτὰ καθ' ἑβδομάδα, ἀπέναντι 5,000. Ὅθεν ἕκαστον λεπτὸν ἄσματος τῆς Miss Collins ἀποφέρει 72 φρ. καὶ 42 1/2 ἑκατοστὰ. Ἰδοὺ λοιπὸν καὶ ἄλλως ὅτι ὁ χρόνος ἐστὶ χρῆμα.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Αἱ ἔθνικαὶ ἐν Εὐρώπῃ ἀντιπροσώπευται εὐφρονται νῦν ἐν πλήρει ἐργασίᾳ, ἐκτὸς τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου, συνερχομένου κατὰ ἰανουάριον, καὶ αἱ ἐν αὐταῖς διεξαχόμεναι συζητήσεις προκαλοῦσι τὴν κοινὴν προσοχὴν συνειρία τῆς σπουδαιότητος τῶν θεμάτων, περὶ ἃ στρέφονται καὶ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς τῶν πραγμάτων καταστάσεως. Ἐν Γερμανίᾳ τὸ στρατιωτικὸν νομοσχέδιον, ἐν Ἰταλίᾳ τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα, ἐν Αὐστρουγγαρία τὸ ζήτημα τοῦ καταναγκαστικοῦ πολιτικοῦ γάμου καὶ τὸ τῆς σχέσεως τῶν πολιτικῶν ὁμίλων, ἐν Πρωσίᾳ, τὸ τῶν φόρων καὶ ἐν Γαλλίᾳ τὸ τοῦ τύπου καὶ τοῦ Παναμά, δὲν εἶναι ἐκ τῶν ὅλων ἀσημάντων τῶν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τῆς πολιτικῆς ἀναγραφόμενων καὶ δικαίως τὸ εὐρωπαϊκὸν δημόσιον ἀγνοεῖ ποῦ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ νὰ συγκεντρώσῃ καὶ τί πρῶτον ν' ἀκολουθήσῃ, καθ' ἣν ὥραν μάλιστα τὰ κοινωνικὰ ζητήματα σοβαρῶς ἀνακινουῦνται καὶ δεινότερα βαθμῶδον ἀποδίδει ἢ κατὰ τοῦ κεφαλαίου πάλιν τῆς ἐργασίας. Ὁ κόμης Καπρίβις, ὑποβέβλων τὸ στρατιωτικὸν νομοσχέδιον, κατέφυγεν εἰς τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ προκατόχου καὶ ἀπὸ ἀντιφάσεως εἰς ἀντίφασιν περιπίπτων, ἐπειράθη νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν διετῆ θη-

τείαν καὶ ν' ἀποσπάσῃ τὴν ψῆφον τῶν ἐν τῇ Λευκῇ αἰθούσῃ ἀντιπροσώπων. Ἐνθεν μὲν ἐπέδεν ἐπὶ τριῶρον περίπου τὸ φάσμα τοῦ διμετώπου πολέμου, ἔνθεν δὲ ἐξῆρε τὸ ἀσφαλὲς τῆς εἰρήνης καὶ ἠγωνίζετο νὰ καθυπαχάσῃ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους, λίαν τεταραγμένους ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν πολεμικῶν δυνάμεων τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Γαλλίας καὶ ἐκ τῆς προσδοκίας ὅτι ἐν ἐπαναλήψει τοῦ φθοροῦ δράματος οἱ γερμανικοὶ στρατοὶ θὰ προσκροούσῃ κατὰ φθορᾶς ἀντιστάσεως ἔνεκα τῶν κατὰ πᾶν βῆμα ἀμυντικῶν ἔργων τῆς Γαλλίας, ἐχούσης μάλιστα καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῆς Ρωσίας. Ἡ Γερμανία, ἥτις ἐπὶ Βίσμαρκ εἰς οὐδὲν ἐλόγιζε τὰς πολεμικὰς παρασκευὰς τῶν δύο εἰρημένων δυνάμεων, ὧν ἡ συμφωνία ὑμπασαν συνεταιράζε νῦν τὴν Εὐρώπην καὶ ἰδίᾳ τὴν τριπλῆν συμμαχίαν, ἀπειλουμένην διὰ διασπάσεως τῷ 1897, ὅτε λήγει τὸ συμβόλαιον αὐτῆς καὶ δυνατὴ θεωρεῖται ἡ τῆς Ἰταλίας ἀποσπίρτησις, ἡ Γερμανία, ἥτις διὰ στόματος τοῦ πρῶτον ἀρχιγραμματέως ἐκήρυττεν πρὸ διετίας ὅτι πάντα τὰ λεγόμενα καὶ αἱ κατ' αὐτῆς ἀπειλαὶ συντείνουσιν ἄπλως εἰς τὴν δαπάνην μελάνης καὶ χάρτου, συσπείρουται νῦν πρὸ τῆς πιθανότητος νέου πολέμου καὶ ὑποπτιᾶσαι πρὸ τῆς ὡς βεβαίας θεωρουμένης ἥτις αὐτῆς, ἐν δὲ τῇ ἀποκνώσει αὐτῆς, θίγει διὰ τοῦ νέου ἀρχιγραμματέως τὴν λεπτοτέραν τῆς τῶν Γερμανῶν καρδίας, χορδὴν, ἥτις εἶναι ἡ ἀνάμνησις τῆς Ἰένας καὶ ἡ ἀντεκδίκησις ταύτης διὰ τῆς Λευσίας.

Ἐν Ἰταλίᾳ ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος ἐκθειάζει τὰ τῆς εἰρήνης ἀγαθὰ, ἐξαίρει τὴν ἀρωγὴν τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ ἐξασφαλίσῃ τῶν ἀγαθῶν τούτων καὶ ἐπαγγέλλεται τὴν βελτίωσιν τῶν ἠθικῶν καὶ οἰκονομικῶν δυνάμεων τῆς χώρας· οὐχ ἥττον ἡ κοινὴ γνώμη δὲν πείθεται εἰς τὰς ἐνεργείας ταύτας, οὐδαμοῦ διαβλέπει ἄγκυραν σωτηρίας ἀπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ βεράθρου καὶ τὴν μόνον ἐλπίδα διαβλέπει ἐν τῇ ἀποκηρύξει τῆς νῦν ἐξωτερικῆς, πολιτικῆς τοῦ βασιλείου ἣν δὲν ἐδίστασαν νὰ κατακρίνωσι καὶ οἱ πρῶτον φίλοι καὶ ἀρωγοὶ τοῦ κ. Γιολιέτι, αὐτοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ὑπὸ τῆς μεγαλομανίας πάντοτε κατεχόμενοι, διείδον ἐν τῇ συμπράξει τῆς χρυσοθήσου μετὰ τῶν αὐτοκρατοριῶν τῆς μέσης Εὐρώπης, ὅτι ὁ τῶν ἄλλων πόλεμος καὶ τὸ ἐν Σολδερνικῇ καὶ Μαγέντα ἐκχυθὲν αἷμα ἀπῆνεγκε, τὴν εἰς βασιλεῖον δηλονότι ἀνάδειξιν τῶν μερῶν, ἄπερ ὡς γεωγραφικὴ μόνον ἔκφρασις γνωστὰ τῷ πολιτικῷ ἐτύγχανον κόσμῳ. Ἄλλ' ἄρα γε εἶναι δυνατὴ ἡ τοιαύτη ἀποκήρυξις σήμερον, ὅτε οἱ σύμμαχοι συναισθάνονται τὴν ἀνάγκην ἐπιτάσεως τῶν πολεμικῶν παρασκευῶν καὶ ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀναγκάζεται νὰ κηρύξῃ ὅτι ἡ Γερμανία ἔχει ἀνάγκην ἐπικούρων, καίτοι τὸ ὄνομα τῆς Ἰταλίας δὲν μνημονεύεται, ὡς τὸ τῆς Αὐστρίας, ὡσεὶ περὶ παρωνυχίδος προὔκειτο καὶ ὡσεὶ τὸ βασίλειον τοῦτο ἀσημάντων ὅλως διεδραμάτιζε πρόσωπον ἐν τῷ τριπλῷ συνδέσμῳ; Ἡ ἐγκαίνισις νέας νῦν πολιτικῆς ἐν Ρώμῃ συνειπάγεται ριζικὴν μεταβολὴν ἐν τῇ ἀπὸ δεκαετίας καὶ ἐπέκεινα κρατοῦσῃ τάξει πραγμάτων ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ ζατιρικῷ, ἐπομένως δὲ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς Ἰταλίας ἐν μέσῳ δύο ἐχθρικῶν στρατοπέδων, τοῦθ' ὅπερ δυσχερέστατον φαίνεται μετὰ τὴν τοσαύτην κατὰ τῆς Γαλλίας

ἔχθραν καὶ καταθρόαν τῶν σπουδαιότερων τῆς νεωτέρας Ἰταλίας πολιτικῶν ἀνδρῶν. Καταδεδικασμένη λοιπὸν εἶναι ἡ κοινὴ γνώμη νὰ διατελῇ ὑπὸ τὸ φάσμα τῶν ἀπαισιῶν προορήσεων τοῦ κόμης Καπριόβα παρὰ τὰς διαβαλλιζομένας ἀπανταχοῦ εἰρηνικὰς προθέσεις, καὶ τοι οἱ ἐν Γαλλίᾳ, εὐμενῶς ἀκούοντες πᾶν τὸ εἰς τὸν στρατὸν ἀναγόμενον, οἷον εἶναι καὶ τὸ ὑποβληθὲν εἰς τὴν βουλὴν νομοσχέδιον τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ κ. Φρεσινὲ περὶ καταρτισμοῦ τῶν στελεχῶν καὶ διευκολύνσεως οὕτω τῆς ἐπιστρατείας, δυσμενεῖς ἐφάνθησαν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον Λουμπὲ ἔν τῳ ζητήματι τοῦ Παναγιᾶ καὶ ἰδίᾳ τῆς νεκροψίας τοῦ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἐνεχομένου βαρώνου Ραϊνάχ καὶ συντέλεσαν οὕτως εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ὑπὸ τὸν κ. Λουμπὲ ὑπουργεῖου, κυβερνῶντος ἀπὸ τῆς 15/27 φεβρουαρίου παρελθόντος, καθ' ἣν ὄραν ἀπηρεῖτο μείζων συγκέντρωσις καὶ μείζων ἀδιαφορία τῆς βουλῆς εἰς ζητήματα, ὑπαγόμενα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἡ ἔδδομάς αὕτη ἤθελε διέλθει ἐν ἀπραξίᾳ, ὡς ἡ προλαβοῦσα, ἀν μὴ ἐπύρκετο ἡ ἀπότομος καὶ αἰφνίδιος ὑποτίμησις τῶν μετοχῶν τοῦ Μονοπωλείου ἔκπτοῦσά τε τοὺς κατόχους καὶ σπουδαίας ἐπενεγοῦσα ζημίας. Οἱ λόγοι οἱ προκαλέσαντες τὴν τοιαύτην ἔκπτωσιν τῶν μετοχῶν τῆς εταιρίας ταύτης, αἱ ὁποῖαι οὐ πρό πολλοῦ ἀπελάμβανον τῆς ἐξαιρετικῆς εὐνοίας καὶ τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ παρ' ἡμῖν δημοσίου, ἐξηγήθησαν μὲν ἐν τοῖς οικονομικοῖς δελτίοις τοῦ «Νεολόγου», οὗχ ἥττον ὅμως ἐπανάγκης θεωροῦμεν νὰ ἀναφέρωμεν καὶ ἐνταῦθα ὅτι σχετικὸν περὶ τούτου γινώσκουμεν.

Οὐδεμία, νομιζόμεν, ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ θέσις τῆς εταιρίας διατελεῖ ἡ αὕτη, οἷα ἦτο καὶ πρό τριῶν μηνῶν, ὅποτε αἱ μετοχαὶ αὐτῆς ἐτιμῶντο ἐν μὲν Παρισίῳ φρ. 400, ἐνταῦθα δὲ λίρ. 17 1/4, καὶ σπουδαία ἐγένοντο ἐπ' αὐτῶν ἀγοραί. Ἄλλ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ μάλιστα μετὰ τὴν τελευταίαν ἔκθεσιν τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς εταιρίας, ἀναγνωσθεῖσαν ἐνώπιον τῆς γενικῆς τῶν μετόχων συνελεύσεως καὶ δημοσιευθεῖσαν διὰ τοῦ τύπου, μερὶς τις δυσηρεστημένων ἢ ὑπ' ἄλλων ἀγομῆν συμπερόντων ἤρξατο διὰ μυρίων κατακρίσεων καὶ ἐπικρίσεων κλονίζουσα τὰς πεποιθήσεις τοῦ δημοσίου, καὶ ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιδικώουσα τὴν ὑποτίμησιν τῶν μετοχῶν τῆς εταιρίας, ὅπερ καὶ ἐπετεύχθη ἐν μέρει, διότι ἐν βραχυτάτῳ διαστήματι ὑπετιμήθησαν κατὰ μίαν ὀλην μονάδα, ἐπετεύχθη δι' ἡ ὑποτίμησις διὰ μεγάλων καὶ ἐπιμύων πωλήσεων ἐνταῦθα τε καὶ ἐν Εὐρώπῃ. Ὁ κυριώτερος λόγος ὁ φερόμενος εἰς ὅλα τὰ στόματα ἦτο, καὶ εἶναι ὅτι ἡ εταιρία διανέμουσα εἰς τοὺς μετόχους πάντα τὰ κέρδη αὐτῆς, καὶ μὴ ἀφίνουσα ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, θὰ εὐρεθῆ κατὰ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας αὐτῆς, ἦτοι μετὰ 22 ἔτη μηδὲν ἄλλο ἔχουσα νὰ διανεμῇ εἰς τοὺς μετόχους αὐτῆς ἀπέναντι τῶν καταβληθέντων κεφαλαίων, εἰ μὴ ἐργαλεῖα καὶ οἰκοδομὰς ἐλαχίστης σχετικῆς ἀξίας. Ἐλέγετο προσέτι, καὶ ἐγράφη εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἡμερηϊὰς ὅτι πολλαπλασιαζομένης ἀδιαλείπτως καὶ ἐπεκτεινόμενης πανταχοῦ τοῦ κράτους τῆς καπνοφύτης, τὰ μὲν κεφάλαια τῆς εταιρίας δὲν ἐπαρκοῦσι πρὸς ἀγορὰν τοῦ παραγομένου καπνοῦ, τὰ δὲ εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς ἀπάρχοντα μέσα δὲν δύναται νὰ περιστείλωσι τὴν τεραστίας διαστάσεις λαμβάνουσαν λαθρεμπορίαν, ἐπομένως θὰ εὐρεθῆ λίαν ταχέως εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ νέα κεφάλαια παρὰ τῶν μετόχων.

Τὴν γνώμην ταύτην ἐδικαιολόγησε πληρέστατα ἡ τροποποίησις τοῦ Καταστατικοῦ, δι' ἧς παραχωρεῖται τῇ εταιρίᾳ τὸ δικαίωμα ἐν ἀνάγκῃ, καὶ ἀφού λάβῃ τὴν γνώμην τῆς συνελεύσεως τῶν μετόχων, νὰ ἐκδώσῃ τριακοσίας χιλιάδας μετοχὰς πρὸς λίρας τουρκικὰς 8,80, τὰς ὁποίας καθὰ προτίμησιν θὰ λάβωσιν οἱ ἀρχαῖοι μετοχοὶ, ἢ σαφέστερον, οἱ κάτοχοι τῶν μετοχῶν τῆς πρώτης ἐκδόσεως. Τοῦτο καὶ μόνον ἤρκεσεν, ἵνα ἐπενέγκῃ τὸν μέγιστον κλονισμόν, διότι οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἐκδιδομένων νέων μετοχῶν ἀνευ ἀντισταθμίματος, αἱ τῆς πρώτης ἐκδόσεως μετοχαὶ θὰ ὑποστῶσιν ὑποτίμησιν, ἢς οὐδεὶς δύναται νὰ προσδιορίσῃ τὰ ὅρια. Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀναγκαίου ἀντισταθμίματος, ἡ διεύθυνσις τῆς Ἐταιρίας συνῆψε πρό πολλοῦ διὰπραγματεῦσαι μετὰ τῆς κυβερνήσεως πρὸς περιορισμὸν τῆς καπνοφύτης καὶ ἐπομένως περιστολὴν ὅσον οἷον τε τοῦ λαθρεμπορίου. Πρὸς τοῦτο δωροδογηθῶσαν ἐπιτροπαὶ καὶ παρεπετροπαί, ἐγένοντο μέχρις ἐσχάτων ἀλλεπάλληλοι συνεδριάσεις, καὶ ἠλπίζετο ὅτι θὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀναγκαία συνεννόσις. Ἄλλ' ἡ ἀνευ ἀποτελέσματος παράταξις τῶν συνεδριάσεων ἐγέννησαν ἐπιλόγους τὴν ὑπόνοιαν ὅτι ἡ συνεννόσις προσκορῶει κατὰ μέγιστον καὶ ἀνυπερβλήτων προσκομμάτων, καὶ τέλος ἐπιλεγραφήθη ἐντεῦθεν εἰς Εὐρώπην ὅτι αἱ διὰπραγματεῦσαι διεκόπησαν ὀριστικῶς, καὶ ὅτι ἡ Ἐταιρία εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκδώσῃ κατὰ τὸ παρὸν 100 χιλιάδας νέων μετοχῶν. Ἐκ τούτου ἐπῆλθεν ὁ κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην ἐκπεσμός ἐνταῦθα τε καὶ Εὐρώπῃ, θὰ ἐξηκολούθει δὲ μετὰ μείζονος ὀργῆς, ἀν μὴ ἔσπευδον ἐνταῦθα νὰ διαψεύσωσι κατηγορηματικῶς πάσας τὰς τοιαύτας διαδόσεις, αἱ ὁποῖαι καὶ τοῦ Γενικοῦ χρέους καὶ τῶν ἄλλων κυβερνητικῶν χρεωγράφων τὴν τιμὴν εἶχον ἐπιρραδί. Ἐκ τῆς διαψεύσεως ταύτης ἀνεχαιτίσθη μὲν ὁ περαιτέρω ἐκπεσμός, ἐπῆλθε δὲ καὶ σχετικὴ τις βελτίωσις, ἀλλὰ τὸ θῆρος δὲν ἐπανάλθε, καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπανελεθῇ εὐκόλως, ἀν μὴ δοθῶσι παρὰ τῶν ἁρμοδίων πληρέστεραι καὶ σαφέστεραι ἐξηγήσεις. Ἡ ὑπαρξις καὶ ἡ πρόδοσις τῆς εταιρίας τοῦ Μονοπωλείου συνδέεται ἀναποσπάστος μετὰ τῆς ὑπηρεσίας τῶν τόκων καὶ τῶν χρεωλυσίων τοῦ Δημοσίου χρέους τῆς Τουρκίας, ἐπομένως τὰ διακυβευόμενα συμφέροντα δὲν εἶναι μικρά, οὐδ' ἀνάξια τῆς προσοχῆς καὶ τῆς μερίμνης τῶν ἁρμοδίων.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν παροῦσαν οικονομικὴν τῆς Εὐρώπης κατάστασιν, δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν αὐτὴν ἀνηθράν, καίτοι ἐξακολουθεῖ ἡ μεγάλῃ ἀθροῦν τῶν χρημάτων. Ἡ πρῆξις τοῦ γαλλικοῦ ὑπουργεῖου ἐνεκα ἀπροόπτου ζητήματος ἐγερόντος ἐν τῇ Βουλῇ, ἡ βραδύτης καὶ αἱ δυσχέρειαι περὶ τῶν σχηματισμῶν νέου ὑπουργείου, αἱ ἐν τοῖς κοινοβουλίαις τῆς Εὐρώπης ἐξακολουθοῦσαι ἠφροδὰ συζητήσεις περὶ τῶν ἐλλειμμάτων τῶν προϋπολογισμῶν, ἡ ἐπιβολὴ νέων φόρων καὶ τὰ τοιαῦτα κρατοῦσι μετέωρον τὴν κοινὴν γνώμην, δεσμεύουσι τὴν κερδοσκοπίαν καὶ πάντα τὰ κυβερνητικὰ χρεώγραφα καὶ αὐτῶν τῶν πρώτης τάξεως κρατῶν ἢ διατελοῦσι στάσιμα, ἢ εὐρίσκονται ἐν ὑποτιμῇ. Οὐδὲν λοιπὸν θαυμαστὸν, ἀν καὶ τὰ ἡμέτερα χρεώγραφα, καίτοι ἐκ τῶν ἀσφαλεστάτων θεωρούμενα, διατελοῦσι στάσιμα, ἀπολέαντα μὲγα μέρος τῆς πρῶν αὐτῶν ζρηρότητος.

Ὁ οικονομικὸς καὶ πολιτικὸς θρίαμβος τοῦ κ. Τρικούπη, ὃν προείδομεν, καὶ προείπομεν ἐν τῇ οικονομικῇ ἡμῶν ἐπιθεωρήσει τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος, ὑπερέβη τὰς προσδοκίας καὶ τῶν ἄλλων αἰσιδοῶν. Τὸν μέγαν καὶ λαμπρὸν λόγον αὐτοῦ κατὰ τὴν εἰσίγησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ ἠκροάσατο ἡ ἑλληνικὴ βουλὴ καὶ τὸ ἀπειράριθμον ἄκροατήριον μετ' ἀπειρηγῶν ἐνθουσιασμοῦ καὶ καταπλήξεως, ἐνθουσιῶδεις δὲ ἐπευφημίαι καὶ χειροκροτήματα ἐκάλυσαν τοὺς τελευταίους λόγους αὐτοῦ διαβεβαιώσαντος, ὅτι ἡ τιμὴ τῶν ἔθνους ἐσώθη, ὅτι τὰ τοκομερίδια ὑπάρχουσιν ἐξησφαλισμένα ἐκ τῶν τακτικῶν τοῦ κράτους προσόδων, καὶ ὅτι ἐλήθησαν τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς περιστολὴν καὶ βαθμιαίαν ἄρσιν τῆς ἀναγκαστι-

κῆς κυκλοφορίας. Τὸν λόγον τοῦτον καὶ τὰς ἐπαγγελίας τοῦ ἐξόχου ἀνδρὸς ἐχαιρέτησαν τὰ χρηματιστήρια τῆς Εὐρώπης διὰ νέας ὑψώσεως τῶν ἑλληνικῶν χρεογράφων. Τῆς ἐθνικῆς χαρᾶς συμμετέχοντες καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσῳ αἱ περὶ τοῦ ἐξόχου ἀνδρὸς πεποηθῆσαι ἡμῶν οὐδέποτε ἐκλονίσθησαν, ἢ δὲ περὶ τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἑλλάδος γνώμῃ ἡμῶν, ἦν τὸ σάκκις διὰ τοῦ τύπου ὑπεστηρίξαμεν ἐναντίον τῆς γενικῆς ἀπαισιοδοξίας καὶ ἀποθαρσύνσεως, ἐκυρώθη περιφανῶς.

Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἡ οὐταγορά μας εἰδείξε βελτιώσιν τινα κατὰ τὸ ἐφθήμερον ἕνεκα ὀλίγων φθασιμάτων. Ἐκ Ρωμυλίας ἐκομίσθησαν 10,000 κοιλὰ, πωληθέντα τὰ τῆς κάτω γραμμῆς ἀπὸ 9 1/2 ἕως 10 κάτω λίβρας, τὰ δὲ τῆς ἄνω ἀπὸ 8 1/2 ἕως 9. Ἐξ Ἀνατολῆς διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἐκομίσθησαν 4,000 κοιλὰ, πωληθέντα πρὸς 9—9 1/2, ἐκ Κωνσταντῆς 10,000 δοθέντα πρὸς 9 1/2 καὶ ἐκ Βαλτζικίου 5,000 πωληθέντα πρὸς γρ. 9 1/2—10 κάτω λίβρας. Ἡ ζήτησις ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου ἐξακολουθεῖ πληρονομένη ἀπὸ 38 ἕως 39. Ὁ ἀραβόσιτος ὅμως ἐστὶν ἡμελημένος, πάντοτε ὀνομαστικῶς τιμωμένος ἀπὸ 20—21, κριθῆς δὲ ἐγένοντο πωλήσεις πρὸς 11 3/8. Ἡ σίκαλις στερεῖται ἀγοραστῶν, ὀνομαστικῶς τιμωμένη 23—23 1/2 παρὰ δὲ ἢ καὶ εἰς τὴν βρώμην πράξεις δὲν ἔλαβον χώραν, ἐνῷ τιμᾶται 23—23 1/2 παρὰ δὲ.

Ἀλεύρων ἀφίξεις ἔχομεν 16000 σάκκων τὸ πλεῖστον ἐκ Βραΐλας ἕνεκα τῆς ἐποχῆς πράξεις ὅμως μέτρια ἐγένοντο ἐπειδὴ οἱ ἀρτοποιῶντες εὐρίσκονται μὲ παρακαταθήκην.

Τὰ ὄσπρια μικρὸν κατὰ τὸ ἐφθήμερον ἐκινήθησαν, πωληθέντων 3350 σάκκων φασιόλων εἰς τὰς τιμὰς τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος, ἐνῷ εἰς τὰ λοιπὰ εἶδη ἀσίμαντοι πράξεις ἔλαβον χώραν. Ἐκ τῶν σπόρων τὰ σαθάρια ἐλλείπουσι καὶ ὡς ἐκ τούτου αἱ τιμαὶ τῶν διατηροῦνται 90—92, οἱ καναρόσποροι εἰσὶ παντάπασιν ἡμελημένοι, ὀνομαστικῶς περιφερόμενοι 80—82, εἰς δὲ τοὺς καναδοσπόρους μικραὶ πράξεις γίνονται 48—50 καὶ 60—62. Ἡ κέχρις Ρωμυλίας τιμᾶται 23—23 1/2 καὶ οἱ λινοσποροι 50 1/2—51, τὰ δὲ ἀναδόνα ἀπὸ 3 1/2 ἕως 6 1/2.

Ἐκ τῶν ἀποπικτικῶν αἱ ζαχάρεις ἔκλινον καὶ πάλιν, τῶν πρώτων αὐστριακῶν τιμωμένων 124—125, οἱ καφέδες ὅμως διατηροῦνται ἀπὸ 11 1/2 ἕως 14 1/2 χρυσᾶ γρόσια, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ εἶδη οὐδὲν νεώτερον συνέβη.

Εἰς τὰ ρωστικά εἶδη ἐξακολουθεῖ ζωηρὰ κίνησις.

Ἐπειδὴ τὰ ἔλαια εἰς τὰ παραγωγικὰ μέρη ὑψοῦνται καὶ ἐνταῦθα βελτιώσις τῶν τιμῶν ἐγένετο.

Ἡ μεγάλη ζωηρότης ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου ἔπαυεν, ἐπειδὴ ἀγοραστὰ πολλοὶ ἕνεκα τῶν κακῶν καιρῶν δὲν ὑπῆρξαν, ἐν τούτοις αἱ τιμαὶ διατηροῦνται αἱ αὐταί.

Ἡ τῶν ὑψασμάτων ἀγορὰ πολὺ ὀλίγον κινεῖται ἕνεκα τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ὑψώσεων, αἵτινες ἐμποδίζουσι τοὺς κατόχους ἀπὸ πωλήσεως, ἐνῷ οἱ ἀγοραστὰ πολὺ δυσκολεύονται νὰ πληρώσωσιν ἀνωτέρας τῶν συνήθων τιμᾶς ἐν τούτοις βελτιώσις εἶναι ἀναπόφευκτος.

Εἰς τὰ εἶδη τῆς Ἀνατολῆς ἐξακολουθεῖ ζήτησις καὶ ὑψώσις, αἱ παρακαταθήκαι ὅμως εἰσὶ μικραὶ, δι' ὃ καὶ πράξεις ἀσίμαντοι λαμβάνουσι χώραν.

Δύο ναυλώσεις ἐγένοντο κατὰ τὸ ἐφθήμερον ἢ μία ἐκ Βατουμίου μὲ 23,000 κιβώτια πετρέλαια καὶ ἡ ἄλλη ἐκ Δεδε-ἀγάτης μὲ σίτον διὰ Βαρκελώνης.

Α. Ζ.

ΦΥΡΑΝΗ ΜΙΓΔΑΝ.

Ἐὰν ὁ Νῖος Κόσμος φαίνεται παραιτήσας τὴν ἰδέαν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅπως ἐγείρη καὶ αὐτὸς πύργον Ἐρφέλ, ὃ καὶ αὐτὸν συμβαίνει καὶ ἐν τῇ γραιῖ Εὐρώπῃ, διότι ἰδρῶθις ἐταιρεία ἤδη, ἥτις ἤρξατο ἐν Sonbermarken παρὰ τὴν Κοπεγχάγην ἐργασιῶν ὅπως ἐγείρη πύργον ὅμοιον τῷ τῶν Παρισίων. Πρὸς τήρησιν ἀναμφιβόλως τῶν ἀναλογιῶν, ὁ πύργος θὰ ἔχη 150 μέτρων μόνων ὕψος, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ βᾶσις αὐτοῦ θὰ εὐρίσκηται 95 μέτρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, θὰ ὑπάρχη τὸ αὐτὸ ὕψος τῶν 300 μέτρων.

Ἐν Λονδίῳ ἐπίσης ἐσχηματίσθη ἐταιρεία πρὸς οἰκοδομὴν πύργου Ἐρφέλ, ἥδη δι' ἤγγρασεν αὐτῇ εὐρὴ γῆπεδον ἐν τῷ Wemdale Park. Ἡ δαπάνη τῆς οἰκοδομῆς ὑπελογίσθη εἰς 5 ἐκ. φράγκων.

— Τὸ διεθνὲς συνέριον τῆς ἐθνογραφίας συγκροτιθῆσεται κατὰ τὸ ἐπιδὸν ἔτος ἐν Πετροῦπόλει.

— Τῇ 12/24 Ἰανουαρίου ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ Guillaume Guizot, ὁ συγγραφεὺς τοῦ σπουδαιωτάτου συγγράμματος περὶ Μενάνδρου καὶ τῆς ἑλληνικῆς κωμωδίας, ὅπερ ἐστέρθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς ἀκαδημίας τῷ 1853.

— Ὁ G. Grote, ὁ γνωστός συγγραφεὺς τῆς σπουδαιωτάτης ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ μύστης τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξετασθῇ ὁ ἐγκέφαλος καὶ τὸ κρανίον αὐτοῦ. Ἡ μελέτη αὐτῆ ἐγένετο πρό τινος ὑπὸ τοῦ John Marshall, ἑναγγοῦ θανάτου. Ἡ ἔκθεσις δ' αὐτοῦ ἰδημοσιεύθη, κατ' αὐτὴν δὲ ὁ ἐγκέφαλος τοῦ Grote ἦν μικρόν τι ὑπέρτερος τοῦ φυτικοῦ.

— Ἡ Σάρρα Βερνὰρ θριαμβεῖ αἰθῆς ἐν Πετροῦπόλει, διδάξασα ἐν μέσῳ ἐνθουσιασμοῦ τὴν Τόσκαν τοῦ Sardou.

— Τὸ ζήτημα τῆς ἀπεργίας τῶν ἀποτελούντων τὸν χορὸν τῶν ἀνδρῶν ἐν τῷ Κωμικῷ-Μελοδράματι τῶν Παρισίων, ἔληξεν, προσελθόντων αὐτῶν τῷ διευθυντῇ, ὅστις μετὰ τοῦτο, τῇ ἐπιψηφίσει τῶν μετόχων τοῦ θεάτρου, ἤρξε τὴν μετθοδοσίαν αὐτῶν κατὰ 25 φρ. κατὰ μῆνα.

— Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Σολλόγου τῆς ἀβριον ὁ κ. Κ. Περιδικίδης ἀνακοινώσεται μελέτην «περὶ ἀρχαίων τινῶν ἑβραϊκῶν λέξεων, ἐσφαλεμένως ὑπὸ τοῦ Renan νομιζομένων ἑλληνικῆς καταγωγῆς».

Ὁ ἐπιτόμος ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ